

صفر تا صد

حقوق کسب و کار

به زبان ساده و کاربردی

دکتر فرهاد بیات

وکیل پایه یک دادگستری و مدرس حقوق کسب و کار دانشگاه تهران

علی اکبر جعفری

کارشناس رسمی دادگستری و مدرس دانشگاه تهران

بهار ۱۴۰۳

سفارش کتاب:

۰۹۹۱ ۵۰ ۵۰ ۷۸۹

۰۲۱- ۲۲ ۵۸ ۴۹۰۰

dadbanan.com

سرشناسه	: بیات، فرهاد، ۱۳۶۴ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: صفر تا صد حقوق کسب و کار به زبان ساده و کاربردی/فرهاد بیات، علی اکبر جعفری؛ برای اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران، شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی.
وضعیت ویراست	: [ویراست ۳].
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه ارشد: دادپایان دانا، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۵۷۶ص.
شابک	: 978-622-5576-89-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: چاپ پنجم.
موضوع	: حقوق تجارت -- ایران Commercial law -- Iran کسب و کار -- ایران Business -- Iran شرکت‌های تجاری -- قوانین و مقررات Trading companies -- Law and legislation
شناسه افزوده	: جعفری، علی اکبر، ۱۳۵۰
شناسه افزوده	: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران
شناسه افزوده	: شورای گفت و گو دولت و بخش خصوصی
رده بندی کنگره	: ۹۲۰KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۳۰۱۷۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

نام کتاب	: صفر تا صد حقوق کسب و کار به زبان ساده و کاربردی (آنچه مشاور حقوقی باید بداند)
نام مؤلفان	: دکتر فرهاد بیات، علی اکبر جعفری
حروفچینی و صفحه آرایی	: انتشارات اندیشه ارشد
ناشر	: انتشارات اندیشه ارشد
ناشر همکار	: انتشارات دادپایان دانا
نوبت چاپ	: پنجم، ۱۴۰۳
قیمت	: ۴۸۵.۰۰۰ تومان
شمارگان	: ۱۵۰۰ نسخه
شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (شابک):	۹۷۸-۶۲۲-۵۵۷۶-۸۹-۶
International Standard Book Number (ISBN):	978-622-5576-89-6

مرکز پخش: میدان انقلاب - خیابان وحیدنظری - بین دوازده فروردین و منیری جاوید - پلاک ۱۳۰ - طبقه اول - واحد ۲

تلفن: ۶۶۱۷۶۲۹۱-۶۶۱۷۶۲۸۸

خرید کتاب با تخفیف ویژه از سایت اینترنتی:

WWW.Amozeshportal.ir

هرگونه الگوبرداری از سبک و سیاق، تکثیر و یا چاپ (حتی عرضه در فضای مجازی) کل یا قسمتی از کتاب‌های انتشارات اندیشه ارشد بدون اجازه کتبی ناشر شرعاً حرام و قانوناً ممنوع می‌باشد و متخلف براساس قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی تحت پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

فصل اول: در آمدی بر حقوق کسب و کار.....	۱۷
مبحث اول- شرحی بر مقررات کاربردی و حمایتی مرتبط با محیط کسب و کار.....	۱۸
گفتار اول: مجوزهای شروع کسب و کار (۱ تا ۳۰).....	۱۸
بند اول: عموماًت (۱ تا ۹).....	۱۸
بند دوم: مجوزهای خاص (۱۰ تا ۳۰).....	۲۲
گفتار دوم: مقررات حمایتی از فعالان اقتصادی (۳۱ تا ۵۱).....	۳۴
بند اول: شرکت‌های دانش بنیان (۳۱ تا ۳۴).....	۳۴
بند دوم: پارک‌های علم و فناوری (۳۵ و ۳۶).....	۳۶
بند سوم: مراکز رشد (۳۷).....	۳۷
بند چهارم: شرکت‌های نوپا (۳۸).....	۳۷
بند پنجم: مناطق آزاد و ویژه (۳۹ تا ۴۳).....	۳۸
بند ششم: شهرک‌های صنعتی (۴۴ و ۴۵).....	۴۰
بند هفتم: سرمایه‌گذاری خارجی (۴۶ تا ۴۹).....	۴۱
بند هشتم: حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات (۵۰).....	۴۲
بند نهم: حقوق فعالان اقتصادی در برابر مداخلات دولت و رقابت با بخش خصوصی (۵۱ تا ۵۹).....	۴۵
گفتار سوم: نهادهای حامی فعالان اقتصادی (۶۰ تا ۷۳).....	۴۹
بند اول: هیأت مقررات‌زایی (۶۰).....	۴۹
بند دوم: ستاد تسهیل و رفع موانع تولید (۶۱).....	۵۰
بند سوم: شورای گفت و گو (۶۲).....	۵۰
بند چهارم: کمیته حمایت از کسب و کار (۶۳).....	۵۱
بند پنجم: کارگروه کاهش موانع کسب و کارهای مجازی (۶۴).....	۵۱
بند ششم: شورای رقابت (۶۵ تا ۶۷).....	۵۲
بند هفتم: دیوان عدالت اداری (۶۸).....	۵۳
بند هشتم: اتاق‌ها (۶۹).....	۵۴
بند نهم: سایر نهادها (۷۲ و ۷۳).....	۵۵
مبحث دوم: قوانین و مقررات کاربردی و حمایتی مرتبط با کسب و کار.....	۵۹
فصل دوم: حقوق قراردادهای.....	۱۱۱
مبحث اول- شرح حقوق قراردادهای.....	۱۱۲
گفتار اول: اصول کلی پیش از ورود به قرارداد (۱ تا ۵).....	۱۱۲

بند اول: توجه به ابعاد مختلف و چالش‌های احتمالی (۱ و ۲).....	۱۱۲
بند دوم: اعتبارسنجی (۳).....	۱۱۴
بند سوم: بررسی اصالت مستندات (۴ و ۵).....	۱۱۴
گفتار دوم: اصول کلی در تدوین و انتخاب قالب قرارداد (۶ تا ۱۷).....	۱۱۶
بند اول: مکتوب کردن (۶ تا ۹).....	۱۱۶
بند دوم: قالب و محتوای قرارداد و مقررات حاکم بر آن (۱۰ تا ۱۴).....	۱۱۸
بند سوم: نحوه نگارش و تهیه پیش‌نویس (۱۵ و ۱۶).....	۱۲۲
بند چهارم: ضرورت رعایت شفافیت در نگارش متن قرارداد (۱۷).....	۱۲۴
گفتار سوم: تکنیک‌های تنظیم متن قرارداد (۱۸ تا ۲۱).....	۱۲۵
بند اول: رشوه روانی (۱۸).....	۱۲۵
بند دوم: معلق یا منوط سازی (۱۹).....	۱۲۶
بند سوم: مدیریت ادعا (۲۰).....	۱۲۶
بند چهارم: وسیع یا محدودسازی (۲۱).....	۱۲۷
گفتار چهارم: نحوه نگارش تعهدات قراردادی (۲۲ تا ۵۴).....	۱۲۷
بند اول: متعهد (بدهکار) (۲۳ تا ۲۹).....	۱۲۹
بند دوم: متعهدله (بستانکار) (۳۰).....	۱۳۴
بند سوم: موضوع تعهد (۳۱).....	۱۳۵
بند چهارم: زمان و مکان اجرای تعهد (۳۱ تا ۳۵).....	۱۳۶
بند پنجم: ضمانت اجرای نقض تعهد (۳۶ تا ۳۸).....	۱۳۸
گفتار پنجم: شیوه حل و فصل اختلاف قراردادی (داوری) (۳۹ تا ۴۳).....	۱۴۰
گفتار ششم: باید و نبایدها در قراردادنویسی (۴۴ تا ۵۴).....	۱۴۳
مبحث دوم: نمونه فرم‌ها و قوانین کاربردی مرتبط با حقوق قراردادها.....	۱۴۷
فصل سوم: حقوق شرکت‌ها.....	۱۶۵
مبحث اول- شرح حقوق شرکت‌ها.....	۱۶۶
گفتار اول: زمان مناسب تأسیس شرکت و انتخاب نوع آن (۱ تا ۱۲).....	۱۶۶
گفتار دوم: تبدیل شرکت (۱۳ تا ۱۶).....	۱۷۶
گفتار سوم: سهام لازم برای مدیریت و کنترل شرکت (۱۷ تا ۴۸).....	۱۷۸
گفتار چهارم: انتقال سهام (۴۹ تا ۵۹).....	۱۹۳
گفتار پنجم: افزایش یا کاهش سرمایه (۶۰ تا ۶۲).....	۱۹۸
گفتار ششم: انتخاب مدیران و مقررات حاکم بر آن (۶۳ تا ۷۶).....	۱۹۹
گفتار هفتم: اختیارات مدیران (۷۷ تا ۸۶).....	۲۰۳

گفتار هشتم: مسئولیت مدیران (۸۷ تا ۹۵).....	۲۰۷
گفتار نهم: انتخاب بازرس و مقررات حاکم بر آن (۹۶ تا ۱۰۱).....	۲۱۰
گفتار دهم: تصویب صورت‌های مالی و تقسیم سود (۱۰۲ تا ۱۰۵).....	۲۱۱
گفتار یازدهم: انحلال شرکت (۱۰۶ تا ۱۱۴).....	۲۱۲
گفتار دوازدهم: ثبت صورتجلسات و دعاوی الزام و ابطال آن (۱۱۵ تا ۱۱۷).....	۲۱۶
مبحث دوم: نمونه فرم‌های کاربردی حقوق شرکت‌ها.....	۲۱۹
فصل چهارم: حقوق اسناد تجاری (چک و سفته)	۲۴۱
مبحث اول- شرح حقوق اسناد تجاری.....	۲۴۲
گفتار اول: مفهوم و انواع اسناد تجاری (۱ و ۲).....	۲۴۲
گفتار دوم: ویژگی‌های مشترک اسناد تجاری (۳ تا ۱۷).....	۲۴۳
گفتار سوم: مزیت‌ها و برتری‌های چک نسبت به سفته (۱۸ تا ۲۹).....	۲۵۴
گفتار چهارم: انواع راه‌های وصول چک و انتخاب بهترین روش (۳۰ تا ۳۸).....	۲۶۲
گفتار پنجم: نکات مهم در صدور چک (۳۹ تا ۴۶).....	۲۶۶
گفتار ششم: نکات مهم در دریافت و وصول چک (۴۷ تا ۵۹).....	۲۷۰
گفتار هفتم: مفقودی یا سرقت چک (۶۰ تا ۶۳).....	۲۷۶
گفتار هشتم: موارد و نحوه رفع سوء اثر از چک (۶۴).....	۲۷۷
مبحث دوم- پیوست قوانین و مقررات مرتبط با اسناد تجاری.....	۲۷۹
فصل پنجم: حقوق کار	۳۰۵
مبحث اول- شرح حقوق کار.....	۳۰۶
گفتار اول: قلمرو شمول قانون کار (۱ تا ۲۰).....	۳۰۶
بند اول: مفهوم قرارداد کار و تمایز آن از سایر قراردادها (۱ تا ۷).....	۳۰۶
بند دوم: اصل شمولیت قانون کار (۸ و ۹).....	۳۰۹
بند سوم: وضعیت مناطق آزاد، ویژه و پارک‌های علم و فناوری (۱۰ تا ۱۲).....	۳۱۰
بند چهارم: وضعیت کارگاه خانوادگی (۱۳ تا ۱۴).....	۳۱۲
بند پنجم: وضعیت مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره (۱۵ تا ۱۶).....	۳۱۲
بند ششم: استخدام اشخاص خاص نظیر بازنشسته، کارمند دولت، سرباز و اتباع بیگانه (۱۷ تا ۲۰).....	۳۱۳
گفتار دوم: حقوق و مزایای کارگر (۲۱ تا ۴۰).....	۳۱۵
بند اول: تعیین مزد و مزایا و نحوه درج آنها در قرارداد (۲۱ تا ۲۶).....	۳۱۵
بند دوم: لزوم بیمه کردن کارگر و موارد معافیت (۲۷ تا ۲۹).....	۳۱۷
بند سوم: فهرست مزایای اجباری کارگر (۳۰).....	۳۱۸

بند چهارم: مزایای حین کار از جمله حق مسکن، تأهل، عائله‌مندی و پایه سنوات (۳۱ تا ۳۵).....	۳۱۹
بند پنجم: مزایای پایان کار از جمله عیدی، سنوات و بازخرید مرخصی (۳۶ تا ۴۰).....	۳۲۱
بند ششم: سایر موارد از جمله حق مأموریت، تأمین غذا و ایاب و ذهاب (۴۱ تا ۴۳).....	۳۲۳
گفتار سوم: انعقاد قرارداد کار (۴۴ تا ۵۷).....	۳۲۳
بند اول: لزوم معاینه پیش از استخدام و مکتوب کردن قرارداد (۴۴ تا ۴۷).....	۳۲۳
بند دوم: مدت قرارداد کار (۴۸ تا ۵۱).....	۳۲۵
بند سوم: شروط مندرج در قرارداد کار و مقررات پیرامون آن (۵۲ تا ۵۷).....	۳۲۶
گفتار چهارم: انحلال و خاتمه قرارداد کار (۵۸ تا ۶۶).....	۳۲۸
بند اول: راه‌های خاتمه قرارداد کار (۵۸).....	۳۲۸
بند دوم: فوت کارفرما (۵۹).....	۳۲۸
بند سوم: فسخ قرارداد کار (استعفا و اخراج) (۶۰ تا ۶۲).....	۳۲۹
بند چهارم: نحوه تصفیه حساب (۶۳ تا ۶۶).....	۳۳۰
گفتار پنجم: مرجع و آیین حل و فصل اختلافات ناشی از قرارداد کار (۶۷ تا ۷۸).....	۳۳۱
مبحث دوم- نمونه قرارداد و فرم‌های کاربردی حقوق کار.....	۳۳۷
فصل ششم: حقوق تأمین اجتماعی	۳۴۷
مبحث اول- شرح حقوق تأمین اجتماعی.....	۳۴۸
گفتار اول: تکالیف کارفرمایان در قبال سازمان تأمین اجتماعی (۱ تا ۳۳).....	۳۴۸
بند اول: بیمه کردن (۱ تا ۵).....	۳۴۸
بند دوم: ارسال فهرست بیمه شدگان (۶ تا ۹).....	۳۵۰
بند سوم: پرداخت حق بیمه (۱۰ تا ۱۶).....	۳۵۱
بند چهارم: مسئولیت ناشی از حوادث (۱۷ و ۱۸).....	۳۵۳
بند پنجم: اخذ مفاسحساب قراردادهای پیمانکاری (موضوع ماده ۳۸) (۱۹ تا ۳۲).....	۳۵۴
بند ششم: اخذ مفاسحساب در انتقال کارگاه (موضوع ماده ۳۷) (۳۳).....	۳۶۱
گفتار دوم: رسیدگی و بازرسی دفاتر (۳۴ تا ۳۷).....	۳۶۱
گفتار سوم: بیمه بیکاری (۳۸ تا ۴۱).....	۳۶۲
گفتار چهارم: مرجع، آیین رسیدگی و وصول مطالبات تأمین اجتماعی (۴۲ تا ۵۲).....	۳۶۴
مبحث دوم: مقررات کاربردی مرتبط با حقوق تأمین اجتماعی.....	۳۶۹
فصل هفتم: حقوق مالیات	۳۹۹
مبحث اول- شرح حقوق مالیات.....	۴۰۰
گفتار اول: نحوه وضع مالیات، قلمرو شمول و انواع آن (۱ تا ۵).....	۴۰۰

گفتار دوم: مالیات بر دارایی (۶).....	۴۰۳
گفتار سوم: مالیات بر درآمد املاک (۷ تا ۱۵).....	۴۰۴
بند اول: مالیات بر اجاره املاک (۷ تا ۱۲).....	۴۰۴
بند دوم: مالیات بر نقل و انتقال املاک (۱۳ تا ۱۵).....	۴۰۶
گفتار چهارم: مالیات بر حقوق (۱۶ تا ۲۲).....	۴۰۷
گفتار پنجم: مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی (مالیات مشاغل) (۲۳ تا ۲۷).....	۴۱۰
گفتار ششم: مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی (۲۸ و ۲۹).....	۴۱۲
گفتار هفتم: هزینه‌های قابل قبول (۳۰ تا ۳۳).....	۴۱۲
گفتار هشتم: معافیت‌ها (۳۴ تا ۴۱).....	۴۱۵
گفتار نهم: تکالیف مودیان به ارسال اظهارنامه و نگهداری دفاتر (۴۲ تا ۴۷).....	۴۱۸
گفتار دهم: مسئولیت مدیران شرکت‌ها در خصوص مالیات (۴۸ تا ۵۱).....	۴۲۰
گفتار یازدهم: مالیات بر ارزش افزوده (۵۲ تا ۶۸).....	۴۲۲
بند اول: مشمولین ثبت‌نام در نظام ارزش افزوده و موارد معاف (۵۲ تا ۶۲).....	۴۲۲
بند دوم: میزان، زمان و نحوه پرداخت ارزش افزوده (۶۳ تا ۶۸).....	۴۳۳
گفتار دوازدهم: مراجع حل اختلاف مالیاتی و فرآیند اعتراض به مالیات تعیینی (۶۹ تا ۷۷).....	۴۳۵
مبحث دوم- قوانین و مقررات کاربردی مرتبط با حقوق مالیات.....	۴۳۹
فصل هشتم: حقوق مالکیت فکری.....	۴۷۹
مبحث اول- شرح حقوق مالکیت فکری.....	۴۸۰
گفتار اول: مفهوم مالکیت فکری و انواع آن (۱ تا ۸).....	۴۸۰
گفتار دوم: اختراع (۹ تا ۲۲).....	۴۸۵
گفتار سوم: طرح صنعتی (۲۳ و ۲۴).....	۴۹۰
گفتار چهارم: علامت تجاری (۲۵ تا ۴۸).....	۴۹۱
مبحث دوم- قوانین و مقررات مرتبط با حقوق مالکیت فکری.....	۴۹۹
فصل نهم: حقوق تجارت الکترونیکی.....	۵۰۷
مبحث اول- شرح حقوق تجارت الکترونیکی.....	۵۰۸
گفتار اول: قوانین و مقررات حاکم بر تجارت و داده‌های الکترونیکی (۱ تا ۵).....	۵۰۸
گفتار دوم: نام دامنه اینترنتی (۶ تا ۱۵).....	۵۱۱
گفتار سوم: الزامات قانونی حاکم بر کسب و کارهای مجازی (۱۶ تا ۲۷).....	۵۱۵
گفتار چهارم: حقوق پدیدآورنده نرم افزار (۲۸).....	۵۲۲
مبحث دوم- نمونه فرم‌ها و قوانین کاربردی مرتبط با حقوق تجارت الکترونیکی.....	۵۲۳

نشانه‌های اختصاری

قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری	ق.ث.ا
قانون ثبت شرکت‌ها	ق.ث.ش
قانون تجارت	ق.ت
قانون تجارت الکترونیکی	ق.ت.ا
قانون تأمین اجتماعی	ق.ت.ا
قانون کار	ق.ک
قانون صدور چک	ق.ص.چ
قانون مدنی	ق.م
لایحه اصلاحی قانون تجارت	ل.ا.ق.ت
قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی	ق.ن.ا.م.م
قانون مالیات ارزش افزوده	ق.م.ا.ا
قانون پایانه فروشگاهی و سامانه مودیان	ق.پ.ف.س.م
ماده	م

پیشگفتار ناشر

دادبانان دانا واحد انتشاراتی موسسه حقوقی دادبانان است که با همکاری مراکز علمی معتبر (از جمله دانشکده کارآفرینی و پارک علم و فناوری دانشگاه تهران)، مجری دوره‌های آموزشی کاربردی در زمینه حقوق کسب و کار است؛ جهت تحقق هر چه بیشتر اهداف آموزشی موسسه دادبانان در زمینه آموزش‌های کاربردی حقوقی لازم بود که دانشپذیران هنگام حضور در کارگاه‌های آموزشی مطالب را از پیش در اختیار داشته و به جای یادداشت آن‌ها، جهت فهم و درک عملی و دقیق‌تر موضوعات از پیش مطالعه شده در کارگاه‌ها حاضر شوند؛ لازمه تحقق این هدف تولید محتوا بود که به لطف خدا این امر میسر شده و در قالب کتاب پیش رو به تمام علاقه‌مندان حوزه حقوق کسب و کار تقدیم می‌گردد.

در پایان ضمن تشکر از مخاطبان، استدعا دارد در صورت داشتن هرگونه نظر، پیشنهاد یا پرسش از طریق سایت www.dadbanan.com مکاتبه نمایید.

با احترام

مدیر انتشارات

دکتر فرهاد بیات

مقدمه

در طول بیش از یک دهه برگزاری جلسات شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی و کمیته حمایت از کسب و کار (کمیته ماده ۱۲)، همواره مشاهده شده است که فعالان اقتصادی دچار چالش‌های حقوقی در فعالیت و قراردادهای خود، و یا درگیر تفاسیر متفاوت از قوانین و مقررات با دستگاه‌های اجرایی شده‌اند؛ به نحوی که بیش از نیمی از مشکلات کسب‌وکارهای بخش خصوصی در حوزه مالیات، بیمه تامین اجتماعی، قراردادها و یا امور بانکی، آمیخته با مضامین حقوقی پیچیده و در برخی موارد غیر قابل درک برای بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد.

این چالش جدی و پرتکرار ضرورت ارتقاء دانش حقوقی کسب‌وکارها را بیش از پیش نمایان می‌سازد، لیکن ادبیات ثقیل حقوقی و وازگان تخصصی حقوقدانان بعضاً باعث می‌شود که کسب‌وکارها در تفهیم علم حقوق و بکارگیری آن در سطوح اجرایی فعالیت‌های روزمره خود کار آسانی نداشته باشند.

خوشبختانه کتاب حاضر که در همکاری دبیرخانه شورای گفت‌وگو و کمیته حمایت از کسب و کار با مدرسان و متخصصان مجرب حقوق کسب‌وکار در کشور به چاپ رسیده است، به بیانی شیوا و جامع مهم‌ترین مبانی این حوزه را تشریح کرده و مفاهیم تخصصی را با نثری ساده و روان در اختیار علاقمندان نهاده است.

امیدوارم این مستند ارزشمند بتواند با تکیه بر تجارب اجرایی شورای گفت‌وگو در روان‌سازی مبانی حقوق برای حوزه‌های مختلف کسب‌وکار، نقطه عطفی در ارتقاء آگاهی حقوقی فعالان اقتصادی و تسهیل محیط کسب‌وکار در کشور باشد.

غلامحسین شافعی

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

و دبیر شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی

پیشگفتار مولف

از سال ۱۳۸۸ که به تدریس دروس مرتبط با حقوق کسب و کار در دانشکده کارافرینی دانشگاه تهران پرداختم همواره خلأ یک کتاب کاربردی و ساده را در حوزه حقوق کسب و کار احساس می‌کردم؛ کتابی که در عین سادگی متضمن یک سری مطالب مبتلابه و مبتنی بر تجربه‌های عملی باشد که کمتر آن‌ها را می‌توان در کتب و مقالات یافت؛ جالب است که بیشترین کاربرد حقوق در حوزه کسب و کار است ولی هنوز هیچ گرایشی تحت عنوان "حقوق کسب و کار" در دانشگاه‌های ایران راه‌اندازی نشده است^۱؛ در راستای تحقق عملی اهداف بالا، کتاب حاضر بر اساس اصول زیر تألیف گردیده و بر آن استوار است:

۱- سادگی متن

تلاش شده است که متن به نحوی نگارش شود که برای مخاطبی که هیچ آشنایی قبلی با دانش حقوق هم ندارد ساده و قابل فهم باشد.

۲- انتخاب موضوعات مبتلابه و مورد نیاز بازار

حجم مطالب حقوقی بسیار گسترده است که هر یک از فصول کتاب حاضر خود می‌تواند موضوع یک یا چند کتاب مستقل باشد؛ با وجود این سعی شده است که به موضوعاتی پرداخته شود که تمام کسب و کارها در فعالیت خود با آن‌ها سر و کار داشته و باید بر مسائل حقوقی پیرامون آن اشراف داشته باشند.

۳- ارائه راه‌حل‌های کاربردی

در کتاب حاضر به بیان چالش‌های رایجی که کسب و کارها با آن‌ها مواجه هستند اکتفا نشده و راه‌حل‌های موجود در بازار هم بیان شده است.

۱. در جهت رفع این نقیضه، دوره‌های کاربردی و مهارت محور متعددی توسط آموزشگاه دادبانان دانا، تاکنون برگزار شده و همچنان ادامه دارد.

۴- ارائه نمونه فرم‌ها، قراردادهای و قوانین کاربردی

در پایان هر فصل، پیوستی تحت عنوان نمونه فرم‌ها، قراردادهای و قوانین کاربردی مرتبط با آن مبحث قرارداد شده است تا مطالب بیان شده در شرح درس برای مخاطب ملموس‌تر گردد؛ منتها از آنجایی که قراردادن نسخه کاغذی موجب حجیم شدن کتاب، اسراف کاغذ و بالا رفتن هزینه کتاب برای مخاطب می‌گشت، صرفاً برخی از نمونه فرم، قرارداد و قوانین مربوطه در کتاب ذکر شده است و مخاطب می‌تواند با مراجعه به سایت www.dadbanan.com یا www.farhadbayat.com فایل‌های بیشتری را دانلود کند؛ به ویژه اینکه نمونه قراردادهای به صورت فایل word در سایت قرار گرفته که به مخاطب امکان ویرایش نیز می‌دهد و بر نسخه چاپی نیز از این جهت برتری دارد.

۵- توجه به ابعاد مالی و حقوقی موضوعات به صورت توأمان

متأسفانه در حوزه علم حقوق کمتر می‌توان کتابی را یافت که دو یا چند استاد حقوق به صورت مشترک تألیف کرده باشند و این خلاء در موضوعات میان رشته‌ای بین حقوق و اقتصاد و بازرگانی و مالی بیشتر به چشم می‌خورد؛ با توجه به تدریس دوره‌های حقوقی و مالی (نظیر مالیات، تأمین اجتماعی، حقوق کار، مالی و حسابداری) توسط استاد برجسته جناب آقای علی اکبر جعفری و دوستی و همکاری طولانی میان دو مولف، این فرصت دست داد تا کتابی تألیف شود که در نگارش آن به هر دو جنبه حقوقی و مالی توجه شود.

لازم است از نظرات ارزشمند جناب آقای فرشید رستگار (مدرس حقوق مالیاتی) و آقای مرتضی سیمای صراف (مدرس حقوق مالیاتی) آقای مهدی مهدوی ایزدی (مدرس حقوق تأمین اجتماعی) و آقای سعید سلطانی (مدرس حقوق کار) در ویرایش پنجم کتاب تقدیر و تشکر نمایم. در پایان ضمن تشکر از مخاطبان و اذعان به نواقص و کاستی‌های احتمالی، استدعا دارد در صورت داشتن هرگونه نظر، پیشنهاد یا پرسش از طریق سایت dadbanan.com یا www.farhadbayat.ir مکاتبه نمایید.

دکتر فرهاد بیات

اردیبهشت ۱۴۰۳

مقدمه

کتاب حاضر در ۹ فصل تدوین شده است که فصل اول به مباحث مقدماتی راجع به نحوه گرفتن انواع مجوزهای کسب و کار و قوانین، مقررات و نهادهای حمایتی مرتبط با کسب و کار پرداخته است؛ فصل دوم تا هفتم (شامل حقوق قراردادهای، شرکتها، اسناد تجاری، کار، تأمین اجتماعی و مالیات) عملاً در هر کسب و کاری خواه سنتی یا جدید خواه بزرگ یا کوچک نقش آفرینی می‌کند و اشراف بر آنها می‌تواند از بروز بسیاری از چالش‌ها و زیان‌های ناشی از آنها جلوگیری نماید؛ به ویژه اینکه ورود به بازار مستلزم اشراف بر قواعد حاکم بر آن است و مباحث مطروحه در کتاب حاضر، متضمن بسیاری از همین قواعد است؛ ۲ فصل انتهایی کتاب (حقوق مالکیت فکری و تجارت الکترونیکی) از این رو به کتاب حاضر افزوده شده است که مسیر کسب و کارهای جدید به سمت فضای مجازی و اموال فکری (غیرمادی) حرکت می‌کند و اقتضا دارد که حقوق هم نسبت به این تحول واکنش مناسب نشان دهد؛ بنابراین کتاب حاضر در نه فصل تدوین و هر فصل نیز به دو مبحث تقسیم شده است که مبحث اول، شرح و توضیحاتی کاربردی و ساده پیرامون همان فصل است و در مبحث دوم نیز، نمونه فرم، قرارداد و یا قوانین کاربردی مرتبط با همان فصل آمده است.

فصل اول

درآمدی بر حقوق کسب و کار

مبحث اول - شرحی بر مقررات کاربردی و حمایتی مرتبط با محیط کسب و کار

گفتار اول: مجوزهای شروع کسب و کار (۱ تا ۳۰)

بند اول: عموماً (۱ تا ۹)

۱- مطابق اصل ۲۸ قانون اساسی، اصل بر آزادی انتخاب شغل و انجام کسب و کار است؛ بنابراین ممنوعیت از اشتغال یا منوط کردن آن به گرفتن مجوز استثناء محسوب و محتاج قانون است؛ با وجود این، قوانین متعددی شروع کسب و کار را منوط به اخذ مجوز نموده‌اند به نحوی که کمتر فعالیتی را می‌توان یافت که نیاز به اخذ مجوز نداشته باشد.

اصل عدم لزوم گرفتن مجوز

۲- مرجع رسمی اعلام شرایط صدور، تمدید، اصلاح و ابطال مجوزهای کسب و کار، درگاه ملی مجوزهای کشور به نشانی Mojavez.ir است (بند ۲۲ ماده ۱ قانون اجرای اصل ۴۴ اصلاحی ۱۳۹۹/۱۱/۱۵)؛ بنابراین برای اطلاع از این امر که چه فعالیت‌هایی نیازمند مجوز هستند باید به درگاه اخیر مراجعه نمود؛ در همین راستا کلیه مراجعی که مجوز کسب و کار صادر می‌کنند موظفند نوع، شرایط، هزینه، زمان، فرآیند و مراحل صدور، تمدید و لغو مجوزهای خویش را به همراه مبانی قانونی مربوطه به «هیأت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار» ارسال نمایند تا در تارنما Mojavez.ir نمایش داده شود در غیر اینصورت الزام اشخاص به اخذ مجوز ممنوع است (تبصره ۳ ماده ۷ قانون اجرای اصل ۴۴ اصلاحی ۱۳۹۹/۱۱/۱۵)؛ همچنین مراجع صادرکننده مجوز کسب و کار حق ندارند حتی با توافق متقاضی مجوز، هیچ شرط یا مدرک یا هزینه‌ای بیش از آنچه در سامانه اخیر آمده است از متقاضی مطالبه نمایند و گرنه مرتکب، علاوه بر جبران خسارت زیان‌دیده به مجازات مندرج در ماده ۶۰۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ (حبس از دو ماه تا یکسال) محکوم خواهد شد (تبصره ۴ ماده ۷ قانون اجرای اصل ۴۴).

Mojavez.ir
درگاه ملی
مجوزهای کشور

۳- دریافت و پرداخت هرگونه وجهی تحت هر عنوان توسط دستگاههای اجرایی مستلزم قانون است (ماده ۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۱۳۸۰ و تبصره ماده ۶۰ قانون الحاق ۲ مصوب ۱۳۹۳)؛ بنابراین امکان گرفتن وجه از مردم به استناد مقرر و وجود ندارد. (برای مشاهده تفاوت قانون با مقرر به توضیحات شماره ۱ فصل حقوق مالیات مراجعه کنید)

ممنوعیت دریافت وجه توسط دستگاه‌های دولتی

و همچنین ر.ک: دادنامه ۱۰۶۱-۱۴۰۰/۴/۲۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بندی از قرارداد راجع به الزام شرکت‌های ارائه دهنده خدمات هوشمند مسافر به پرداخت ۲٪ کرایه دریافتی از هر سفر به شهرداری).

۴- فعالان کسب و کار می‌توانند از طریق درگاه Mojavez.ir تقاضای صدور مجوز نمایند؛ در صورتی که پس از تکمیل مدارک، مرجع مربوطه از صدور مجوز در مهلت زمانی مقرر شده امتناع نماید، متقاضی می‌تواند از طریق همین درگاه شکایت خود را به دبیرخانه هیأت مقررات‌زدایی تسلیم و تقاضای تسریع در صدور مجوز را بنماید؛ در این صورت بالاترین مقام دستگاه یا استاندار مربوطه موظف است ظرف حداکثر هفت روز کاری از تاریخ ثبت درخواست با دعوت از متقاضی صدور مجوز و مراجع صادرکننده مجوز، موضوع را بررسی و اشخاصی را که در صدور مجوز اخلال یا اهمال کرده‌اند را به هیأت تخلفات اداری معرفی کند (تبصره ۱ ماده ۷ قانون اجرای اصل ۴۴)؛ علاوه بر این، امتناع از پذیرش مدارک و درخواست مجوز و تأخیر بیش از ظرف زمانی تعیین شده، مصداق «اخلال در رقابت» موضوع ماده ۴۵ قانون اجرای اصل ۴۴ محسوب و متقاضی می‌تواند شکایت خود را به مرکز ملی رقابت (به نشانی اینترنتی nicc.gov.ir) نیز تسلیم نماید؛ در این صورت شورای رقابت موظف است به شکایت ذی‌نفع رسیدگی و مطابق ماده ۶۱ این قانون، می‌تواند علاوه بر الزام طرف شکایت به صدور مجوز، برابر بند ۱۲ ماده ۶۱ اصلاحی ۱۴۰۲/۶/۲۹ جریمه نقدی نیز تعیین نماید.

۵- وضع هرگونه محدودیت و مانع در مسیر صدور مجوز، به دلایلی از قبیل اشباع بازار، محدودیت ظرفیت و حدود صنفی یا بر اساس تعداد و یا فاصله جغرافیایی دارندگان و یا متقاضیان آن مجوز، اصولاً ممنوع است (صدر تبصره ۴ ماده ۷ مکرر قانون اجرای اصل ۴۴ مصوب ۱۴۰۰) (ر.ک: به دادنامه‌های ۸۰۷-۱۳۹۵/۱۰/۱۴ و ۱۳۹۹/۱۱/۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بخشنامه وزارت صمت در خصوص عدم صدور مجوز نانوایی به دلیل اشباع بازار).

نحوه شکایت از
مرجع صادرکننده
مجوز

غیرقانونی بودن
امتناع از صدور
مجوز به دلیل
اشباع بازار یا
محدودیت
ظرفیت یا فاصله
جغرافیایی

۶- پس از تصویب قانون اجرای اصل ۴۴، فعالیت دولت در اقتصاد محدودتر و قلمرو فعالیت بخش غیردولتی گسترده‌تر شد؛ بر اساس این قانون، فعالیت‌های اقتصادی در ایران به سه گروه تقسیم می‌شود:

الف) گروه یک که هرگونه مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت دولت در آن‌ها و یا مشارکت به هر نحو و میزان ممنوع بوده و منحصرأ در اختیار بخش غیردولتی است؛ البته ورود دولت در این فعالیت‌ها در حد ضرورت و یا در مناطق کمتر توسعه یافته یا صنایع پیشرفته خطرپذیر که بخش غیردولتی ورود نمی‌کند تحت شرایطی مجاز است (تبصره ماده ۴ قانون اجرای اصل ۴۴)؛

قلمرو فعالیت
بخش خصوصی در
نظام اقتصادی
ایران

ب) گروه دو که دولت حداکثر تا بیست درصد ارزش این فعالیت‌ها در بازار، می‌تواند سهم داشته باشد و مابقی الزامأ در اختیار بخش غیردولتی (اعم از خصوصی، تعاونی و موسسات عمومی غیردولتی) است؛

پ) گروه سه که سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در فعالیت‌ها و بنگاه‌های این گروه منحصرأ در اختیار دولت است و فعالیت بخش غیردولتی در این دسته از فعالیت‌ها صرفأ در قالب خرید خدمت و به شرط حفظ مالکیت صد در صد دولت امکان‌پذیر است مانند رادیو و تلویزیون.

در خصوص طبقه‌بندی فعالیت‌های اخیر باید گفت اولأ تشخیص، انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی هر یک از این سه گروه با هیأت وزیران است^۱ که در خصوص موارد گروه سه باید به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح نیز برسد؛ ثانیأ اصل بر این است که همه‌ی فعالیت‌ها مشمول گروه یک بوده و فعالیت‌های گروه دو و سه استثناء

۱. بنابر مصوبه ۱۳۹۰/۷/۶ هیأت وزیران، باشگاه‌های فرهنگی ورزشی پرسپولیس و استقلال از گروه (۱) به گروه (۲) منتقل شدند تا دولت بتواند سهم بخش دولتی در آن‌ها را نگاه‌دارد.

محسوب می‌شوند (مواد ۲ و ۳ و ۴ قانون اجرای اصل ۴۴) ثالثاً هر امتیازی که برای بنگاه‌های دولتی با فعالیت اقتصادی گروه یک و دو مقرر شود، عیناً و با الویت برای بنگاه یا فعالیت اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی نیز باید در نظر گرفته شود (ماده ۸ قانون اجرای اصل ۴۴) (ر.ک: ش ۵۷ همین فصل کتاب).

۷- کسب و کارها از حیث آزادی اشتغال به آن‌ها، به سه دسته قابل تقسیم هستند:

الف) فعالیت‌های ممنوعه؛ فهرست فعالیت‌های ممنوعه در فضای مجازی در تارنمای معاونت فضای مجازی دادستانی به نشانی Internet.ir قابل مشاهده است.

ب) فعالیت‌های مجاز: فعالیت‌هایی که انجام آن‌ها مجاز بوده و نیاز به گرفتن مجوز از مرجع خاصی هم ندارد.

پ) فعالیت‌های مجاز مشروط: فعالیت‌هایی که انجام آن‌ها مجاز بوده ولی نیاز به گرفتن مجوز دارند که بر دو قسم هستند:

انواع فعالیت‌ها
از نظر لزوم یا
عدم لزوم
گرفتن مجوز

اول- فعالیت‌هایی که ثبت شرکت یا موسسه برای آن‌ها منوط به گرفتن مجوز است؛ به عنوان مثال اگر موسسه‌ای در اساسنامه، «آموزش» را جزو فعالیت خویش آورده باشد ثبت چنین موسسه‌ای محتاج گرفتن مجوز حسب مورد از وزارت آموزش و پرورش یا وزارت علوم یا سازمان فنی و حرفه‌ای است؛ گفتنی است اصولاً ثبت شرکت نیاز به گرفتن مجوز خاصی نداشته و منوط شدن ثبت شرکت به مجوز امر کاملاً استثنایی محسوب شده و تقریباً در حدود ۲۵ مورد فعالیت، ثبت شرکت منوط به ارائه مجوز است که فهرست آن‌ها در سایت دادبانان قابل مشاهده است.

دوم- فعالیت‌هایی که ثبت شرکت برای آن‌ها نیاز به گرفتن مجوز ندارد ولی «شروع فعالیت» نیاز به گرفتن مجوز دارد که فهرست این گونه فعالیت‌ها در قالب کتابچه الکترونیکی در Mojavez.ir قابل مشاهده است.

۸- متقاضی مجوز ممکن است شخص حقیقی یا حقوقی باشد و اصولاً گرفتن مجوز نیازی به ثبت شرکت ندارد؛ به عنوان مثال متقاضی مجوز انتشارات ممکن است شخص حقیقی یا موسسه ثبت شده باشد؛ با وجود این، به طور استثنایی ممکن است مجوزی صرفاً به شخص حقیقی یا حقوقی داده شود؛ به عنوان مثال مجوز بازاریابی شبکه‌ای صرفاً به شرکت سهامی خاص داده می‌شود (ر.ک: آیین‌نامه بازاریابی شبکه‌ای ۱۳۹۵/۱۲/۱).

عدم نیاز به
ثبت شرکت
برای گرفتن
مجوز

۹- صرف ثبت شرکت به منزله مجوز شروع فعالیت مندرج در اساسنامه شرکت محسوب نمی‌شود و در صورتی که آن فعالیت برابر قانون محتاج گرفتن مجوز باشد، شرکت باید پیش از شروع فعالیت آن مجوز را دریافت نماید.

ثبت شرکت،
مجوز شروع
فعالیت محسوب
نمی‌شود

بند دوم: مجوزهای خاص (۱۰ تا ۳۰)

۱۰- افراد صنفی (یعنی هر شخص حقیقی یا حقوقی که محل کسب دایر یا وسیله‌ی کسبی را فراهم کرده و به عرضه کالا یا خدمت به مصرف‌کننده اشتغال دارد) موظفند قبل از تأسیس هر نوع واحد صنفی یا اشتغال به کسب و حرفه نسبت به أخذ پروانه کسب اقدام نمایند (ماده ۱۲ قانون نظام صنفی)؛ پروانه کسب، مجوزی است که به منظور شروع و ادامه کسب و کار یا حرفه به صورت دائم (برای مدت پنج سال) و یا موقت (به مدت یکسال) به فرد یا افراد صنفی برای محل مشخص یا وسیله کسب معین صادر می‌گردد (ماده ۵ قانون نظام صنفی)؛ شایان ذکر است اصل بر شمول قانون نظام صنفی بر کلیه افراد صنفی است مگر اینکه اثبات شود تابع قانون خاصی هستند و منظور از قانون خاص، قانونی است که بر اساس آن، نحوه صدور مجوز فعالیت، نحوه تنظیم و تنسيق (سر و سامان دادن) امور

لزوم أخذ
پروانه کسب
از سوی افراد
صنفی

آن، نظارت، بازرسی و رسیدگی به تخلفات افراد و واحدهای تحت پوشش آن به صراحت در متن قانون مربوطه معین شده باشد (تبصره ماده ۱ قانون نظام صنفی)؛ به عنوان مثال و کلا و پزشکان به دلیل وجود قانون خاص از شمول قانون نظام صنفی خارج هستند.

۱۱- مراحل صدور پروانه کسب طبق ماده ۲۶ قانون نظام صنفی و ماده ۲ آیین نامه اجرایی نحوه صدور و تمدید پروانه کسب، عبارت است از:

الف- متقاضی پروانه کسب می‌بایست به سامانه Mojavez.ir و سپس iraniansnaf.ir

مراحل صدور
پروانه کسب

مراجعه و تقاضای خود را ثبت و نسبت به اخذ کد رهگیری اقدام نماید.

ب- مرجع صدور پروانه کسب موظف است حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ دریافت تقاضا، پاسخ متقاضی را مبنی بر رد یا قبولی تقاضا به وی ابلاغ کند؛ عدم اعلام نظر در مدت یاد شده به منزله پذیرش محسوب می‌گردد.

پ- پس از قبول تقاضا (یا عدم اعلام نظر مرجع صدور در موعد مقرر) مرجع صدور پروانه کسب مکلف است، استعلام‌های مورد نیاز را صادر و دستگاه‌های استعلام شونده نیز موظفند حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ دریافت استعلام، نظر قطعی خود را اعلام دارند؛ اعلام نظر موافق دستگاه‌های استعلام شونده باید بدون ابهام و هرگونه قید و شرط و نظر مخالف نیز مستند به دلایل قانونی باشد. در غیر این صورت و یا در صورت عدم اعلام نظر در مهلت مقرر، به منزله نظر مثبت تلقی می‌گردد و پاسخ منفی خارج از موعد مقرر مانع از صدور پروانه کسب نخواهد شد.

ت- متقاضی موظف است حداکثر ظرف سه ماه، مدارک مورد نیاز برای صدور پروانه کسب را تهیه و از طریق سامانه ارسال نماید.

ث- مرجع صدور پروانه کسب موظف است پس از دریافت مدارک مورد نیاز و تطبیق با اصل آن، حداکثر ظرف پانزده روز نسبت به صدور پروانه کسب و تسلیم آن به متقاضی اقدام کند.

۱۲- شرایط لازم برای صدور پروانه کسب طبق ماده ۳ آیین نامه اجرایی نحوه صدور و تمدید پروانه کسب، عبارت است از:

الف- شرایط عمومی:

• سند مالکیت عین و منفعت و یا منافع از جمله اجاره نامه، صلح نامه، هبه، قرارداد مشارکت،

مبايعه نامه و يا قراردادهاي موضوع ماده (۱۰) قانون مدني اعم از رسمي و يا عادي (در

روستاها احراز مالکیت طبق عرف محل است)؛

شرایط لازم

• گواهی صلاحیت از نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران؛ صرفاً واحدهای صنفی

برای صدور
پروانه کسب

موضوع ماده (۲) آیین نامه اماکن عمومی مصوب مورخ ۱۳۶۳/۳/۲۳ هیأت وزیران

مشمول گواهی صلاحیت نیروی انتظامی می باشند؛

• گواهی اداره امور مالیاتی ذی ربط مبنی بر تشکیل پرونده یا پرداخت یا ترتیب پرداخت

بدهی مالیات قطعی شده (موضوع ماده ۱۸۶ قانون مالیات های مستقیم)؛^۱

• گواهی گذراندن دوره های آموزشی احکام تجارت و کسب و کار در چارچوب

دستورالعمل آموزش (موضوع بند ن ماده ۳۰ قانون نظام صنفی)؛

• شناسنامه و کارت ملی برای اتباع ایرانی و گذرنامه و پروانه کار برای اتباع خارجی به

همراه شش قطعه عکس پرسنلی؛

۱. گواهی مالیاتی برای گرفتن تسهیلات بانکی و صدور یا تمدید کارت بازرگانی و پروانه کسب الزامی است (ماده ۱۸۶ قانون مالیات های مستقیم)؛ اما صدور ضمانت نامه بانکی یا اعتبارات اسنادی و یا صدور جواز تأسیس و پروانه بهره برداری نیازی به گواهی اخیر ندارد.

۲. تمدید پروانه کسب هم منوط به گواهی پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی قطعی مالیاتی است (ماده ۹ آیین نامه)؛ همچنین طبق قسمت اخیر ماده ۳۷ قانون تأمین اجتماعی، ارائه مفاسد حساب پرداخت بدهی قطعی بیمه نیز برای تمدید لازم است؛ با وجود این، چون شرط اخیر در آیین نامه صدور پروانه کسب (موضوع ماده ۱۲ قانون نظام صنفی) نیامده است، در رویه عملی، مفاسد حساب بیمه گرفته نمی شود.

• کارت پایان خدمت نظام وظیفه یا معافیت دایم یا پزشکی یا گواهی اشتغال به تحصیل

برای آقایان کمتر از پنجاه سال سن؛

• حداقل سن برای دریافت پروانه کسب هجده سال می باشد.

ب- شرایط اختصاصی:

• کارت معاینه پزشکی و گواهی صلاحیت بهداشتی از مراکز بهداشتی، درمانی (برای صنوف

مشمول قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی)؛

• پروانه تخصصی و فنی یا دیپلم فنی یا مدارک دانشگاهی مرتبط یا حضور یک نفر واجد

شرایط شاغل در واحد صنفی.

۱۳- پروانه کسب اشخاص حقوقی به نام شرکت با ذکر نام مدیرعامل و یا یکی از اعضای هیأت

مدیره (براساس مصوبه هیأت مدیره) و در مشارکت های مدنی نیز پروانه کسب به نام یکی از
شرکاء با رضایت رسمی (محضری) سایر شرکا صادر می گردد (ماده ۱۳ آیین نامه)؛ در فرض اخیر،
یعنی در جایی که چند نفر، یک واحد صنفی را به صورت مشترک اداره کنند، به طور
«مشترک»^۱ مسئولیت امور واحد را بر عهده خواهند داشت (تبصره ۴ ماده ۱۲ قانون نظام صنفی).
نحوه صدور پروانه
کسب برای اشخاص
حقوقی یا اشخاص
حقیقی متعدد
(مشارکت مدنی)

۱۴- صدور بیش از یک پروانه کسب برای هر فرد صنفی واجد شرایط برای یک تا چند محل

کسب به شرط معرفی مباشر مانعی ندارد (تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون نظام صنفی)؛ مرجع صدور پروانه
کسب موظف است با أخذ مدارک بندهای ۲، ۵ و ۶ شرایط عمومی (در صورت شمول) مندرج
در شماره ۱۲ همین کتاب، برای فرد معرفی شده، کارت مباشرت صادر نماید؛ مدت اعتبار
کارت مباشرت، مطابق مدت اعتبار پروانه کسب صادره خواهد بود اما فرد صنفی می تواند در هر
موقع که مقتضی بداند نسبت به عزل یا تغییر مباشر خود اقدام نماید (ماده ۱۸ آیین نامه).
امکان دریافت
چند پروانه ای
کسب به شرط
معرفی مباشر

۱. مطابق ماده ۲۲۰ قانون تجارت اگر چند نفر با یکدیگر فعالیت تجاری انجام دهند اما شرکت خویش را
ثبت نکنند در مقابل اشخاص ثالث مسئولیت «تضامنی» داشته و در برابر بدهی های شرکت هر شریک صد در
صد مسئول است اما اگر اشخاص اخیر مشمول قانون نظام صنفی باشند «مشترکاً» در مقابل اشخاص ثالث
مسئول تلقی می شوند. به عنوان مثال اگر شرکا دو نفر باشند اصولاً هر کدام ۵۰ درصد بابت بدهی آن واحد
صنفی مسئول تلقی می شوند.

۱۵- اماکنی که واجد شرایط لازم (از جمله حداقل مساحت مورد نیاز) جهت استقرار چند واحد صنفی باشند، می توانند به عنوان محل ثابت کسب، توسط یک یا چند فرد صنفی، پس از اخذ پروانه کسب از اتحادیه یا اتحادیه های ذی ربط، مورد استفاده قرار گیرند (تبصره ۲ ماده ۳ قانون نظام صنفی و آیین نامه اجرای آن).

امکان صدور چند پروانه کسب روی مکان واحد

۱۶- افراد صنفی مکلفند پیش از به کارگیری کسانی که برای انجام دادن خدمات به منازل و اماکن مراجعه می کنند، مراتب را به اتحادیه اطلاع دهند تا اتحادیه پس از اخذ نظر نیروی انتظامی، نسبت به صدور کارت شناسایی عکس دار با درج تخصص اقدام لازم را به عمل آورد (تبصره ۱ ماده ۱۷ قانون نظام صنفی).

الزامات ارائه خدمات در منزل

۱۷- در صورتی که دارنده پروانه کسب بخواهد پروانه خود را به دیگری واگذار کند، باید درخواست کتبی خود را به اتحادیه تسلیم دارد. اتحادیه در صورت واجد شروط قانونی بودن فرد معرفی شده و با رعایت سایر مقررات، پروانه کسب متقاضی را باطل و پروانه جدیدی به نام فرد معرفی شده صادر می کند (ماده ۱۸ قانون نظام صنفی)؛ همچنین در صورت فوت صاحب پروانه کسب، حقوق متعارف ناشی از واحد صنفی متعلق به ورثه است؛ چنانچه ورثه یا نماینده قانونی آنها مایل باشند، در صورت دارا بودن شرایط فردی، می توانند ظرف مدت دو سال نسبت به اخذ پروانه کسب با رعایت مقررات اقدام کنند؛ پس از انقضای مهلت مقرر پروانه متوفی از درجه اعتبار ساقط است (ماده ۲۰ قانون نظام صنفی).

انتقال ارادی و قهری پروانه کسب

۱۸- نصب تابلو بر روی سر در اماکن تجاری یا اداری منوط به دریافت مجوز از سازمان زیباسازی شهرداری است؛ در صورتی که تابلو بدون دریافت مجوز نصب شود، شهرداری می تواند پس از ابلاغ دو اخطار، نسبت به رفع تخلف اقدام نماید (مصوبه شماره ۱۹۰۷ شورای شهر تهران)؛ شایان ذکر است مدارک لازم جهت دریافت مجوز عبارتند از: الف) سند مالکیت یا اجاره نامه ب) مجوز فعالیت پ) پایان کار اداری یا تجاری ت) طرح اولیه تابلو در مقیاس مناسب و با رعایت قانون ممنوعیت به کارگیری اسامی بیگانه و آیین نامه اجرایی آن (ماده ۸ آیین نامه).

لزوم دریافت مجوز برای نصب تابلو

۱۹- در صورتی که تابلوی منصوب بر سر در اماکن تجاری یا اداری، صرفاً بیانگر محل استقرار و فعالیت بوده و متضمن تبلیغات نباشد، شهرداری حق دریافت مبلغی تحت عنوان عوارض تابلو را ندارد (رأی شماره ۴۱۵ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۶ و ۱۲۴۲ و ۱۲۴۳ و ۱۲۴۴ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۸ و ۱۳۹۹/۱۱/۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری)؛ به عنوان مثال نصب تابلوی فرهاد بیات (وکیل پایه یک دادگستری)، مستلزم پرداخت مبلغی نیست ولی نصب تابلو با علامت تجاری LG بر سر در مغازه تلویزیون فروشی مصداق تابلوی تبلیغاتی بوده و مشمول عوارض تابلو است.

۲۰- استفاده از تابلو یا نوشته‌ها یا نشانه‌هایی که «منحصراً» به خط غیرفارسی تنظیم شده باشد به استثنای نشانه‌های بین‌المللی ممنوع است؛ نیروی انتظامی موظف است از نصب و ادامه استفاده از آن‌ها جلوگیری کند (ماده ۱۴ آیین نامه اجرایی قانون ممنوعیت به کارگیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه) (استفاده از نوشتار یا اسامی بیگانه دارای استثنائاتی است که در مبحث ثبت علامت تجاری در فصل حقوق مالکیت فکری همین کتاب به تفصیل آمده است).

۲۱- محل دایر شده به وسیله هر شخص حقیقی یا حقوقی که پروانه کسب برای آن صادر نشده است با درخواست اتحادیه و تأیید اتاق اصناف شهرستان، توسط نیروی انتظامی پلمپ می‌شود (ماده ۲۷ همان قانون) قبل از پلمپ محل دایر شده از ده تا بیست روز به دایرکننده مهلت داده می‌شود تا کالاهای موجود در محل را تخلیه کند (تبصره ۱ ماده ۲۷).

۲۲- هر فرد صنفی که واحد کسب وی تعطیل می‌شود می‌تواند به کمیسیون نظارت شکایت کند. نظر کمیسیون نظارت که حداکثر ظرف دو هفته اعلام خواهد شد، لازم الاجرا است؛ در صورتی که فرد صنفی نظر کمیسیون را قبول نداشته باشد می‌تواند جهت اعتراض به مراجع قضایی مراجعه کند (تبصره ۲ ماده ۲۸)؛ در صورتی که تعطیلی واحد صنفی غیرموجه تشخیص داده شود، جبران خسارات وارده بر عهده کسی است که دستور پلمپ را داده است (تبصره ۳ ماده ۲۸).

۲۳- کسب و کار مجازی: واحد صنفی است که از طریق ابزارهای ارتباط از راه دور مانند وب سایت یا اپلیکیشن مبادرت به عرضه کالا یا خدمت می‌نماید؛ مراحل و مدارک دریافت مجوز کارهای مجازی

ممنوعیت‌أخذ
عوارض از تابلو

محدودیت در
به کارگیری
نوشتار یا اسامی
بیگانه در تابلو

پلمپ شدن
واحدهای صنفی
فاقد مجوز

نحوه اعتراض
به پلمپ واحد
صنفی

نحوه گرفتن
مجوز کسب و
کارهای مجازی

کسب و کار مجازی تقریباً به مانند سایر مجوزات صنفی است (مراجعه کنید به شماره‌های ۱۱ و ۱۲ همین کتاب)؛ با این تفاوت که در عمل، متقاضی باید پیش از دریافت این مجوز از سایت www.enamad.ir، نماد اعتماد الکترونیکی دریافت نماید (برای مشاهده آیین‌نامه اجرایی چگونگی صدور مجوز و نحوه نظارت بر فعالیت افراد صنفی در فضای مجازی مصوب ۱۳۹۵ به سایت dadbanan.com مراجعه کنید).

۲۴- بازاریابی شبکه‌ای (Network Marketing): یک روش بازاریابی فروش است که در آن، بازاریاب علاوه بر کارمزدی که از فروش مستقیم محصول کسب می‌کند، از فروش محصول توسط بازاریابانی که توسط او به عنوان زیرمجموعه ساماندهی شده‌اند نیز کسب درآمد می‌نماید؛ بر اساس آیین‌نامه اجرایی بازاریابی شبکه‌ای مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱ وزیر صمت^۱، مجوز بازاریابی شبکه‌ای به متقاضی داده می‌شود که اولاً قصد فعالیت در فضای مجازی داشته و وب سایت خود را طبق چک لیست کمیته نظارت راه‌اندازی کرده باشد (بند ۵ م ۷)؛ دوم اینکه برابر طرح سوددهی ارائه شده از سوی متقاضی، پرداخت هرگونه حق کمیسیون یا پاداش صرفاً بر اساس فروش محصول شرکت باشد، نه جذب بازاریاب و عضوگیری (بند ۳ م ۹)؛ امر اخیر مهمترین تفاوت شرکت‌های بازاریابی شبکه‌ای با شرکت‌های هرمی^۲ است؛ سوم اینکه کالا و خدمت مورد عرضه باید در سبد قشر وسیعی از جامعه قرار داشته و عرفاً چند بار در سال توسط مصرف‌کنندگان تجدید خرید شود و مشابه آن در بازار وجود داشته باشد (بند ۷ م ۱)؛ به عبارت دیگر باید کالای مورد عرضه «مصرفی تند گردش» باشد مانند اقلام خوراکی؛ هدف از شرط اخیر این است که دریافت حق کمیسیون براساس فروش باشد، نه عضوگیری؛ چهارم اینکه

الزامات راه‌اندازی
بازاریابی شبکه‌ای

۱. صمت، مخفف صنعت، معدن و تجارت است.

۲- برابر بند ۱ ماده ۱ قانون مجازات اخلاک‌گران نظام اقتصادی کشور: «تأسیس، قبول نمایندگی و عضوگیری در بنگاه، موسسه، شرکت یا گروه به منظور کسب درآمد ناشی از افزایش اعضاء به نحوی که اعضا جدیدی جهت کسب منفعت، افراد دیگری را جذب نموده و توسعه زنجیره یا شبکه انسانی تداوم یابد» جرم محسوب می‌شود.

متقاضی باید حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ معرفی نامه دبیرخانه کمیته نظارت نسبت به ثبت شرکت سهامی خاص اقدام نماید؛ بنابراین مجوز اخیر به اشخاص حقیقی و اشخاص حقوقی غیر از شرکت سهامی خاص اعطا نمی شود؛ پنجم اینکه شرکت بازاریابی شبکه‌ای باید واحد تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری به نام خود داشته باشد (بند ۶ ماده ۸)؛ پس از تکمیل مدارک توسط متقاضی، اتحادیه موظف است حداکثر ظرف پانزده روز نسبت به صدور و تسلیم پروانه کسب به همراه نماد بازاریابی شبکه‌ای اقدام کند.

۲۵- مطابق ماده ۲ قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی: «منظور از مشاغل یا

کسب و کار خانگی، آن دسته از فعالیت‌هایی است که توسط عضو یا اعضای خانواده در فضای مسکونی در قالب یک طرح کسب و کار، بدون مزاحمت و ایجاد اختلال در آرامش واحدهای مسکونی همجوار شکل می‌گیرد و منجر به تولید خدمت و یا کالای قابل عرضه به بازار خارج از محیط مسکونی می‌گردد؛ بنا بر این تعریف، مهمترین ویژگی مشاغل خانگی این است که صاحب کسب و کار یا شغل خانگی در محل سکونت خود فعالیت می‌کند؛ شاغلین کسب و کار خانگی می‌توانند برای کارفرمای خارج از محیط مسکونی کار نمایند که در این صورت، حسب مورد ممکن است کارگر یا پیمانکار محسوب شوند^۱ و یا اینکه مستقلاً صاحب کسب و کار خانگی بوده و مبادرت به تولید کالا یا خدمت قابل عرضه به بازار خارج از محیط مسکونی نمایند.

۲۶- با توجه به مواد ۷ و ۱۱ قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، مهمترین مزایای

دریافت مجوز مشاغل خانگی عبارت است از:

الف- کلیه شهرداری‌ها موظفند مکان‌های مناسبی را برای عرضه محصولات صاحبان مشاغل خانگی، به صورت دوره‌ای در روزهای مشخص هفته تأمین نمایند (ماده ۱۱ همان قانون)؛

۱. عموماً اشخاصی که در قالب مشاغل خانگی فعالیت می‌کنند از شمول قانون کار خارج هستند.

ب- معافیت از عوارض اداری و تجاری تعیینی و مصوب شوراهای اسلامی شهرها و روستاها؛ شایان ذکر است که مزیت اخیر فقط شامل عوارض است و شامل مالیات نمی‌شود؛ به عبارت دیگر از آن جا که معافیت مالیاتی محتاج نص قانونی است (اصل ۵۱ قانون اساسی)، مشاغل خانگی معافیت کلی از مالیات ندارند؛ البته اگر فعالیتی از مالیات معاف باشد، طبعاً در قالب مشاغل خانگی نیز معاف تلقی می‌شود مانند درآمد کارگاه‌های فرش دستباف و صنایع دستی که به موجب ماده ۱۴۲ قانون مالیات‌های مستقیم از مالیات بر درآمد معاف هستند.

پ- عدم نیاز به تغییر کاربری مسکونی؛ مطابق تبصره بند ۲۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری، در صورتی که برخلاف مندرجات پروانه ساختمانی در منطقه غیرتجاری، محل کسب یا تجارت دایر شود، شهرداری مورد را در کمیسیون ماده صد این قانون مطرح و کمیسیون در صورت احراز تخلف مالک یا مستاجر با تعیین مهلت مناسب که نباید از دو ماه تجاوز نماید در مورد تعطیل کردن محل مذکور اتخاذ تصمیم کرده و این تصمیم توسط ماموران شهرداری اجرا می‌شود؛ بنابراین در حالی که در شرایط عادی استفاده تجاری از محل مسکونی تخلف محسوب و از آن جلوگیری به عمل می‌آید، صاحبان کسب و کار و مشاغل خانگی می‌توانند مستنداً به بند ۴ ماده ۷ این قانون، از محل سکونت خود برای کسب و پیشه استفاده کنند.

ت- استفاده از تسهیلات بانکی به ویژه قرض‌الحسنه بانک‌ها و صندوق کارآفرینی امید: بانک مرکزی موظف است با هماهنگی وزارت کار و امور اجتماعی، نحوه توزیع منابع قرض‌الحسنه برای مشاغل و کسب و کار خانگی را با توجه به اولویت و اهمیت انواع مشاغل خانگی و سهم هر استان تعیین و در ابتدای هر سال به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید (بند ۶ ماده ۷ و تبصره آن)؛ همچنین صندوق کارآفرینی امید موظف است با هماهنگی

دستگاههای اجرایی ذی ربط، هر سال بیست درصد از منابع خود را به طرحهای ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی اختصاص دهد.

ث- کسب و کارهای خانگی دارای مجوز می‌توانند در چهارچوب «صاحبان حرف و مشاغل آزاد» (موضوع قانون اصلاح بند ب و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی) خود را به صورت اختیاری بیمه نمایند (ماده ۹ دستورالعمل)؛ البته به نظر می‌رسد که مقررره اخیر امتیاز ویژه‌ای برای صاحبان مشاغل خانگی محسوب نمی‌شود و صاحبان سایر حرف هم می‌توانند خود را به صورت اختیاری و خویش فرما با پرداخت حق بیمه، تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی قرار دهند؛ مضافاً بر اینکه تمام فعالان مشاغل خانگی، کارفرما نیستند و ممکن است کارگر کارفرمایی باشند که خارج از محل سکونت کارگر حضور دارد که در این صورت کارگری که در خانه خویش کار می‌کند مشمول بیمه اجباری است و نیازی به بیمه اختیاری ندارد (برای مشاهده دستورالعمل بیمه شاغلین کسب و کار خانگی به سایت dadbanan.com مراجعه کنید).

۲۷- استفاده از مزایای مشاغل خانگی، منوط به اخذ مجوز از وزارت کار و امور اجتماعی یا واحدهای تابعه آن است؛ شایان ذکر است که شرایط اخذ مجوز مشاغل خانگی توسط ستاد ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی که در ماده ۳ این قانون پیش‌بینی شده است تعیین می‌گردد؛ در صورتی که متقاضی حائز این شرایط باشد، پس از تایید مراتب از سوی دستگاه اجرایی ذی ربط (که بستگی به نوع فعالیت متقاضی دارد؛ به عنوان مثال دستگاه ذی ربط برای بسته‌بندی مواد غذایی، سازمان غذا و دارو است)، مجوز مشاغل خانگی از سوی وزارت کار صادر خواهد شد (ماده ۶ دستورالعمل اجرایی قانون مصوب ۱۳۸۹/۸/۲۳)؛ مطابق ماده ۲ دستورالعمل اجرایی قانون، مبادرت به کسب و کار خانگی تحت شرایط زیر ممکن است: الف- انجام کار صرفاً توسط عضو یا اعضاء خانواده در واحد مسکونی؛ ب- تناسب حجم تولید با شرایط و فضای واحد مسکونی؛ پ- عدم ایجاد آلودگی‌های زیست محیطی، صوتی و بصری و رعایت کامل حقوق

شرایط و
نحوه‌ی گرفتن
مجوز مشاغل
خانگی

همسایگان؛ ت- عرضه و فروش محصول (کالا و خدمات) در خارج از واحد مسکونی؛ ث- عدم تردد غیرمتناسب با فضای محل سکونت به ویژه در مجتمع های مسکونی؛ ج- مجاز بودن و تناسب شغل با محیط مسکونی؛ گفتنی است تکمیل فرم ثبت نام در سامانه (mashaghelkhanegi.mcls.gov.ir) باید توسط سرپرست خانوار صورت گیرد؛ در غیر این صورت، رضایت کتبی سرپرست خانوار نیز الزامی است (برای مشاهده ضوابط صدور مجوز کسب و کار خانگی به dadbanan.com مراجعه کنید)؛ فرم های تکمیلی توسط دستگاه اجرائی مربوطه بررسی شده و در صورت تأیید طرح، مجوز توسط وزارت کار صادر خواهد شد؛ شایان ذکر است در هنگام ثبت نام، متقاضی باید یکی از سه فرم (مستقل یا تحت پوشش یا پشتیبان) را پر کند؛ اگر متقاضی به تنهایی و به طور مستقل با اتکا بر توانمندی خویش خواهان راه اندازی کسب و کار خانگی باشد باید فرم متقاضی مستقل (خود اشتغالی) را پر کند و اگر بخواهد علاوه بر راه اندازی کسب و کار از خدمات اعضای خانواده خود استفاده کرده و آن ها را تحت حمایت خود بگیرد می تواند فرم متقاضی پشتیبان را پر کند؛ در دو فرض اخیر متقاضی باید طرح توجیهی کسب و کار به دستگاه اجرایی ذی ربط ارائه کند (ماده ۲۶ دستورالعمل)؛ دسته سوم اشخاصی هستند که می خواهند تحت پوشش شخص دیگری کار کنند که این دسته باید فرم متقاضیان تحت پوشش را تکمیل کنند. گفتنی است فهرست مشاغل که امکان انجام آن ها در قالب کسب و کار خانگی وجود دارد را ستاد تعیین می کند (برای مشاهده فهرست مشاغل خانگی مجاز به سایت dadbanan.com مراجعه کنید)؛ البته در صورتی که شغل مورد نظر متقاضی در فهرست قرار نداشته باشد، می تواند آن را پیشنهاد دهد که در صورت تصویب ستاد، به فهرست مشاغل افزوده خواهد شد^۱؛ گفتنی است با اعلانی شدن بیشتر مجوزهای مشاغل خانگی، طبق مصوبه هیأت

۱. از جمله قوانین و مقررات در حوزه کسب و کار و مشاغل خانگی عبارت است از:

الف- قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی مصوب ۱۳۸۹/۲/۲۲

ب- دستورالعمل اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی مصوب ۱۳۸۹/۸/۲۳

پ- فهرست مشاغل خانگی

مقررات زدایی در سال ۱۴۰۰، متقاضی به صرف ثبت اطلاعات و مدارک لازم می‌تواند مجوز مربوطه را دریافت نماید (برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به کتاب حقوق کسب و کارهای خانگی، دکتر حسین صادقی، شرکت چاپ و نشر بازرگانی).

کارت بازرگانی

۲۸- کارت بازرگانی: مجوزی است جهت واردات و صادرات که حسب مورد توسط اتاق بازرگانی یا تعاون ایران صادر می‌گردد (ماده ۳ قانون صادرات و واردات)؛ در رویه عملی، کارت بازرگانی از طریق سامانه جامع تجارت به نشانی ntsw.ir صادر می‌شود.

شرایط دریافت
کارت بازرگانی

۲۹- کارت بازرگانی اختصاص به اشخاص حقوقی نداشته و اشخاص حقیقی نیز می‌توانند نسبت به دریافت آن اقدام نمایند؛ اما امکان تبدیل کارت حقیقی به حقوقی و برعکس ممکن نیست؛ شرایط دریافت کارت بازرگانی عبارت است از: ارائه سند مالکیت یا اجاره‌نامه، گواهی مالیاتی^۱ (موضوع ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم)، کارت پایان خدمت (برای آقایان)، گواهی عدم سوء پیشینه، حداقل مدرک دیپلم و عدم اشتغال تمام وقت در وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی و قوای سه گانه^۲؛ همچنین کارت شخص حقوقی به نام شرکت و با ذکر نام مدیرعامل صادر می‌شود؛ بنابراین وجود یک کارت حقیقی و یک کارت حقوقی به صورت همزمان برای یک شخص

ت- بیمه شاغلین کسب و کارهای خانگی

ث- دستورالعمل اجرایی واحدهای کوچک تولید و بسته‌بندی (کارگاهی) مصوب بهمن ۱۳۹۵

۱. ارائه گواهی مالیاتی (اعم از پرداخت یا ترتیب پرداخت) برای صدور و تمدید کارت بازرگانی لازم است لیکن ارائه مفصلاً حساب تأمین اجتماعی صرفاً برای تمدید کارت بازرگانی ضروری است؛ شایان ذکر است در صورت عدم اعلام نظر تأمین اجتماعی ظرف یک ماه از تاریخ ثبت تقاضای مفصلاً حساب، کارت بازرگانی تمدید می‌گردد (رک: قسمت اخیر ماده ۳۷ قانون تأمین اجتماعی و بند ۲ ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی قانون صادرات واردات اصلاحی ۱۴۰۰).

۲. مدیران شرکت‌های دولتی، شرکت‌های متعلق به نهادهای انقلابی، شرکت‌های موضوع قانون حفاظت صنایع و اعضای هیأت علمی، از شرط عدم اشتغال تمام وقت در دستگاه‌های دولتی، مستثنی هستند (تبصره ۲ از بند ۲ ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی قانون صادرات و واردات ۱۳۷۳ با اصلاحات ۱۴۰۰).

مانعی ندارد اما داشتن دو کارت حقیقی یا دو کارت حقوقی برای یک شخص امکان پذیر نیست؛ شایان ذکر است اگر مدیرعامل در جای دیگری مدیرعامل شود (مدیرعاملی در بیش از یک شرکت منع قانونی دارد)، در صورتی می تواند کارت دریافت کند که کارت شرکت قبلی غیرفعال شده یا شرکت قبلی مدیرعامل جدید معرفی کند.

۳۰- اشخاص حقوقی یا حقیقی که دارای حداقل بیست سال سن و مدرک دیپلم هستند و در یکی از امور بازرگانی، صنعتی، معدنی، کشاورزی و یا خدمات وابسته به این نوع فعالیت ها اشتغال دارند می توانند از طریق سایت chambertrust.ir تقاضای عضویت در اتاق را نمایند؛ کارت عضویت مجوز فعالیت محسوب نمی شود و صرفاً شخص عضو می تواند از خدمات اتاق استفاده نموده و یا به واسطه آن در انتخابات اتاق شرکت نماید.

کارت عضویت و تفاوت آن با کارت بازرگانی

گفتار دوم: مقررات حمایتی از فعالان اقتصادی (۳۱ تا ۵۱)

بند اول: شرکت های دانش بنیان (۳۱ تا ۳۴)

۳۱- شرکتها و مؤسسات دانش بنیان، شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی است که به منظور هم افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل می شود (ماده ۱ قانون حمایت از شرکت های دانش بنیان).

مفهوم شرکت های دانش بنیان

۳۲- شخص حقیقی نمی تواند از امتیازات «دانش بنیان» استفاده نماید و پیش شرط دانش بنیان شدن ایجاد یک شخصیت حقوقی (اعم از شرکت یا مؤسسه) است؛ پس از ثبت شرکت یا مؤسسه، متقاضی باید درخواست خویش را از طریق سایت daneshbonyan.isti.ir به کارگروه تعیین مصادیق شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان تقدیم کند؛ فهرست کالاها و خدمات دانش بنیان در سایت اخیر آمده است؛ از مهمترین شاخص های احراز دانش بنیان بودن این است

شرایط و نحوه دانش بنیان شدن

که اولاً فعالیت متقاضی در فناوری‌های سطح بالا و پیچیده باشد ثانیاً دانش فنی مذکور در شرکت بومی شده باشد و به صورت لیسانس یا مونتاژ نباشد؛ ارزیابی‌ها شامل یک ارزیابی اولیه و ظاهری است و در مرحله دوم ارزیابی ماهوی و فنی صورت می‌گیرد؛ شایان ذکر است شرکت‌های دانش بنیان به سه دسته نوپا، نوآور و فناور تقسیم می‌شوند (جهت مطالعه بیشتر به آیین‌نامه ارزیابی و حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۸ مراجعه کنید).

۳۳- از جمله مزایای شرکت دانش بنیان عبارت است از:

مزایای شرکت
دانش بنیان

الف- معافیت از مالیات عملکرد به مدت پانزده سال؛

ب- استفاده از تسهیلات صندوق نوآوری و شکوفایی؛

پ- امکان به کارگیری نیروی سرباز (امریه دانش بنیان)؛

ت- معافیت قراردادهای دانش بنیان از اعمال ضریب حق بیمه؛

ث- امکان استقرار در اماکن مسکونی؛

ج- امکان استقرار در محدوده‌ی شهرهای دارای محدودیت استقرار و دریافت مجوزهای مربوطه (ماده ۸ قانون).^۲

شرایط استفاده
از تسهیلات
شرکت‌های
دانش بنیان

۳۴- در خصوص استفاده از تسهیلات و معافیت‌های راجع به شرکت‌های دانش بنیان، چند نکته قابل ذکر است: اولاً شرکت دولتی نباشد؛ ثانیاً اگر شرکتی صد محصول دارد که تنها دو محصول آن از حیث دانش بنیان تأیید شده است فقط در خصوص همان دو محصول می‌تواند از مزایای مربوطه نظیر معافیت مالیاتی استفاده نماید؛ ثالثاً اگرچه معافیت مالیاتی عملکرد پانزده ساله

۱. مطابق بند ۲ از ماده (۶) آیین‌نامه ارزیابی حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۸، حمایت مالیاتی از کلیه شرکت‌های دانش بنیان مطابق مصوبات شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان خواهد بود.
۲. صدور جواز تأسیس و پروانه بهره‌برداری در محدود ۱۲۰ کیلومتری تهران و برخی شهرهای بزرگ دیگر با ممنوعیت یا محدودیت مواجه است اما شرکت‌های دانش بنیان از این امر مستثنی شده‌اند (برای مشاهده جزئیات بیشتر رجوع کنید به مصوبه هیأت وزیران مورخ ۱۳۹۴/۹/۱۵)

است ولی در عمل، معافیت مالیاتی در هر سال منوط به اعلام اسامی شرکت‌های دانش بنیان از سوی کارگروه تشخیص و ارزیابی شرکت‌های دانش بنیان به سازمان امور مالیاتی است.

بند دوم: پارک‌های علم و فناوری (۳۵ و ۳۶)

۳۵- پارک‌های علم و فناوری، موسسه‌ای پژوهشی و فناوری هستند که با هدف افزایش ثروت از طریق نوآوری و فناوری از واحدهای فناور و شرکت‌های متکی بر علم و دانش عضو یا مستقر در آن حمایت می‌نمایند؛ مطابق ماده ۹ قانون حمایت از شرکت‌های دانش بنیان، واحدهای فناور «مستقر» در پارک‌های علم و فناوری از مزایای قانونی مناطق آزاد در خصوص روابط کار، فعالیت‌های مالیاتی و عوارض و سرمایه‌گذاری خارجی و مبادلات مالی بین‌المللی برخوردار می‌گردند؛ از جمله مزیت‌های استقرار اشخاص حقیقی یا حقوقی در پارک‌های علم و فناوری از قرار زیر است:

پارک‌های علم و فناوری و مزایای استقرار در آن‌ها

الف) معافیت مالیات عملکرد به مدت بیست سال از تاریخ مجوز استقرار صادره توسط مدیریت پارک؛

ب) معافیت مالیات حقوق کارکنان شاغل در پارک (ماده ۱۰ قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب ۱۴۰۱)؛

پ) معافیت از پرداخت هرگونه عوارض معمول کشور؛

ت) اعطای پروانه بهره‌برداری و مجوز استقرار و فعالیت در محدوده ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران.

۳۶- تفاوت‌های شرکت‌های دانش بنیان با واحدهای مستقر در پارک‌های علم و فناوری^۱

الف- معافیت مالیاتی پارک بیست ساله است و کلیه درآمدهایی که در پارک محقق شود معاف است؛ معافیت مالیاتی شرکت دانش بنیان ۱۵ ساله است^۱ و صرفاً در چارچوب مصوبات شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان اعطا می‌گردد؛

تفاوت‌های شرکت‌های دانش بنیان با واحدهای مستقر در پارک علم و فناوری

۱. بدیهی است در صورتی که شرکت دانش بنیان در پارک مستقر شود می‌تواند از مزایای هر دو بهره‌مند شود.

ب- کارکنان شاغل در پارک از مالیات بر حقوق معاف هستند، ولی این امر در شرکت‌های دانش بنیان وجود ندارد؛

پ- پارک تابع مقررات مناطق آزاد است لذا اصولاً از شمول قانون کار خارج است ولی این موضوع در شرکت‌های دانش بنیان وجود ندارد.

ت- واحدهای فناور مستقر در پارک می‌توانند حقیقی یا حقوقی باشند ولی استفاده از امتیازات دانش بنیان صرفاً به اشخاص حقوقی اختصاص دارد.

ث- شرکت‌های دانش بنیان از حمایت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و صندوق نوآوری و شکوفایی به لحاظ مالی و ارائه تسهیلات برخوردارند که واحدهای مستقر در پارک اصولاً امتیاز اخیر را ندارند.

بند سوم: مراکز رشد (۳۷)

۳۷- مرکز رشد، نهادی پژوهشی و فناوری است که با ارائه خدمات حمایتی به ایجاد و توسعه واحدهای فناور نوپا کمک می‌نماید (آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی و فعالیت مراکز رشد واحدهای فناور)؛ اگر مرکز رشد وابسته به پارک علم و فناوری باشد از همان مزایای پارک برخوردار است در غیر این صورت، قوانین حمایتی کمتری نسبت به پارک علم و فناوری دارد؛ از جمله اینکه واحدهای مستقر در مراکز رشدی که به پارک علم و فناوری وابسته نیستند مزیت معافیت مالیاتی ندارند.

بند چهارم: شرکت‌های نوپا (۳۸)

۳۸- شرکت‌هایی که دارای ویژگی‌های زیر باشند، شرکت نوپا محسوب شده و می‌توانند از

مزایای مندرج در آیین‌نامه حمایت از شرکت‌های نوپا مصوب ۱۳۹۸/۲/۲۹ بهره‌مند شوند:

الف- شرکت خصوصی یا تعاونی که در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات باشد؛

ب- کمتر از سه سال از تاریخ ثبت آن گذشته باشد؛

مرکز رشد و تفاوت آن با پارک علم و فناوری

شرایط استفاده از مزایای شرکت‌های نوپا

۱. در عمل، معافیت مالیاتی هر سال منوط به اعلام اسامی شرکت‌های دانش بنیان از سوی کارگروه به سازمان امور مالیاتی است.

- پ- حداکثر سرمایه ثبتی شرکت دو میلیارد و پانصد میلیون (۲/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد؛
- ت- درآمد شرکت در سال کمتر از پنج میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال^۱ باشد. این مبلغ در سال ۱۳۹۸ ملاک است و در سال‌های بعد براساس نرخ تورم اعلامی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران توسط کارگروه موضوع تبصره ماده (۱۰) این تصویب‌نامه تعدیل و اعلام خواهد شد؛
- ث- مؤسسين و صاحبان سهام شرکت نسبت به توزیع سود اقدام نکنند و با رعایت قانون تجارت به حساب افزایش سرمایه شرکت منظور نمایند و دریافتی ماهانه آن‌ها از سه برابر حداقل حقوق و دستمزد سالیانه کارگران مشمول قانون کار بیشتر نباشد؛
- ج- مشخصات شرکت در سامانه متمرکز درخواست خدمات سازمان فناوری اطلاعات ایران موضوع ماده (۱۱) این تصویب‌نامه ثبت شده باشد.

بند پنجم: مناطق آزاد و ویژه (۳۹ تا ۴۳)

- ۳۹- مناطق آزاد تجاری- صنعتی: محدوده‌ای از قلمرو ایران است که از برخی مقررات عمومی کشور مستثنی شده و تابع قوانین و مقررات خاص خود می‌باشد و در جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال فناوری و توسعه صادرات از تسهیلات، امتیازات و معافیت‌های خاص برخوردار است (ماده ۱ قانون مناطق آزاد)؛ هر منطقه توسط سازمان همان منطقه اداره (ماده ۵) و صدور مجوز برای انجام هر نوع فعالیت اقتصادی در محدوده منطقه، فقط در اختیار سازمان مربوطه می‌باشد (ماده ۱۱)؛ از جمله مناطق آزاد تجاری- صنعتی ایران عبارتند از: کیش- قشم- چابهار- ارس- ماکو- اروند- انزلی- شهر فرودگاهی امام خمینی (ره).
- ۴۰- از جمله امتیازات فعالیت در منطقه آزاد می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:
- الف) معافیت مالیاتی بیست ساله (ماده ۱۳ قانون مناطق آزاد)^۲؛

مزایای فعالیت
در مناطق آزاد

۱. این مبلغ توسط کارگروه موضوع ماده ۱۰، ۴۰ درصد افزایش یافته و به هفت میلیارد ریال رسیده است.

۲. مطابق آخرین اصلاحات قانونی، معافیت از پانزده سال به بیست سال افزایش یافته است.

ب) عدم نیاز اتباع خارجی به اخذ روادید جهت ورود مستقیم به مناطق (ماده ۲ آیین نامه اجرایی صدور روادید در مناطق آزاد مصوب ۱۳۷۲)؛

پ) معافیت از هرگونه عوارض معمول کشور به استثنای موارد خاص (تبصره ماده ۲ آیین نامه اجرایی اخذ عوارض در مناطق مصوب ۱۳۷۲)؛

ت) داشتن مقررات خاص مربوط به اشتغال نیروی انسانی که عموماً نسبت به قانون کار متضمن مقرراتی مساعدتر به حال کارفرما است (ماده ۱۲ قانون مناطق آزاد و تصویب نامه مقررات اشتغال نیروی انسانی مصوب ۱۳۷۳ و ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور).

۴۱- مناطق ویژه اقتصادی: محدوده جغرافیایی که با هدف جذب سرمایه گذاری و رونق فعالیت های تولیدی و تجاری ایجاد شده است که به نسبت مناطق آزاد از امتیازات و معافیت های کمتری برخوردار هستند^۱؛ به عنوان مثال معافیت مالیاتی بیست ساله و یا معافیت اتباع خارجی از اخذ روادید در مناطق ویژه اقتصادی وجود ندارد؛ همچنین خرده فروشی کالا در مناطق ویژه اقتصادی فقط برای اتباع خارجی امکان پذیر است. لیکن در مناطق آزاد خرده فروشی برای اتباع خارجی و داخلی امکان پذیر می باشد؛ از نزدیک ترین مناطق ویژه اقتصادی به شهر تهران می توان به منطقه ویژه اقتصادی شهر فرودگاهی امام خمینی^۲ (در کنار فرودگاه امام)، پیام (در استان البرز)، سلفچگان (در استان قم) و گرمسار (در استان سمنان) اشاره کرد.

۴۲- از جمله امتیازات فعالیت در منطقه ویژه اقتصادی می توان به موارد زیر اشاره نمود^۳:

• تبعیت از مقررات اشتغال نیروی انسانی مناطق آزاد (به استثنای مقررات راجع به اشتغال اتباع خارجه)؛

مناطق ویژه اقتصادی
و مقایسه آن با مناطق
آزاد

مزایای فعالیت در
مناطق ویژه اقتصادی

۱. کلیه امتیازات مناطق ویژه در مناطق آزاد هم وجود دارد ولی عکس این امر صادق نیست.

۲. قسمتی از اراضی شهر فرودگاه امام، منطقه ای آزاد و قسمتی از آن منطقه ویژه محسوب می شود.

۳. براساس ماده ۱۴ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری: «مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند...» و به موجب ماده ۸ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی: «مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری و صنعتی، پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض ورود و صدور تحت هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیت ها و ممنوعیت های مقررات واردات و صادرات به استثنای محدودیت ها و ممنوعیت های قانونی و شرعی نمی شود»، لذا واردکنندگان کالا به این مناطق، الزامی به ثبت سفارش ندارند (دادنامه ۲۴۷- ۱۴۰۰/۲/۲۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری).

- ورود ماشین آلات خط تولید و ابزار و اثاثیه اداری بدون عوارض گمرکی؛
 - معافیت مالیاتی تحت شرایط ماده ۱۳۲ قانون مالیات‌های مستقیم (بند پ و د ماده ۱۳۲)؛
 - عدم محدودیت زمانی متروکه شدن کالا در منطقه ویژه.
- ۴۳- بهره‌مندی از مزایای مناطق آزاد یا ویژه اقتصادی، مستلزم ثبت شرکت نبوده و اشخاص حقیقی فعال در منطقه هم از این مزایا بهره‌مند خواهند شد.

عدم نیاز به ثبت
شرکت جهت
بهره‌مندی از مزایای
مناطق آزاد و ویژه

بند ششم: شهرک‌های صنعتی (۴۴ و ۴۵)

- ۴۴- شهرک صنعتی به منطقه‌ای گفته می‌شود که به منظور توسعه تولیدات صنعتی در خارج از شهر ایجاد می‌شود و این امکان را فراهم می‌کند تا شرکت‌های مستقر در آن از زیر ساخت‌های موجود در شهرک و خدمات راجع به آن استفاده نموده و ضمن حفظ محیط‌زیست، هزینه تولید را کاهش دهند؛ شهرک‌های صنعتی توسط شرکت شهرک‌های صنعتی همان شهرک و بر طبق مفاد اساسنامه و اصول قانون تجارت اداره می‌گردند و از شمول مقررات مغایر مستثنی هستند ولی از حیث ضوابط استخدامی تابع قانون کار و تأمین اجتماعی هستند و از این حیث تفاوتی با مقررات سرزمینی ایران ندارند (بند ۵ ماده واحده قانون تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران ۱۳۶۳)؛ همچنین پس از اینکه صاحبان واحدهای صنعتی مستقر، پروانه بهره‌برداری دریافت نمایند، اراضی به نحو قطعی به آن‌ها منتقل می‌شود و چنانچه تعداد واحدهای دارای پروانه بهره‌برداری به تعداد کافی برسد، مدیریت شهرک از سوی شرکت شهرک‌های صنعتی به صاحبان واحدهای صنعتی مستقر واگذار خواهد شد.

شهرک‌های صنعتی
و مقررات حاکم بر
آن‌ها

- ۴۵- از مزایای استقرار در شهرک‌های صنعتی می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:
- امکان دریافت تسهیلات بانکی در قبال دفترچه تخصیص زمین به عنوان وثیقه (تبصره ۲ الحاق به آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا)؛
 - معافیت مالیاتی تحت شرایط ماده ۱۳۲ قانون مالیات‌های مستقیم (بند پ و د ماده ۱۳۲).

مزایای فعالیت
در شهرک‌های
صنعتی

بند هفتم: سرمایه‌گذاری خارجی (۴۶ تا ۴۹)

۴۶- سرمایه‌گذاری خارجی نیازی به اخذ مجوز ندارد (ماده ۶ آیین نامه) اما اگر متقاضی می‌خواهد از امتیازات و حمایت‌های پیش‌بینی شده در قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۱ استفاده نماید باید مجوز مربوطه را دریافت کند (ماده ۳ همین قانون)؛ در این راستا متقاضی باید درخواست خویش را از طریق سایت investiniran.ir به سازمان سرمایه‌گذاری تقدیم کند و سازمان پس از اخذ نظر وزارتخانه بخش مربوطه^۱، مکلف است ظرف حداکثر ۱۵ روز این درخواست را در هیأت سرمایه‌گذاری خارجی مطرح و هیأت هم باید حداکثر ظرف یک ماه اعلام نظر کند (تبصره ماده ۶ قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۱).

۴۷- برای اینکه سرمایه‌گذاری، خارجی محسوب و مشمول حمایت‌های ویژه قانونی قرار بگیرد نیازی نیست که متقاضی از اتباع خارجی باشد بلکه ملاک، منشاء سرمایه است؛ بنابراین اگر یک ایرانی سرمایه ایجاد شده در خارج را وارد ایران نماید می‌تواند از مزایای قانون حمایت از گذاری و قلمرو آن سرمایه‌گذاری خارجی بهره‌مند شود؛ صرف‌نظر از اینکه متقاضی می‌تواند ایرانی یا خارجی، حقیقی یا حقوقی باشد، سرمایه نیز می‌تواند نقد یا غیرنقد (مانند ماشین آلات، حق اختراع و خدمات تخصصی) باشد (ماده ۱ قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی).

۴۸- ثبت شرکت با ۱۰۰٪ سهام متعلق به اتباع خارجی امکان‌پذیر است (بند ۱ از بند ب ماده ۴ آیین‌نامه قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی) و رویه عملی اداره ثبت شرکت‌ها هم از ثبت چنین شرکت‌هایی حکایت دارد؛ آنچه ممنوع است دادن امتیاز تأسیس شرکت به خارجیان است (اصل ۸۱ قانون اساسی) و منظور از امتیاز، حقوق ویژه‌ای است که سرمایه‌گذاران خارجی را در موقعیت انحصاری قرار دهد (بند ج ماده ۲ قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی).

۱. عدم اعلام وزارتخانه ذی ربط ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ وصول استعلام، به منزله موافقت آن وزارتخانه با سرمایه‌گذاری مزبور تلقی می‌شود (ماده ۱۵ آیین‌نامه).

نحوه گرفتن
مجوز سرمایه
گذاری
خارجی

ملاک خارجی
بودن سرمایه

امکان ثبت شرکت
با صد در صد
سهام خارجی

۴۹- حمایت‌های پیش‌بینی شده در قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی از قبیل ذیل است:

الف- سرمایه‌گذاری‌های خارجی مشمول این قانون، از کلیه حقوق، حمایت‌ها و تسهیلاتی که برای سرمایه‌گذاری داخلی موجود است بطور یکسان برخوردار می‌باشند (ماده ۸ قانون).

ب- سرمایه‌گذاری خارجی مورد سلب مالکیت و ملی شدن قرار نخواهد گرفت مگر برای منافع عمومی، به موجب فرآیند قانونی، به روش غیر تبعیض‌آمیز و در مقابل پرداخت مناسب غرامت به مأخذ ارزش واقعی آن سرمایه‌گذاری بلافاصله قبل از سلب مالکیت (ماده ۹ قانون)

پ- اصل سرمایه خارجی و منافع و سود حاصل از آن تحت شرایط این قانون، قابل انتقال به خارج است (مواد ۱۳ و ۱۴ قانون).

ت- محدودیتی از نظر درصد مشارکت سرمایه‌گذاری خارجی وجود ندارد (بند ۱ از بند ب ماده ۴ آیین‌نامه)

ث- صدور روادید، اجازه اقامت، صدور پروانه کار و اشتغال حسب مورد برای سرمایه‌گذاران، مدیران و کارشناسان خارجی و بستگان درجه یک آن‌ها (ماده ۲۰ قانون و ماده ۳۵ آیین‌نامه)

ج- ورود سرمایه نقدی و غیر نقدی خارجی صرفاً بر اساس مجوز سرمایه‌گذاری انجام می‌گیرد و به مجوز دیگر نیاز نیست (ماده ۴ آیین‌نامه)

چ- امکان استفاده از مشورت‌های مرکز خدمات سرمایه‌گذاری خارجی

بند هشتم: حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات (۵۰)

۵۰- فعالان اقتصادی در خصوص مقررات موجود و یا وضع مقررات جدید از حقوق زیر برخوردارند:

اول- حق آگاهی از مراجع وضع و حدود صلاحیت آنها:

هیچ نهادی نمی‌تواند برای مردم وضع مقررده کند مگر آن که قانوناً چنین اختیاری به آن نهاد اعطا شده باشد؛ به ویژه اینکه در صورت تردید، اصل بر عدم اختیار مقامات عمومی است؛ در همین راستا، کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند مراجع و مقامات صلاحیتدار جهت وضع مقررده در دستگاه خویش را اعلام نمایند (ماده ۲ آیین‌نامه ماده «۲۴» قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار ۱۴۰۲).

دوم- حق آگاهی و دسترسی به قوانین و مقررات:

مصوبه و تصمیمی که موجد حق یا تکلیفی عمومی است، قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نبوده و انتشار آنها الزامی است (مواد ۵ و ۱۱ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات ۱۳۸۷).

حمایت‌های قانونی از
سرمایه‌گذاری
خارجی

چهارده حق فعال
اقتصادی در مواجهه با
مقررات

سوم- حق آگاهی از قوانین و مقررات معتبر از نامعتبر:

مردم حق دارند متن روز و حاوی آخرین اصلاحات و الحاقات قوانین و مقررات (متن مُنَفَّح) را از معاونت قوانین مجلس یا معاونت حقوقی ریاست جمهوری مطالبه نمایند (بند ج ماده ۴ قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور ۱۳۸۹ و مواد ۱۱ و ۱۲ شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن و حق تکلیف برای مردم ۱۳۹۹).

چهارم- حق بر شفافیت مقررات:

مقررات باید شفاف باشند، تا ابهام ناشی از آنها موجب بروز اختلاف نگردد (بند ۳ سیاست‌های کلی «امنیت اقتصادی» مصوب ۱۳۹۷)؛ همچنین به لحاظ اصول حقوقی، مقررره مبهم باید به نفع فعال اقتصادی و علیه مرجع واضح مقررره تفسیر گردد.

پنجم- حق استعلام و تقاضای رفع ابهام از مقررات:

کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار و همچنین سازمان‌ها و ادارات کل آنها در مراکز استان‌ها، موظفند به سوالات نمایندگان، تشکل‌ها و فعالان اقتصادی پاسخ دهند و مطالبات و شکایت آنها را بررسی نمایند (ماده ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار).

ششم- حق ارائه پیشنهاد اصلاح، حذف یا وضع مقررات در جهت بهبود محیط کسب و کار:

تشکل‌های اقتصادی سراسری می‌توانند درخواست‌های خود را برای اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی محل کسب و کار به دبیرخانه شورای گفت‌وگو ارسال کنند (ماده ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار) مصوبات شورای گفت‌وگو حداکثر ظرف سی روز در دستور کار هیأت دولت قرار می‌گیرد تا نسبت به آن تصمیم‌گیری شود (تبصره ۴ ماده ۱۱ همان قانون).

هفتم- حق دعوت از مقامات دولتی و تکلیف آنها به شرکت در جلسات:

وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی که موضوع مربوط به آن دستگاه در دستور شورای گفت‌وگو قرار می‌گیرد، موظف است با دعوت دبیرخانه این شورا، خود در جلسه مربوطه در شورا شرکت کند و حسب مورد نمایندگان تام‌الاختیار خود را به کمیسیون‌های زیر مجموعه دبیرخانه شورا معرفی نماید (تبصره ۱ ذیل بند (و) ماده ۱۱ همان قانون).

هشتم - حق مشارکت در تدوین قوانین و مقررات:

دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، نظر تشکل‌های اقتصادی مربوط را استعلام و مورد توجه قرار دهند و در صورت لزوم از آنها برای شرکت در جلسات دعوت به عمل آورند (ماده ۱۴۳ آیین‌نامه داخلی مجلس اصلاحی ۱۳۹۴، مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار).

نهم - حق آگاهی از پیش‌نویس مقررات قبل از تصویب:

دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش‌نویس مقررات خود را، یک هفته قبل از صدور، علاوه بر تارنمای خود، در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی dotic.ir منتشر و به اطلاع عموم برسانند (ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ همان قانون).

دهم - حق لازم‌الاجرا نداشتن مقررات بارگذاری نشده:

دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات خود را بلافاصله در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات کسب و کار به نشانی qavanin.ir ثبت و به اطلاع عموم برسانند. از ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم‌الاجرا شدن مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه یاد شده است (ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی آن).

یازدهم - حق محفوظ ماندن حقوق مکاتبه شهروندان در برابر مقررات جدید:

دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی شدن احکامی از مقررره را که موجب تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقررره در پایگاه qavanin.ir تسری دهند. رعایت حقوق مکاتبه شهروندان در هر حال الزامی است (تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ هیأت دولت، ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات و ماده ۱۴ آیین‌نامه آن).

دوازدهم - حق داشتن مهلت مقتضی جهت رعایت مقررره پس از انتشار:

حق بر ثبات نسبی مقررات و مصونیت در برابر تغییر پیاپی و مکرر مقررات یکی از حقوق مردم است (بند ۳ سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی) در همین راستا، دستگاه‌های اجرایی مکلفند با رعایت جدول پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، مهلت مناسبی را بین انتشار و لازم‌الاجرا شدن مقررره لحاظ کنند (ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ همان قانون).

سیزدهم- حق گزارش مقررات مغایر قوانین به سامانه ۱۲۰:

مردم می‌توانند مقررره خلاف قانون را به سامانه ۱۲۰ (متعلق به دیوان عدالت اداری) به نشانی 120.divan-edalat.ir گزارش کنند تا معاونت حقوق عامه دیوان، درخواست ابطال آنها را طرح نماید. اعلام گزارش نیاز به پرداخت هزینه یا تشریفات خاصی ندارد (ماده ۱۲۰ قانون دیوان عدالت اداری).

چهاردهم- حق شکایت از مقررات خلاف قانون:

مردم می‌توانند با رعایت تشریفات قانون دیوان عدالت اداری، تقاضای ابطال یا توقف اجرای مقررات خلاف قانون را از دیوان عدالت اداری بنمایند (اصل ۱۷۳ قانون اساسی)؛ همچنین قضات دادگاه‌ها مکلفند از اجرای مقررات خلاف قانون خودداری کنند (اصل ۱۷۰ قانون اساسی).

بند نهم: حقوق فعالان اقتصادی در برابر مداخلات دولت و رقابت با بخش خصوصی (۵۱ تا ۵۹)

۵۱- دولت مکلف است با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، قیمت‌گذاری را به کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی یارانه‌ای و ضروری محدود کند (ماده ۲۱ قانون تنظیم ۲ مصوب ۱۳۹۳)؛ همچنین به موجب برنامه هفتم توسعه، قیمت‌گذاری کالاها و خدمات توسط دولت ممنوع است مگر در سه مورد: یک) کالاهای اساسی یارانه‌ای؛ دو) کالاها و خدمات انحصاری به تشخیص شورای رقابت؛ سه) کالاها و خدمات دولتی.

۵۲- چنانچه دولت به هر دلیل قیمت فروش کالاها یا خدمات بنگاه‌های مشمول واگذاری و یا سایر بنگاه‌های بخش غیردولتی را به قیمتی کمتر از قیمت بازار تکلیف کند، دولت مکلف است مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و هزینه تمام شده را تعیین و از محل اعتبارات و منابع دولت در سال اجرا پرداخت کند و یا از بدهی این بنگاه‌ها به سازمان امور مالیاتی کسر نماید (ماده ۹۰ قانون اجرای اصل ۴۴).

۵۳- هرگونه وضع مالیات یا عوارض برای صادرات کالاها یا مجاز و غیریارانه‌ای و جلوگیری از صادرات هرگونه کالا به منظور تنظیم بازار داخلی ممنوع است و صدور کلیه کالاها و خدمات به جز موارد زیر مجاز می‌باشد: ۱- اشیای عتیقه و میراث فرهنگی به تشخیص سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۲- آن دسته از اقلام خاص دامی، نباتی، خاک زراعی و مرتعی و گونه‌هایی که جنبه حفظ ذخایر ژنتیکی و یا حفاظت تنوع زیستی داشته باشند، به

ممنوعیت
قیمت‌گذاری

تکلیف دولت به
جبران خسارت
در فرض
قیمت‌گذاری کالا
یا خدمت

ممنوعیت
جلوگیری از
صادرات

تشخیص وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست تبصره - فهرست کالاهای غیرمجاز و یارانه‌ای برای صادرات با پیشنهاد دستگاه ذی‌ربط و تصویب شورای اقتصاد تعیین و سه ماه پس از ابلاغ اجراء می‌شود (بند الف ماده ۲۳ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه).

۵۴- برقراری موانع غیرتعرفه‌ای و غیرفنی برای واردات به جز در مواردی که رعایت موازین شرع اقتضاء می‌کند، ممنوع است. حقوق ورودی مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای که به منظور تولید صادراتی به ویژه توسط شرکت‌های دانش بنیان وارد کشور می‌شود، ظرف مدت پانزده روز پس از صادرات به آنها مسترد می‌شود (ماده ۲۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه).

ممنوعیت
برقراری موانع
غیرتعرفه‌ای و
غیرفنی برای
واردات

۵۵- واردات قطعی کالا مستلزم پرداخت حقوق ورودی متعلقه (اعم از حقوق گمرکی و سود بازرگانی) است. لیکن افزایش حقوق ورودی شامل کالای موجود در اماکن گمرکی نمی‌شود (ماده ۶ قانون امور گمرکی) بنابراین اگر حقوق ورودی کالایی یک درصد باشد و پس از ورود آن کالا به اماکن گمرکی (صدور قبض انبار) به دو درصد افزایش یابد کالای مذکور با پرداخت یک درصد قابل ترخیص بوده و افزایش حقوق ورودی شامل کالای یاد شده نمی‌گردد؛ همچنین تغییر رویه‌های صدور و ورود کالا مبنی بر ممنوعیت یا محدودیت آن اصولاً تأثیری بر روی حقوق مکتسبه صادرکننده یا واردکننده ندارد (مواد ۱۱ و ۱۱ مکرر آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات).

لزوم رعایت
حقوق مکتسبه
صادرکنندگان و
واردکنندگان

۵۶- خرید کالاها و خدمات خارجی توسط دستگاه‌های اجرایی (اعم از اینکه از بازار داخلی یا خارجی خریداری شوند) که مشابه آن در سامانه توانمندی‌های داخلی (سامانه توانیران) وجود دارد اصولاً ممنوع است (ماده ۵ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸)؛ شایان ذکر است تبلیغ کالاهای خارجی دارای مشابه با نمونه ایرانی در صدا و سیما، مطبوعات، تابلوهای شهری یا دیواری، وسایل حمل و نقل همگانی، اوراق چاپی، تلفن و فضای مجازی ممنوع بوده و رسانه پخش کننده آگهی به جزای نقدی معادل ده برابر قرارداد پخش آگهی، محکوم می‌شود (ماده ۱۸ همان قانون).

حمایت از کالا و
خدمات ایرانی

۵۷- هر امتیازی که برای بنگاه‌های دولتی با فعالیت اقتصادی گروه یک و دو ماده (۲) قانون اجرای اصل ۴۴ مقرر شود، عیناً و با اولویت برای بنگاه یا فعالیت اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی باید در نظر گرفته شود (ر.ک: ش ۶ همین فصل کتاب)؛

اولویت بخش
خصوصی و
تعاونی بر بخش
دولتی در
فعالیت‌های
اقتصادی

دولت مکلف است ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون کلیه امتیازات موجود موضوع این ماده را لغو کند یا تعمیم دهد (ماده ۸ قانون اصل ۴۴) همچنین کلیه دستگاههای اجرائی مکلفند در انتخاب طرف قرارداد در معاملات خود از جمله پیمانکاریها و امثال آنها، چنانچه اشخاص حقوقی بخش عمومی اعم از دولتی و غیردولتی و اشخاص حقیقی و حقوقی بخشهای تعاونی و خصوصی از لحاظ ضوابط عمومی انتخاب طرف قرارداد در شرایط برابر باشند، اشخاص حقیقی و حقوقی بخشهای تعاونی و خصوصی را در اولویت قرار دهند.

ممنوعیت رقابت
بخش دولتی و
عمومی با
شرکت‌های
دانش بنیان

۵۸- پس از ورود سرمایه‌گذار خصوصی به یک مصداق خاص و اعلام کتبی به شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان با رعایت اصل یکصد و دهم (۱۱۰) قانون اساسی، اقدامات وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در تأمین زنجیره ارزش و تولید اقلام موضوع بند «الف» ماده (۱) این قانون، نباید موجبات رقابت با شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری را فراهم آورد. تشخیص مصداق رقابت با شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان می‌باشد. چنانچه اصل وجود رقابت محرز گردید باید مرکز مذکور بلافاصله نسبت به توقف فعالیت اقدام نماید. مدت توقف، حسب مورد توسط شورای فوق‌الذکر تعیین می‌گردد: ۱، ۲.

۱. ماده ۴۵ قانون اجرای اصل ۴۴: اعمال ذیل که منجر به اخلال در رقابت می‌شود، ممنوع است:
ط - سوء استفاده از وضعیت اقتصادی مسلط؛ سوءاستفاده از وضعیت اقتصادی مسلط به یکی از روش‌های زیر:
۱- تعیین، حفظ و یا تغییر قیمت یک کالا یا خدمت به صورتی غیرمتعارف،
۲- تحمیل شرایط قراردادی غیرمنصفانه،
۳- تحدید مقدار عرضه و یا تقاضا به‌منظور افزایش و یا کاهش قیمت بازار،
۴- ایجاد مانع به‌منظور مشکل کردن ورود رقبای جدید یا حذف بنگاه‌ها یا شرکت‌های رقیب در یک فعالیت خاص
۵ - مشروط کردن قراردادها به پذیرش شرایطی که از نظر ماهیتی یا عرف تجاری، ارتباطی با موضوع چنین قراردادهایی نداشته باشد،
۶ - تملک سرمایه و سهام شرکت‌ها به‌صورتی که منجر به اخلال در رقابت شود.
۲. ماده ۶۱ قانون اجرای اصل ۴۴: هرگاه شورا [رقابت] پس از وصول شکایات یا انجام تحقیقات لازم احراز کند که یک یا چند مورد از رویه‌های ضدرقابتی موضوع مواد (۴۴) تا (۴۸) این قانون توسط بنگاهی اعمال شده است، می‌تواند حسب مورد یک یا چند تصمیم زیر را بگیرد:
۱- دستور به فسخ هر نوع قرارداد، توافق و تفاهم متضمن رویه‌های ضدرقابتی موضوع مواد (۴۴) تا (۴۸) این قانون.
۲- دستور به توقف طرفین توافق یا توافقی‌های مرتبط با آن از ادامه رویه‌های ضدرقابتی مورد نظر.
۳- دستور به توقف هر رویه ضدرقابتی یا عدم تکرار آن.
۴- اطلاع‌رسانی عمومی در جهت شفافیت بیشتر بازار.

۵۹- طبق ماده ۱۰ مصوبه شورای عالی اداری در خصوص حقوق شهروندی در نظام اداری مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۸، دستگاه‌های اجرایی باید از تحمیل قراردادهای اجحاف‌آمیز به مردم خودداری کنند؛ منظور از قرارداد اجحاف‌آمیز، قراردادی است که به موجب آن دستگاه اجرایی با استفاده از موقعیت برتر خود یا ضعف طرف مقابل، شرایط غیرعادلانه‌ای را به ایشان تحمیل کند؛ قراردادهایی که شروط زیر در آن‌ها گنجانده شوند، اجحاف‌آمیز تلقی می‌گردند

الف- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی، طرف مقابل خود را به انجام یا عدم انجام کاری متعهد می‌سازد که پیش از انعقاد قرارداد هیچ فرصتی برای آگاه شدن از مفاد آن شرط نداشته است.

ب- شرطی از سوی دستگاه اجرایی که طرف مقابل آن به دلیل کهنلت سن، بیماری، ناتوانی ذهنی، فشارهای روانی، کم‌سودای، بی‌سودای یا جهل نسبت به امور مرتبط، از ارزیابی مفاد یا آثار آن ناتوان باشد.

ج- شرطی که به موجب آن، هیچ نسخه‌ای از قرارداد در اختیار طرف دیگر قرارداد قرار نمی‌گیرد.

- ۵- دستور به عزل مدیرانی که برخلاف مقررات ماده (۴۶) این قانون انتخاب شده‌اند.
 - ۶- دستور به واگذاری سهام یا سرمایه بنگاهها یا شرکت‌ها که برخلاف ماده (۴۷) این قانون حاصل شده است.
 - ۷- الزام به تعلیق یا دستور به ابطال هرگونه ادغام که برخلاف ممنوعیت ماده (۴۸) این قانون انجام شده و یا الزام به تجزیه شرکت‌های ادغام شده.
 - ۸- دستور استرداد اضافه درآمد و یا توقیف اموالی که از طریق ارتکاب رویه‌های ضدرقابتی موضوع مواد (۴۴) تا (۴۸) این قانون تحصیل شده است از طریق مراجع ذیصلاح قضائی.
 - ۹- دستور به بنگاه یا شرکت جهت عدم فعالیت در یک زمینه خاص یا در منطقه یا مناطق خاص.
 - ۱۰- دستور به اصلاح اساسنامه، شرکتنامه یا صورتجلسات مجامع عمومی یا هیأت‌مدیره شرکتها یا ارائه پیشنهاد لازم به دولت درخصوص اصلاح اساسنامه‌های شرکتها و مؤسسات بخش عمومی.
 - ۱۱- الزام بنگاهها و شرکتها به رعایت حداقل عرضه و دامنه قیمتی در شرایط انحصاری.
 - ۱۲- تعیین جریمه نقدی از ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا یک میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، در صورت نقض ممنوعیت‌های ماده (۴۵) این قانون.
- آئین‌نامه مربوط به تعیین میزان جرائم نقدی متناسب با عمل ارتكابی به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی و دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

د- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی خود را مجاز می‌سازد تا در زمان تحویل کالا یا ارائه خدماتی که قرارداد آن قبلاً منعقد شده است، به تشخیص خود و رأساً قیمت را افزایش دهد.

ه- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی، حق مراجعه به مراجع قضایی را از طرف دیگر سلب نماید.

و- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی خود را مجاز بداند هر زمان که بخواهد یکطرفه قرارداد را فسخ کند بدون آنکه خسارت عادلانه‌ای از این بابت به طرف دیگر قرارداد پردازد.

گفتار سوم: نهادهای حامی فعالان اقتصادی (۶۰ تا ۷۳)

بند اول: هیأت مقررات‌زدایی (۶۰)

۶۰- هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، بر اساس ماده ۶۲ قانون برنامه پنجم توسعه و ماده ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و ماده ۵۷ قانون رفع موانع تولید (۱۳۹۴) تشکیل شده و کارکرد اصلی آن، حذف یا اصلاح مقررات مخل کسب و کار و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار است؛ بنابراین اگر شخصی در خصوص گرفتن مجوزی نیاز به مشاوره و راهنمایی دارد یا از مرجع صدور مجوز شکایت داشته و یا مقرره‌ای را مخل کسب و کار می‌داند می‌تواند به سایت Mojavez.ir مراجعه نماید. گفتنی است دبیرخانه هیأت، در معاونت سیاستگذاری اقتصادی وزارت اقتصاد (مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار) مستقر است؛ تصمیمات هیأت مقررات‌زدایی اگر مستلزم تغییر قانون یا مصوبات هیأت وزیران باشد هیأت باید پیشنهاد خود را به ترتیب برای مجلس و هیأت وزیران ارسال نماید اما اصلاح یا لغو مقرره‌ای پایین‌تر نظیر آیین‌نامه یا بخشنامه صادره توسط وزرا و روسای سازمان‌های دولتی رأساً با هیأت بوده و مصوبات آن لازم‌الاجرا است.

بند دوم: ستاد تسهیل و رفع موانع تولید (۶۱)

۶۱- ستاد تسهیل و رفع موانع تولید، براساس ماده ۶۱ الحاقی به قانون رفع موانع تولید (۱۳۹۷) تشکیل شده و کارکرد اصلی آن، رفع مشکل واحدهای تولیدی (یعنی شخص حقیقی و یا حقوقی تولیدکننده کالا و یا خدمات دارای مجوز) در زمینه‌های معوقات و مشکلات بانکی، مالیاتی، بیمه‌ای، گمرکی، محیط زیست، منابع طبیعی و سایر امور مرتبط با بخش تولید است؛ دبیرخانه ستاد در وزارت صمت قرار دارد؛ علاوه بر ستاد که جنبه ملی دارد، در هر استان کارگروه رفع موانع تولید نیز تشکیل می‌شود که مصوبات ستاد و کارگروه لازم‌الاجرا است (تبصره ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶۱ قانون رفع موانع تولید مصوب ۱۳۹۸/۱۱/۱۶ هیئت وزیران)؛ بنابراین واحدهای تولیدی می‌توانند درخواست خودشان را حسب مورد در ستاد یا کارگروه مذکور مطرح نمایند و در صورتی که دستگاه یا نهاد مربوطه رأی ستاد رفع موانع تولید را اجرا نکند، علاوه بر ارجاع امر به هیأت رسیدگی به تخلفات اداری در خصوص نهادهای دولتی، ذینفع می‌تواند الزام نهاد مربوطه به اجرای مصوبه را از مراجع ذیصلاح (حسب مورد دادگاه عمومی یا دیوان عدالت اداری) تقاضا نماید.

ستاد رفع
موانع تولید

بند سوم: شورای گفت و گو (۶۲)

۶۲- شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی با هدف تسهیل محیط کسب و کار و بر مبنای ماده ۷۵ قانون برنامه پنجم توسعه و ماده ۱۱ قانون بهبود محیط کسب و کار (مصوب ۱۳۹۰) و بند الف ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه (مصوب ۱۳۹۵) تشکیل شده و ارائه پیشنهاد اصلاح، حذف یا وضع مقررات و همچنین بیان خواسته‌های بخش خصوصی از دستگاههای اجرایی از جمله وظایف و اختیارات این شورا است؛ مصوبات شورا حداکثر ظرف مدت سی روز در دستور کار هیات دولت قرار می‌گیرد تا در جلسه هیات دولت مطرح و نسبت به آن تصمیم‌گیری شود (تبصره ۴ ماده ۱۱ قانون بهبود محیط کسب و کار)؛ بنابراین فعالان کسب و کار می‌توانند مشکلات و پیشنهادهای خود را از طریق سایت ppdc.ir به اتاق بازرگانی (به عنوان دبیرخانه شورا) اعلام و پیگیری نمایند.

شورای
گفت و گو

بند چهارم: کمیته حمایت از کسب و کار (۶۳)

۶۳- مطابق بند ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه (مصوب ۱۳۹۵)، اتاق بازرگانی موظف است با همکاری اتاق تعاون و اصناف، نسبت به شناسایی قوانین، مقررات و بخشنامه‌های مخل تولید و سرمایه‌گذاری در کشور اقدام نماید و با نظرخواهی مستمر از تشکلهای تولیدی و صادراتی سراسر کشور و بررسی و پردازش مشکلات و خواسته‌های آنها، به طور مستمر گزارش‌ها و پیشنهادهایی را تهیه کند و به کمیته‌ای متشکل از دو نفر از هر قوه به انتخاب رئیس آن قوه ارائه دهد؛ کمیته مذکور (کمیته حمایت از کسب و کار) که به کمیته ماده ۱۲ نیز شهرت دارد، موظف است ضمن بررسی پیشنهادهای ارائه شده راهکار قانونی لازم را اتخاذ کند؛ مصوبات جلسه مذکور حداکثر ظرف سی روز کاری در دستور کار هیات وزیران قرار می‌گیرد؛ دبیرخانه این کمیته نیز به مانند شورای گفتگو در اتاق بازرگانی ایران قرار دارد؛ تفاوت اصلی کمیته ماده ۱۲ با شورای گفتگو در ترکیب اعضا و صلاحیت محدودتر این کمیته نسبت به شورا است (مواد ۷۵ و ۷۶ قانون برنامه پنجم و بندهای الف و ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی)؛ مضافاً بر اینکه در هر استان نیز یک شورای گفتگوی استانی وجود دارد در حالی که کمیته ماده ۱۲ صرفاً در سطح ملی و در تهران برگزار می‌شود.

کمیته ماده ۱۲
(کمیته حمایت از
کسب و کار)

بند پنجم: کارگروه کاهش موانع کسب و کارهای مجازی (۶۴)

۶۴- کارگروه کاهش موانع کسب و کارهای مجازی (مستقر در معاونت حقوقی رئیس جمهور)، مطابق تصمیم شماره ۵۴۹۹۱/۲۲۸۴۸ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۳ هیئت وزیران تشکیل شده است؛ برابر مصوبه اخیر دستگاه‌های دولتی قبل از شکایت از صاحبان کسب و کارهای نوپا مبتنی بر فضای مجازی در مراجع قضائی و درخواست فیلترینگ (پالایش) آنها، باید موضوع را در کارگروهی با مسئولیت معاونت حقوقی رئیس جمهور و عضویت نمایندگان وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات و تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور مطرح کنند تا در صورت تأیید به مراجع قضائی ارجاع شود؛ بنابراین لازم است قبل از طرح شکایت، دستگاه دولتی متقاضی فیلترینگ تأیید کارگروه اخیر را کسب نماید؛ گفتنی است در راستای

غیرقانونی بودن
شکایت
دستگاه‌های
دولتی علیه
کسب و کارهای
مجازی بدون
اخذ مجوز قبلی

مصوبه اخیر، معاون حقوقی رئیس جمهور بخشنامه‌ای به شماره ۳۵۲۲۸/۳۲۸۲۹ مورخ ۱۴۰۰/۳/۲۶ با موضوع شیوه‌نامه اصلاحی^۱ تشکیل و نحوه عمل کارگروه کاهش موانع کسب و کارهای مجازی در سیزده ماده صادر و ابلاغ نموده است. همچنین برابر بخشنامه مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۲ معاون حقوقی رئیس جمهور تاکید شده است که دستگاه‌های دولتی از هرگونه اقدام حقوقی علیه صاحبان کسب و کارهای نوپا در فضای مجازی بدون رعایت سازِ کار مندرج در مصوبه مذکور و شیوه‌نامه مربوط (موضوع بخشنامه ۳۵۲۲۸/۳۲۸۲۹ مورخ ۱۴۰۰/۳/۲۶ این معاونت) اجتناب نمایند.

بند ششم: شورای رقابت (۶۵ تا ۶۷)

۶۵- شورای رقابت، یک نهاد فراقوه‌ای است که وظیفه اصلی آن رفع انحصار از بازار و برخورد با رویه‌های ضد رقابتی است (ماده ۵۳ قانون اجرای اصل ۴۴)؛ کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی عمومی، دولتی، تعاونی و خصوصی مکلف به رعایت حقوق رقابت (مندرج در فصل نهم اصل ۴۴) هستند^۲؛ به عنوان مثال اگر شرکتی به دلیل تسلط بر قسمت عمده‌ای بر بازار با سوءاستفاده از این وضعیت خود، مانع ورود سایر رقبا به بازار شود، رقیب می‌تواند از طریق سایت شورای رقابت به نشانی nicc.gov.ir از شرکت نامبرده شکایت نماید؛ البته علاوه بر امکان شکایت هر شخص حقیقی و حقوقی در شورای رقابت، این شورا می‌تواند رأساً هم با رویه‌های ضد رقابتی برخورد نماید؛ شورا مکلف است برای رسیدگی به شکایت، وقت رسیدگی تعیین نماید و طرفین اختلاف می‌توانند شخصاً حاضر شوند یا وکیل معرفی نموده و یا لایحه تقدیم نمایند (ماده ۶۲)؛

شورای رقابت،
تنها مرجع
رسیدگی به
رویه‌های
ضد رقابتی

۱- متأسفانه مواد ۲، ۱۲ و ۱۳ بخشنامه مورخ ۱۳۹۷/۹/۲۵ به موجب دادنامه مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۱۳ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری ابطال گردید؛ لیکن به دلیل باقی بودن اعتبار مصوبه سال ۱۳۹۶ هیئت وزیران، بخشنامه اصلاحی فوق‌الذکر با لحاظ دادنامه اخیر مجدداً ابلاغ گردید (ر.ک: به پیوست‌های فصل نهم).

۲- افراد صنفی مشمول قانون نظام صنفی که به عرضه جزئی (خرده فروشی) کالاها یا خدمات می‌پردازند از فصل نهم قانون اصل ۴۴ (در خصوص منع رویه‌های ضد رقابتی) خارج هستند (ماده ۵۰ قانون اصل ۴۴) مگر در موارد خاص (تبصره ماده ۶۲ همین قانون).

۶۶- آراء صادره از سوی شورا ظرف بیست روز از ابلاغ قابل اعتراض در هیأت تجدیدنظر است و رأی هیأت اخیر (اعم از نقض، تأیید، اصلاح یا هر تصمیم دیگر) قطعی است (مواد ۶۳ و ۶۴)؛ مطابق رویه عملی، از آرای قطعی هیأت تجدیدنظر یا قطعیت یافته شورای رقابت (به دلیل عدم تجدیدنظر خواهی ظرف بیست روز) می توان ظرف سه ماه به دیوان عدالت اداری اعتراض نمود؛ گفتنی است تجدیدنظر خواهی از آرای شورای رقابت اصولاً مانع اجرا رأی نیست مگر اینکه تجدیدنظر خواه تقاضای توقف اجرای رأی را هم کرده باشد که در این صورت هیأت تجدیدنظر می تواند با اخذ تضمین مناسب دستور توقف اجرا را صادر کند (ماده ۶۵ قانون اجرای اصل ۴۴).

نحوه اعتراض به
آرای شورای
رقابت

۶۷- امکان مطالبه خسارت در شورای رقابت وجود ندارد و شخص زیان دیده از رویه های ضد رقابتی می تواند حداکثر ظرف یکسال از تاریخ قطعیت رأی شورای رقابت یا هیأت تجدیدنظر به دادگاه عمومی صلاحیتدار دادخواست مطالبه خسارت دهد؛ صدور رأی دادگاه به خسارت منوط است به اینکه خواهان رونوشت رأی قطعی شورای رقابت یا هیأت تجدیدنظر را پیوست دادخواست کرده باشد (ماده ۶۶ قانون اجرای اصل ۴۴).

نحوه مطالبه
خسارت ناشی از
رویه های ضد
رقابتی

بند هفتم: دیوان عدالت اداری (۶۸)

۶۸- در صورتی که مردم نسبت به اقدام مأمورین یا واحدها یا آیین نامه های دولتی معترض باشند می توانند شکایت خویش را در دیوان عدالت اداری مطرح نمایند (اصل ۱۷۳ قانون اساسی)؛ بنابراین اگر مصوبه ای خلاف قانون باشد (به عنوان مثال مقامی که مصوبه را تصویب کرده خارج از اختیارات خود عمل کرده باشد)، مصوبه توسط دیوان ابطال می گردد؛ اثر ابطال اصولاً از تاریخ صدور رأی است مگر اینکه رأی خلاف شرع بوده و یا در رأی دیوان تصریح شود که مصوبه از تاریخ وضع آن بی اثر می شود (ماده ۱۳ قانون دیوان عدالت اداری)؛ همچنین در صورتی که اشخاص به آراء و تصمیمات قطعی مراجع اداری (مانند مراجع حل اختلاف کار، مالیاتی یا تأمین اجتماعی) معترض باشند، می توانند ظرف سه ماه (۹۰ روز) از تاریخ ابلاغ رأی یا تصمیم قطعی به آن اعتراض نمایند.

دیوان عدالت اداری،
مرجع رسیدگی به
اعتراض مردم از
مصوبات دولتی

بند هشتم: اتاق‌ها (۶۹)

۶۹- اتاق بازرگانی ایران^۱، موسسه‌ای با شخصیت حقوقی مستقل، غیردولتی و غیرانتفاعی است که از مهمترین وظایف آن ایجاد هماهنگی میان بازرگانان و تشکیل اتاق‌های مشترک با سایر کشورها و حل و فصل اختلافات از طریق مرکز داوری اتاق و کمک به افزایش توان صادراتی کشور است؛ صدور کارت عضویت و بازرگانی، صدور گواهی مبدأ^۲ و صدور مجوز ثبت^۳ شکل‌های اقتصادی از دیگر خدمات اتاق ایران است (ماده ۵ قانون اتاق ایران)؛ جدای از اتاق ایران که دبیرخانه آن در تهران است، کلیه استان‌ها از جمله تهران هم دارای اتاق بازرگانی مستقل می‌باشند.

اتاق بازرگانی

۷۰- اتاق تعاون ایران، موسسه‌ای با شخصیت حقوقی مستقل، غیردولتی و غیرانتفاعی است که در سال ۱۳۷۳ به موجب ماده ۵۷ قانون بخش تعاون تشکیل شده و انجام کلیه وظایف و اختیارات اتاق بازرگانی ایران در ارتباط با بخش تعاون بر عهده این اتاق است؛ همچنین وزارت تعاون وظایف حاکمیتی و اتاق تعاون ایران و دیگر تشکلهای تعاونی، وظایف تصدی‌گری بخش تعاون را بر عهده دارند و هرگونه دخالت در مورد اجرایی، مدیریتی، مجامع و انتخابات اتاق‌های تعاون ممنوع است؛ البته این امر، نافی وظایف قانونی نظارتی وزارت تعاون بر تعاونی‌ها نیست (ماده ۷۳ قانون بخش تعاون)؛ از دیگر وظایف و اختیارات اتاق تعاون می‌توان به ارائه نظریات مشورتی به قوای سه‌گانه^۴ و سایر مراجع جهت تنظیم مقررات راجع به بخش تعاون، داوری در امور حرفه‌ای بین اشخاص بخش تعاون با سایر اشخاص از طریق مرکز داوری اتاق و صدور کارت بازرگانی برای اشخاص حقوقی بخش تعاونی اشاره نمود (ماده ۵۷ قانون بخش تعاون)؛ در

اتاق تعاون

۱. نام کامل اتاق ایران، «اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران» است که به «پارلمان بخش خصوصی» ایران هم شهرت دارد.

۲. گواهی مبدأ، گواهی است که بر کشور سازنده کالا دلالت دارد.

۳. مرجع اصلی ثبت تشکلهای، اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری است و سایر مراجع مانند وزارت کشور، بهزیستی و اتاق‌ها مجوز ثبت تشکلهای در اداره مذکور را صادر می‌کنند؛ البته استثنائاً مرجع ثبت تشکلهای کارگری و کارفرمایی، وفق ماده ۱۳۱ قانون کار، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است.

۴. طبق بند (د) ماده ۹۱ قانون اجرای اصل (۴۴)، اتاق ایران و اتاق تعاون، مشاور سه قوه حاکمیتی محسوب شده و موظفند در مسائل اقتصادی یسنادهای لازم را ارائه نمایند.

راستای پیگیری مطالبات فعالان بخش تعاون، اتاق تعاون در شورا و مجامع مختلف از جمله شورای رقابت، شورای گفتگو و هیأت مقررات‌زدایی عضویت دارد؛ برای اطلاع بیشتر از خدمات اتاق تعاون ایران می‌توان به سایت این اتاق به نشانی ICCCOOP.ir مراجعه نمود.

۷۱- اتاق اصناف ایران، موسسه‌ای با شخصیت حقوقی مستقل، غیرتجاری و غیرانتفاعی است که به منظور ساماندهی اصناف کشور^۱ و مشارکت در مدیریت مسائل صنفی از نمایندگان هیأت رئیسه اتاق‌های اصناف شهرستان کشور تشکیل شده و براساس قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲ (با اصلاحات ۱۳۹۲) اداره می‌شود (مواد ۴۱ و ۴۲ و ۴۵ قانون نظام صنفی)؛ برای اطلاع بیشتر از خدمات اتاق اصناف ایران می‌توان به سایت www.otaghasnafeiran.ir مراجعه نمود.

بند نهم: سایر نهادها (۷۲ و ۷۳)

۷۲- علاوه بر نهادهای پیشین، نهادهای دیگری نیز در راستای حمایت از کسب و کارها فعالیت می‌نمایند از جمله: ستاد پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در قوه قضائیه (مستقر سایر نهادهای در دادستانی کل کشور که ریاست آن با معاون اول قوه قضائیه است)، ستاد فرماندهی اقتصاد حامی کسب و کار مقاومتی (که ریاست آن با معاون اول رئیس جمهور است)، کارگروه ویژه اقتصاد دیجیتال، معاونت اشتغال و کارآفرینی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان رفاه و خدمات اجتماعی شهرداری تهران؛ همچنین وزراء و رؤسای دستگاه‌های اجرائی و قضائی مرتبط با محیط کسب و کار و رؤساء و مدیران کل این دستگاه‌ها در مراکز استان‌ها موظفند یکی از معاونان خود را به عنوان مسئول بهبود محیط کسب و کار تعیین و معرفی نمایند (قسمت اخیر ماده ۱۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار).

۷۳- کلیه شهروندان برای دریافت مشاوره حقوقی رایگان می‌توانند با سامانه تلفنی ۱۲۹ متعلق به قوه قضائیه تماس حاصل نمایند.

سامانه ۱۲۹

۱. مطابق ماده ۴ قانون نظام صنفی، صنف گروهی از افراد هستند که طبیعت فعالیت آنان از یک نوع باشد مانند صنف مشاوران املاک.

جدول مقایسه‌ای ده نهاد مرتبط با محیط کسب و کار

ردیف	نهاد	مبنای قانونی	رئیس	دبیرخانه	تارنما
۱	هیأت مقررات- زدایی و بهبود محیط کسب و کار	ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی	وزیر امور اقتصادی و دارایی	«مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی (معاونت سیاستگذاری اقتصادی)	mojavez.ir
۲	ستاد تسهیل و رفع موانع تولید کشور	ماده (۶۱) الحاقی به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۷/۰۲/۳۰	وزیر صنعت، معدن و تجارت	وزارت صنعت، معدن و تجارت (معاونت هماهنگی و محیط کسب و کار)	tashil.stsm.ir
۳	کمیته حمایت از کسب و کار	بند (ب) ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰	یکی از نمایندگان قوای سه‌گانه به صورت سالانه	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران	madeh12.ir
۴	شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی	ماده (۱۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ با اصلاحات بعدی	وزیر امور اقتصادی و دارایی	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران	ppdc.ir

Nicc.gov.ir	مرکز ملی رقابت	از بین صاحب‌نظران اقتصادی عضو شورا به پیشنهاد اعضاء و با حکم رئیس جمهور	ماده (۵۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۸	شورای رقابت	۵
mefa.ir	وزارت امور اقتصادی و دارایی (معاونت سیاستگذاری اقتصادی)	رئیس جمهور یا معاون اول وی	ماده (۴۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۸	شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی	۶
--	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	استاندار	ماده (۳۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰	شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان	۷
mimt.gov.ir	وزارت صنعت، معدن و تجارت	نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت	ماده (۱) قانون حمایت صنعتی و جلوگیری از تعطیل کارخانه‌های کشور مصوب ۱۳۴۳/۰۳/۱۹	هیأت حمایت از صنایع	۸
rec.mporg.ir nipa.mporg	حسب نظر معاون اول رئیس جمهور	معاون اول رئیس جمهور	ماده (۱) تصویب‌نامه هیأت وزیران در خصوص تشکیل «ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی» مصوب ۱۳۹۴/۰۶/۲۹	ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی	۹

eadl.ir	دادستانی کل کشور	معاون اول قوه قضائیه (رئیس ستاد مرکزی)	ماده (۲) دستورالعمل پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در قوه قضائیه و رفع موانع آن مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۰۳	ستاد مرکزی پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در قوه قضائیه	۱۰
---------	---------------------	---	---	---	----

مبحث دوم
قوانین و مقررات کاربردی و حمایتی
مرتبط با کسب و کار

۱۴۹۴۵۴

۱۳۹۹ / ۱۲ / ۱۸

بسمه تعالی

وزارت امور اقتصادی و دارایی

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به پیوست «قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن» که با عنوان طرح به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده بود؛ در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ پانزدهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و نود و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۴۳/۱۰۰۹۷۶ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده، جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون

اساسی و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۱۵

ماده ۱- بندهای (۲۱) و (۲۲) ماده (۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن به شرح زیر اصلاح و بندهای (۲۳) و (۲۴) به آن الحاق می‌شود:

۲۱- مجوز کسب و کار: هرنوع اجازه الکترونیکی و غیرالکترونیکی اعم از مجوز، پروانه، اجازه‌نامه، گواهی، جواز، نماد، پاسخ به استعلام، موافقت، تأییدیه یا مصوبه و هرنوع سند مکتوبی است که برای شروع، ادامه، توسعه، انحلال یا بهره‌برداری فعالیت اقتصادی توسط مراجع ذی‌ربط صادر می‌شود.

۲۲- درگاه ملی مجوزهای کشور: سامانه‌ای که مدیریت و راهبری نظام مجوزدهی کشور و نظارت بر صدور مجوزها را برعهده دارد و پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، تنها مرجع رسمی مجوزهای کشور محسوب می‌شود.

۲۳- درگاه تخصصی مجوز کسب و کار: سامانه‌ای ملی یا استانی که وظیفه مدیریت و راهبری صدور مجوز کسب و کار در حوزه‌های تخصصی را با دریافت درخواست مجوز از درگاه ملی مجوزهای کشور برعهده دارد.

۲۴- مراجع صادر کننده مجوز: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۸۶) این قانون، ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱، شوراهای اسلامی شهر و روستا، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، تعاون ایران و اصناف

ایران، تشکل‌های اقتصادی و غیراقتصادی، اتحادیه‌ها، شوراهای مجامع و نظام‌های صنفی یا نمایندگان مستقیم یا غیرمستقیم آنها، دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه و نهادهای مؤسسات و تشکیلات و سازمان‌های زیرنظر مقام معظم رهبری و سایر مراجع بنا به تشخیص هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار.

ماده ۲- تبصره‌های (۳) و (۴) ماده (۷) قانون به شرح زیر اصلاح و سایر تبصره‌ها ابقاء و تبصره‌های (۸) تا (۱۳) به آن الحاق می‌شود:

ماده ۷- مراجع صدور مجوزهای کسب و کار موظفند شرایط و فرآیند صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار را به نحوی ساده کنند که هر متقاضی مجوز کسب و کار در صورت ارائه مدارک مصرح در درگاه ملی مجوزهای کشور، بتواند در حداقل زمان ممکن، مجوز مورد نظر خود را دریافت کند. سقف زمانی برای صدور مجوز در هر کسب و کار، توسط «هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار» تعیین و در درگاه مذکور اعلام می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که هریک از مراجع صادرکننده مجوز کسب و کار از ارائه مجوز در ظرف زمانی تعیین شده در درگاه یاد شده امتناع کند، متقاضی مجوز می‌تواند علاوه بر ارائه شکایت حضوری یا الکترونیک به مرکز ملی رقابت، کتباً از بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار مربوط، تسریع در صدور مجوز مورد نیاز خود را درخواست کند. در این موارد، بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار مربوط موظف است ظرف حداکثر هفت روز کاری از تاریخ ثبت درخواست، با دعوت از متقاضی صدور مجوز و مراجع صادرکننده مجوز، موضوع را بررسی و در چهارچوب قوانین، زمینه صدور فوری مجوز مورد درخواست را فراهم کند. بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار مربوط موظف است اشخاصی که در صدور مجوز کسب و کار اخلاف یا اهمال کرده‌اند را به هیأت تخلفات اداری معرفی کند. این اشخاص چنانچه هیأت مذکور تخلفشان را تأیید کند، به مجازات‌های مقرر در بندهای (د) به بعد ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ محکوم می‌شوند.

تبصره ۲- هریک از مراجع صادرکننده مجوز کسب و کار موظفند درخواست متقاضیان مجوز کسب و کار را مطابق شرایط مصرح در درگاه مذکور دریافت و بررسی کنند. صادرکنندگان مجوز کسب و کار اجازه ندارند به دلیل «اشباع بودن بازار»، از پذیرش تقاضا یا صدور مجوز کسب و کار امتناع کنند.

امتناع از پذیرش مدارک و درخواست مجوز و تأخیر بیش از ظرف زمانی تعیین شده در درگاه مذکور در صدور مجوز برای متقاضیانی که مدارک معتبر مصرح در درگاه یاد شده را ارائه داده‌اند، مصداق «اخلال در رقابت» موضوع ماده (۴۵) این قانون است.^۱

تبصره ۳- کلیه مراجع صادرکننده مجوز موظفند ظرف مدت چهارماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به اظهار عنوان و تکمیل شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزهای براساس استاندارد تعیین شده طبق ضوابط قانونی توسط هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور

^۱ در اصلاحات ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ عبارت زیر از انتهای تبصره ۲ حذف گردید: «شورای رقابت موظف است به شکایت ذی‌نفع رسیدگی و بالاترین مقام مسئول دستگاه مربوطه را به مجازات تعیین شده در بند (۱۲) ماده (۶۱) این قانون محکوم کند».

به صورت الکترونیکی اقدام کنند. در صورت عدم اظهار و ثبت و تکمیل اظهارات موضوع این ماده بر روی درگاه مذکور در مهلت زمانی تعیین شده، الزام اشخاص به اخذ مجوزی که اطلاعات آن در این درگاه ثبت نشده، ممنوع است و بالاترین مقام دستگاه اجرای یا مرجع صادرکننده مجوز و یا مقامات و مدیران مجاز از طرف وی مسئول حسن اجرای این ماده هستند. هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار موظف است، پس از بارگذاری اطلاعات مربوط به مجوزها توسط مراجع صادرکننده مجوز، ظرف مدت شش ماه نسبت به تعیین سقف زمانی صدور مجوز در هر کسب و کار و شرایط و مراحل صدور مجوز اقدام و در درگاه ملی مجوزهای کشور منتشر نماید.

این هیأت همراه حداقل یک بار به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و با حضور دادستان کل کشور، رئیس سازمان بازرسی کل کشور، رئیس دیوان محاسبات کشور یا نمایندگان تام‌الاختیار آنان، دو نماینده مجلس شورای اسلامی، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، رئیس اتاق تعاون مرکزی ایران، رئیس اتاق اصناف ایران و حسب مورد نماینده دستگاه اجرائی ذیربط موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و دارندگان ردیف و عنوان در قانون بودجه سنواتی مربوط، تشکیل می‌شود. این هیأت موظف است حداکثر تا مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب و کار در مقررات، بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و مانند این‌ها را به نحوی تسهیل و تسریع نماید و هزینه‌های آن را به نحوی تقلیل دهد که صدور مجوز کسب و کار در کشور با حداقل هزینه و مراحل آن ترجیحاً به صورت آنی و غیرحضور و راه‌اندازی آن کسب و کار در کمترین زمان ممکن صورت پذیرد. مصوبات هیأت مذکور در مورد بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها پس از تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی و در مورد تصویب‌نامه‌های هیأت وزیران پس از تأیید هیأت وزیران برای کلیه مراجع صدور مجوزهای کسب و کار و کلیه دستگاه‌ها و نهادها که در صدور مجوزهای کسب و کار نقش دارند لازم‌الاجراء می‌باشد. فعالیت این هیأت پس از انجام تکالیف مذکور نیز استمرار یافته و در صورتی که تحقق این اهداف به اصلاح قوانین نیاز داشته باشد، هیأت مذکور موظف است پیشنهادهای لازم را برای اصلاح قوانین تهیه و به مراجع مربوطه ارائه کند.

۱- در مواردی که تصمیمات هیأت مقررات‌زدایی در جهت بهبود محیط کسب و کار و تسهیل صدور مجوزها، نیازمند تصویب هیأت وزیران است، وزیر امور اقتصادی و دارایی موظف است ظرف مدت دو هفته، تصمیمات هیأت را برای هیأت وزیران ارسال کند. هیأت وزیران موظف است پیشنهادهای این هیأت را حداکثر ظرف مدت چهل و پنج روز رسیدگی و نسبت به آنها تصمیم‌گیری کند.

۲- دبیرخانه هیأت مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی (مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار) است. دبیر هیأت از بین افراد مورد وثوق و امین به انتخاب و حکم وزیر امور اقتصادی و دارایی منصوب می‌شود.

تبصره ۴-^۱ کلیه مراجع صادرکننده مجوز موظفند حداکثر ظرف مدت یک سال پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، ثبت درخواست و صدور کلیه مجوزهای خود را به صورت الکترونیکی (غیر کاغذی)، براساس اولویت تعیین شده توسط دبیرخانه هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، مطابق جزئیات مندرج در شناسنامه مصوب و از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور انجام دهند. اقدام به صدور مجوز و ارائه خدمات خارج از موارد ثبت شده در این درگاه توسط مراجع صادرکننده مجوز به متقاضیان پس از مهلت مذکور ممنوع است و شورای رقابت موظف است حسب گزارش دبیرخانه هیأت مذکور و یا شکایت ذی‌نفع، نسبت به موضوع رسیدگی و براساس مقررات مربوطه اتخاذ تصمیم کند.

پس از راه‌اندازی «پایگاه اطلاع‌رسانی مذکور»، تغییر در شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار چنانچه در جهت تسهیل صدور و تمدید مجوزها باشد، بلافاصله به دستور رئیس هیأت در پایگاه اطلاع‌رسانی یاد شده اعمال می‌شود و چنانچه تغییر، شامل افزایش مراحل یا مدارک مورد نیاز و به هرنحو، مشکل کردن صدور یا تمدید باشد، شرایط جدید باید از شش ماه قبل از اجراء، در این پایگاه اعلام شود.

مراجع صادرکننده مجوز کسب و کار حق ندارند حتی با توافق متقاضی مجوز، هیچ شرط یا مدرکی یا هزینه‌ای بیش از آنچه در پایگاه اطلاع‌رسانی مربوطه تصریح شده، از متقاضی دریافت مجوز کسب و کار مطالبه کنند. تخلف از حکم این تبصره مشمول مجازات موضوع ماده (۶۰۰) قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم: تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده، مصوب ۱۳۷۵/۳/۲) است.

۱- کلیه مراجع صادرکننده مجوز مکلفند استعلامات الکترونیکی مرتبط با صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها را با شرایط مورد نیاز درگاه ملی مجوزهای کشور در اختیار دبیرخانه هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار قرار دهند.

۲- مراجع صدور مجوز حق ندارند در کل فرآیند انجام کار، مدارک و استعلامات را به صورت تکراری برای صدور یک عنوان مجوز از متقاضی دریافت دارند.

^۱. برابر بند پ ماده ۱۳ قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۲، فراز اول و دوم تبصره ۴ ماده ۷ قانون اجرای اصل (۴۴) به شرح زیر اصلاح می‌گردد: «مراجع صدور مجوز کسب و کار از قبیل کانون‌های وکلای دادگستری، کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری، نهادهای زیرمجموعه قوه قضائیه (از جمله مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، قوه قضائیه، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مؤسسات داوری و میانجی‌گری، دفاتر خدمات الکترونیک قضائی و دفاتر ترجمه اسناد رسمی)، شهرداری‌ها، سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران، فدراسیون‌های ورزشی، سازمان نظام مهندسی ساختمان، سازمان نظام مهندسی معدن، مراجع صادرکننده مجوزهای حوزه ثبت علامت تجاری، طرح صنعتی و اختراع و سایر مراجع بنا به تشخیص هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل مجوزهای کسب و کار، موظفند پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، تمامی مراحل صدور، تمدید توسعه، اصلاح، تعلیق و ابطال هرگونه مجوز خود را صرفاً از طریق «درگاه ملی مجوزهای کشور» و به صورت الکترونیکی انجام دهند. مستکف از اجرای حکم فوق به تشخیص مرجع قضائی ذی‌صلاح به مجازات تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود».

۳- کلیه درگاههای تخصصی مجوز (ملی - استانی) با حفظ موجودیت، مکلفند درخواست و صدور مجوز خود را فقط از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور انجام دهند.

۴- راهبری و مدیریت درگاه ملی مجوزهای کشور با دبیرخانه هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار است و کلیه امور مرتبط با سخت‌افزار، نرم‌افزار، زیرساخت و امنیت آن توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تأمین می‌شود. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است در حوزه تأمین زیرساخت، سخت‌افزار، نرم‌افزار و بستر امنیتی و فنی داده‌ها، براساس انتظارات اعلامی وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام نماید. بار مالی احتمالی ناشی از ارائه فعالیت مزبور توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از محل قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات مصوب ۱۳۹۲/۹/۵ تأمین می‌شود.

۵- نحوه فعالیت درگاه ملی مجوزهای کشور ظرف مدت سه ماه با پیشنهاد دبیرخانه هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار به تصویب امور اقتصادی و دارایی می‌رسد و برای تمامی مراجع صادرکننده مجوز لازم‌الاجراء است.

تبصره ۵-

الف: مواد (۷) و (۷ مکرر) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مشمول تبصره (۲) بند «ج» ماده (۳) قانون مذکور نبوده و مواد (۷) و (۷ مکرر) قانون مذکور حاکم بر همه قوانین مربوط به مجوزهای کسب و کار هستند. همچنین مرجع تشخیص مصادیق کسب و کار و مجوزهای مربوط هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار است.

مراجع صدور مجوز مکلفند در صورت رد درخواست متقاضی مجوز، شماره شرط با مدرک مصرح در درگاه ملی مجوزهای کشور که مبنای رد درخواست متقاضی بوده است را به صورت بخط و از طریق درگاه مذکور به اطلاع وی برسانند. در غیر این صورت مشمول حکم درخواست شرط اضافه از متقاضی مجوز، موضوع تبصره (۴) ماده (۷ مکرر) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی خواهند بود.

ب: تصمیمات قطعی هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار در چهارچوب قانون برای تمامی مراجع صدور مجوز، لازم‌الاجرا بوده و مستکلف از اجرای آن در مرجع قضائی ذی‌صلاح به مجازات درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.^۱

تبصره ۶- از تاریخ تصویب این قانون، وظایف و اختیارات «کارگروه موضوع ماده (۶۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵» به «هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» موضوع قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳/۴/۱ منتقل می‌شود و ماده (۶۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران لغو می‌شود.

تبصره ۷- در مورد آن دسته از فعالیتهای اقتصادی که نیازمند اخذ مجوز از دستگاه‌های متعدد می‌باشند، دستگاه اصلی موضوع فعالیت، وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ و تکمیل و صدور مجوز را برعهده خواهد داشت و از طریق ایجاد پنجره واحد به صورت حقیقی یا در فضای مجازی با مشارکت

۱. الحاقی به موجب قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۲

سایر دستگاه‌های مرتبط به‌گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل همزمانی صدور مجوزها، سقف زمانی موردنظر برای صدور مجوز از زمان پیش‌بینی‌شده توسط هیأت «مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» تجاوز ننماید.

در ایجاد فرآیند پنجره واحد، دستگاه‌های فرعی صدور مجوز موظفند نسبت به ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده تام‌الاختیار در محل پنجره‌های واحد و یا در فضای مجازی اقدام و همکاری لازم را به عمل آورند. دستورالعمل‌های مربوطه شامل رویه‌ها و ضوابط و نحوه برخورد با متخلفان (براساس قوانین و مقررات)، که به تأیید هیأت وزیران رسیده است و همچنین فهرست دستگاه‌های اصلی در صدور مجوز در فعالیت‌های مختلف متناسب با شرایط توسط هیأت «مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» موضوع ماده (۳) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تهیه و ابلاغ می‌شود. از تاریخ تصویب این قانون، ماده (۷۰) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران لغو می‌شود.

تبصره ۸- مصوبات کمیته مذکور^۱ در ماده (۷۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران که مرتبط با وظایف و اختیارات هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار می‌باشد به این هیأت ارسال می‌شود.

تبصره ۹- ایجاد هرگونه مجوز جدید حسب قوانین و مقررات مربوط تابع احکام این ماده بوده و مراجع مسؤول و ذیربط مجوز مکلفند ظرف یک ماه پس از تعریف مجوز جدید، ضمن اعلان رسمی مراتب به دبیرخانه هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، نسبت به ثبت عنوان و تکمیل شناسه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوز جدید براساس استاندارد پیاده شده بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور اقدام نمایند. هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار موظف است ظرف دو ماه پس از بارگذاری اطلاعات مربوط به مجوز جدید در درگاه ملی مجوزهای کشور، نسبت به انجام تکالیف خود در خصوص بررسی و تأیید آن اقدام نماید.

تبصره ۱۰- مراجع صادرکننده مجوز مکلفند آن دسته از مجوزهای کسب و کار را که می‌توان اعلان متقاضی را جایگزین صدور مجوز کرد، شناسایی و با تصویب هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار اعلام کنند. در این‌گونه موارد، ثبت اعلان متقاضی در درگاه تخصصی مجوز کسب و کار به منزله صدور مجوز خواهد بود. هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار می‌تواند موارد موضوع این تبصره را رأساً شناسایی و مراجع صادرکننده مجوز را مکلف به جایگزینی ثبت اعلان به جای صدور مجوز کند.

همچنین مراجع صادرکننده مجوز مکلفند فهرست کسب و کارهای زیرمجموعه خود اعم از نیازمند مجوز یا نیازمند ثبت اعلان را به همراه اسامی و نشانی صاحبان آن کسب و کار به تفکیک استانی و شهرستانی و به صورت داده باز در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر و به صورت مستمر آن را به روز کنند.

تبصره ۱۱- دستگاه‌های زیرمجموعه قوای سه گانه و اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، تعاون ایران و اصناف ایران و تشکلهای کارفرمایی و کارگری ذیربط حسب مورد مکلفند برنامه اجرایی - عملیاتی

۱. در حال حاضر کمیته مذکور در ماده ۷۶ قانون برنامه پنجم به موجب بند ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور دائمی شده است؛ بنابراین منظور از کمیته ماده ۷۶ در تبصره ۷، همان کمیته موضوع بند ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی است که از آن به کمیته حمایت از کسب و کار هم یاد می‌شود (برای مطالعه بیشتر رجوع کنید: شماره ۵۴ فصل اول).

ارتقای رتبه و امتیاز ایران در شاخص سهولت انجام کسب و کار را که به تصویب هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار می‌رسد، اجراء و گزارش خود از نحوه اجرای این برنامه را هرساله و تا پایان اردیبهشت ماه سال بعد به دبیرخانه هیأت مذکور ارائه کنند.

تبصره ۱۲- وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور به اعضای شورای مذکور در ماده (۱) قانون نحوه پیگیری سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مصوب ۱۳۹۴/۳/۵ اضافه می‌شود. دبیرخانه این شورا و کارگروه موضوع ماده (۲) قانون مذکور، بدون ایجاد و توسعه هرگونه تشکیلات، در سازمان برنامه و بودجه تشکیل می‌شود و گزارش فعالیت‌های این شورا و کارگروه به صورت مشترک توسط سازمان مذکور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و توسط وزارت یادشده به صورت شش ماهه به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود. پیشنهادهای این شورا و کارگروه در حوزه وظایف و اختیارات هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار از طریق وزیر امور اقتصادی و دارایی در این هیأت مطرح و اتخاذ تصمیم می‌شود.

تبصره ۱۳- مفاد این ماده علاوه بر مراجع صادرکننده مجوز، شامل آن دسته از فعالیت‌های دستگاه‌ها و مراجع مصرح در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ از جمله وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی و مؤسسات، مراکز، نهادها و کانون‌های حرفه‌ای و تخصصی دولتی و غیردولتی و همچنین خدمات قوه قضائیه و دستگاه‌های زیرمجموعه آن خواهد بود. سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران موظف است اطلاعات مربوط به فرصت‌های سرمایه‌گذاری در کشور را از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور در اختیار متقاضیان قرار دهد.

تبصره ۱۴- اجرای این ماده در خصوص مؤسسات، نهادها و سازمان‌هایی که توسط نظر مقام معظم رهبری هستند، با اذن ایشان جایز است و در دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه منوط به موافقت رئیس آن قوه است و در مواردی که وظایف و فعالیت‌های دستگاه‌ها در مورد احکام این ماده، دارای طبقه‌بندی اطلاعاتی و امنیتی باشد، منوط به تصویب شورای عالی امنیت ملی است.

قانون فوق مشتمل بر دو ماده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ پانزدهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و نود و نه مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسید.

محمدباقر قالیباف

بر تهران

شماره: ۱۱/۷۷۸۹-۱۴۵

تاریخ: ۱۴۰۱/۲/۰۵

پوست:

قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

ماده ۱- متن زیر به عنوان ماده ۷ مکرر، به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی الحاق می‌شود.

ماده ۷ مکرر- کلیه مجوزهای کسب و کار که سلامت، محیط زیست، بهداشت عمومی- اجتماعی، نظم و انضباط پولی، مالی و ارزی، فرهنگ و امنیت ملی را به صورت مستقیم تهدید می‌کند یا مستلزم بهره‌برداری از منابع طبیعی یا تغییر کاربری اراضی کشاورزی هستند، به تشخیص هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار و تایید هیأت وزیران در صورتی که تا سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون در درگاه ملی مجوزهای کشور ثبت شوند، به عنوان مجوزهای تاییدمحور که نیازمند بررسی و تایید مراجع صدور مجوز است معرفی شده و فعالیت در آنها نیازمند طی مراحل اخذ مجوز بر اساس ماده ۷ این قانون می‌باشد.

از چهارماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، سایر مجوزهای کسب و کار به عنوان مجوزهای **ثبت‌محور** شناخته می‌شوند و اتمام مراحل ثبت نام در درگاه ملی مجوزهای کشور به منزله صدور مجوز است. متقاضیان این مجوزها باید در زمان ثبت نام در درگاه ملی مجوزها، فرم تعهد به اخذ استانداردهای اجباری و مراعات قوانین و شرایط حرفه‌ای مورد تایید هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار را امضاء نمایند. مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار موظف است حداکثر ظرف سه روز کاری پس از تکمیل ثبت نام در درگاه ملی مجوزهای کشور، مجوز به همراه شناسه یکتای مجوز صادره برای شخص حقیقی یا حقوقی متقاضی به شکل برخط را صادر کند و مراتب را به اطلاع نهادهای نظارتی، اتاق‌های ایران، تعاون و اصناف، اتحادیه‌های صنفی، تشکلهای ذی ربط و دستگاههای اجرایی مربوطه از جمله سازمان امور مالیاتی کشور و سازمان تأمین اجتماعی برساند و مجوزهای صادره را به صورت عمومی منتشر کند.

اطلاعات مورد نیاز درگاه ملی مجوزها برای درخواست مجوز با استفاده از سامانه‌های ملی موجود تکمیل می‌شود. در صورتی که متقاضی در ثبت اطلاعاتی که سامانه‌های ملی موجود از آنها پشتیبانی نمی‌کنند مرتکب خلاف شود، مجوز صادره با تشخیص هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار از اعتبار ساقط می‌گردد و مرتکب، به مدت دو سال از خدمات این درگاه محروم می‌شود.

مفاد این حکم نافی حق مراجعه اشخاص به مرجع قضائی ذیصلاح نمی‌باشد.

تبصره ۱- هریک از مراجع صدور مجوز در صورت درخواست افزودن مجوزی به فهرست مجوزهای تأییدمحور، موظف است ادله و مستندات خود را به هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار ارائه کند. هیأت در صورت موافقت، درخواست افزودن مجوز جدید را جهت تصویب به هیأت وزیران ارسال می‌کند.

تبصره ۲- کلیه مجوزهای کسب و کارهای تأییدمحور که شرایط اخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تایید هیأت وزیران توسط مرجع صادرکننده مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور بارگذاری نشود با تشخیص هیأت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند.

سازمان بازرسی کل کشور و هیات مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار موظفند رئیس و یا مدیران، مسئولان و اشخاصی که قصورشان در این خصوص محرز است را حسب مورد به شورای رقابت یا هیات تخلفات اداری معرفی کنند.

در طول زمان بهره‌برداری از مجوزهای ثبت‌محور پس از اعتراض اشخاص حقیقی یا حقوقی، اتحادیه‌های صنفی، تشکلهای یا دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط با ارائه دلایل توجیهی به هیات مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار و تشخیص هیات و تایید هیات وزیران، امکان تغییر مجوز موضوع این تبصره به تأییدمحور وجود دارد.

تبصره ۳- چنانچه هر یک از مراجع صدور مجوز در موعد مقرر در درگاه ملی مجوزهای کشور، پاسخ درخواست کننده مجوز را اعم از قبول یا رد اعلام نکند، به منزله موافقت درنظر گرفته شده و مجوز مورد نظر از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور به طور خودکار صادر شده و در اختیار متقاضی قرار می‌گیرد. تمامی مسئولیت‌های حقوقی و صنفی که در رابطه با مجوزهای صادره، بر عهده مرجع صادرکننده است، در خصوص مجوزهای صادره شده در این فرآیند نیز پابرجاست. مرجع صدور مجوز در صورت رد درخواست، موظف است دلایل و مستندات تصمیم خود را به صورت مکتوب به اطلاع متقاضی برساند.

تبصره ۴- وضع هرگونه محدودیت و مانع در مسیر صدور مجوز، که خارج از چارچوب این قانون باشد به دلایلی از قبیل اشباع بازار، محدودیت ظرفیت و حدود صنفی یا بر اساس تعداد و یا فاصله جغرافیایی دارندگان و یا متقاضیان آن مجوز، ممنوع است. در صورت محدودیت منابع طبیعی یا محیط زیستی، وضع محدودیت جدید به تشخیص نهادهای ذی ربط، منوط به تایید هیات مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار و با تصوب هیات وزیران مجاز است و تا قبل از تصویب هیات وزیران محدودیت جدید نافذ نخواهد بود.

تبصره ۵- انتقال مجوزهای ناظر به صلاحیت‌های حرفه‌ای موکول به داشتن همان سطح صلاحیت و طی فرایند معمول اخذ مجوز همچون قبولی در آزمون مربوط بوده و با تأیید مرجع صادرکننده مجوز امکان پذیر است و انتقال مجوزها تنها پس از گذشت دو سال از صدور مجوز و منوط به شروع فعالیت مجاز است و در صورتی که هر مجوز به مدت دوسال غیرفعال باقی بماند، مرجع صادرکننده مجوز مکلف است پس از اخطار و اعطای مهلت یک‌ماهه به صاحب مجوز برای فعال‌سازی، به اعتبار مجوز صادره خاتمه دهد.

تبصره ۶- در مواجهه با استعلام ماموران دولتی، نظامی، انتظامی و ضابطین قضایی، ارائه شناسه یکتای مجوز صادره از سوی دارنده مجوز کفایت می‌کند. در صورت مثبت بودن استعلام، درخواست مدارک اضافی برای مجوز کسب‌وکار، جرم محسوب و مرتکب به یکی از مجازات‌های تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱۰ محکوم می‌شود.

تبصره ۷- از شش‌ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، هرگونه استعلام، تمدید یا ابطال مجوز، تنها از طریق شناسه یکتای مجوز صادره صادرشده از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور قابل انجام است. امکان استعلام شناسه یکتای صادره برای دارندگان مجوزها در درگاه ملی مجوزهای کشور باید برای عموم مردم فراهم باشد. مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار موظف است برای مجوزهای کسب و کار اخذ شده قبل از لازم‌الاجرا شدن این قانون با درخواست کتبی یا الکترونیکی دارنده مجوز، ظرف یک‌ماه از زمان درخواست، شناسه یکتا صادر کند.

کسب و کارهایی که از دو سال پس از لازم الاجرا شدن این تبصره، شناسه یکتا نداشته باشند، به لحاظ قانونی فاقد مجوز محسوب می شوند.

ماده ۲- دو ماده به عنوان مواد (۲۹) و (۳۱) به قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ الحاق می شود:

ماده ۳۰- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری معاونت ذی ربط رییس جمهور حداکثر شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون، با استفاده از ظرفیت های موجود نسبت به اصلاح و ارتقاء «پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» اقدام نماید. دستگاه های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند پیش نویس آئین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه خود را یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکل ها وجود داشته باشد. همچنین دستگاه های اجرایی مکلفند هرگونه آئین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرر خود را بلافاصله در پایگاه مذکور ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند.

یکسال پس از لازم الاجرا شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می باشد.

ماده ۳۱- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است حداکثر سه ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون، دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات بانکی را تهیه کند و به تصویب شورای پول و اعتبار برساند. بانک ها و مؤسسات اعتباری موظفند در چهارچوب دستورالعمل مذکور و با استفاده از ظرفیت های موجود، سامانه الکترونیکی قراردادهای تسهیلات را با امکان دسترسی هر تسهیلات گیرنده به اطلاعات تسهیلات خود ظرف یک سال پس از لازم الاجراء شدن این قانون ایجاد نمایند و نسبت به ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات و قراردادهای وابسته از جمله ضمانت، ارزیابی وثایق، امهال مطالبات، اقرار به دین، تهاتر، صلح و توافق، رضایت نامه و هر گونه توافق مرتبط با تسهیلات اقدام نمایند. یک سال پس از لازم الاجراء شدن این قانون، دریافت هر گونه وجه قانونی مرتبط با تسهیلات توسط بانک ها و مؤسسات اعتباری (از قبیل کارمزد، هزینه کارشناسی، اصل، سود، وجه التزام و غیره) در قالب قرارداد درج شده در سامانه مذکور انجام خواهد پذیرفت.

تبصره ۱- در خصوص قراردادهای تسهیلاتی که قبل از لازم الاجراء شدن این قانون منعقد شده است، منوط بر اینکه بیش از سه سال از تسویه آنها نگذشته باشد، بانک ها و مؤسسات اعتباری مکلفند یک هفته پس از ثبت درخواست مشتری یا سایر متعهدین ذیربط در شعبه، یک نسخه از قرارداد و اطلاعات کامل تسهیلات از جدول جدول اقساط را به آنها ارائه نمایند.

تبصره ۲- تا زمان پیاده سازی کامل سامانه قراردادهای تسهیلات که حداکثر دو سال پس از لازم الاجرا شدن این قانون است، بانک ها مکلفند ظرف یک ماه پس از انعقاد قرارداد، ترتیبی را اتخاذ نمایند که مشتریان اعم از تسهیلات گیرنده، ضامنان و راهنان با ورود به صفحه شخصی خود در درگاه بانک، امکان دسترسی به تصویری از نسخه کاغذی قرارداد تسهیلاتی خود را داشته باشند یا در صورت درخواست، این قراردادها به صورت کاغذی به تسهیلات گیرندگان تسلیم و رسید تحویل تصویر قرارداد به مشتری، در پرونده شعبه نگهداری شود.

تبصره ۳- بانک مرکزی موظف است ضوابط انضباطی لازم را برای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در راستای اجرای این ماده را در دستورالعمل مذکور در صدر این ماده پیش‌بینی کند. در هر حال محاسبات این سامانه الکترونیکی مبنای امور مربوط نظیر صدور اجرائیه، دادخواست مطالبه وجه، تهاتر، تسویه حساب و امهال قرارداد از سوی بانک است و کلیه مراجع قانونی موظفند صرفاً این اطلاعات را ملاک و مبنای اقدام قرار دهند. حکم این تبصره مانع از اختیارات مقام قضائی نیست.

تبصره ۴- متخلفین از مفاد این ماده یا از نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار، اعم از از مدیران یا کارکنان خطی شبکه بانکی علاوه بر جبران کلیه خسارات وارده به مشتریان، حسب مورد به مجازات مقرر در ماده (۵۷۶) قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم- تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵/۳/۲) و یا ممنوعیت از اشتغال در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در هر حال حداکثر ا دو سال محکوم می‌گردند.

ماده ۳- ماده (۵) قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتراران مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۵ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است هرساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون سردفتری و دفتراری اقدام نماید. داوطلبانی که حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) امتیاز میانگین نمرات یک درصد (۱٪) حائزان بالاترین امتیاز در هر رشته را کسب کنند، به عنوان پذیرفته شده، جهت طی مراحل مقتضی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور معرفی می‌شوند. هر گونه انتقال موضوع این ماده از جمله انتقال امتیاز موضوع ماده (۶۹) این قانون منوط به قبولی انتقال‌گیرنده در آزمون مذکور است.

تبصره- برای مشمولان بند «ج» ماده (۸۸) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی، نصاب مذکور در این ماده حداقل شصت درصد (۶۰٪) است.

ماده ۴- در بند «الف» ماده (۷) قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ عبارت «بر اساس نیاز مناطق کشور» حذف و دو تبصره به عنوان تبصره‌های (۱) و (۲) به این بند الحاق می‌شود:

تبصره ۱- کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه موظف است هرساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون کارشناسان رسمی اقدام نماید. داوطلبانی که حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) امتیاز میانگین نمرات یک درصد (۱٪) حائزان بالاترین امتیاز در هر رشته را کسب کنند، به عنوان پذیرفته شده، برای طی مراحل مقتضی به کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه معرفی می‌شوند. توزیع استانی پذیرفته‌شدگان بر اساس تقاضا یا امتیاز پذیرفته‌شدگان می‌باشد.

نظارت بر اجرای این تبصره برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند. استنکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.

تبصره ۲- برای مشمولان بند «ج» قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، نصاب مذکور در تبصره (۱) حداقل شصت درصد (۶۰٪) می‌باشد.

ماده ۵- تبصره ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۷ به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۲) به آن الحاق می‌شود:

تبصره ۱- کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه مکلفند هر سال از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون پروانه وکالت اقدام نمایند. داوطلبانی که حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) امتیاز میانگین نمرات یک درصد (۱٪) حائزان بالاترین امتیاز را کسب کرده‌اند، به عنوان پذیرفته شده، جهت طی مراحل مقتضی به مرجع صدور مجوز مربوط معرفی می‌گردند. نظارت بر اجرای این تبصره برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و استنکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلام محکوم خواهد شد.

تبصره ۲- برای مشمولان بند «ج» قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، نصاب مذکور در تبصره (۱) حداقل شصت درصد (۶۰٪) می‌باشد.

قانون فوق مشتمل بر پنج ماده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیست و چهارم اسفندماه یکهزار و چهارصد مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۴۰۱/۱/۳۰ به تأیید شورای نگهبان رسید.

محمدباقر قالیباف- رئیس مجلس شورای اسلامی

۱۷۹۷۶ / ت ۶۱۱۳۴ هـ

شماره
تاریخ ۱۴۰۲ / ۲ / ۹

بسمه تعالی

آئین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۲/۱/۳۰ به پیشنهاد مشترک شماره ۲۴۲۶۹۲ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۸ وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی رئیس جمهور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، موضوع ماده (۲) قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار - مصوب ۱۴۰۰ - آئین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱- در این آئین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

- ۱- قانون: قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰ - با اصلاحات و الحاقات بعدی آن.
- ۲- پایگاه: پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب نامه شماره ۸۷۲۷۷/ت ۵۸۱۱۵ هـ مورخ ۱۳۹۹/۸/۳ و موضوع ماده (۳۰) الحاقی قانون.

۳- دستگاه های اجرایی: دستگاه های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری

۴- کسب و کار: هر نوع فعالیت تکرار شونده و مشروع اقتصادی از قبیل تولید، خرید و فروش کالا و خدمات به قصد کسب منافع اقتصادی

۵- محیط کسب و کار: مجموعه عوامل مؤثر در اداره یا عملکرد بنگاه های اقتصادی که خارج از واپایش (کنترل) مدیران آنها است.

۶- مقررات: هرگونه مقرر مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آئین نامه، دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه های اجرایی وضع می شود.

۷- اتاق ها: شامل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران)، اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران و اتاق اصناف ایران.

ماده ۲- دستگاه های اجرایی مکلفند در تدوین یا اصلاح مقررات و رویه های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار، نظر اتاق ها و تشکلهای کارفرمایی و کارگری که عضو اتاق ها نیستند و سایر تشکلهای اقتصادی ذی ربط را اخذ و مورد توجه قرار دهند و در صورت لزوم از آنها برای شرکت در جلسات دعوت کنند در مواردی که دستگاه اجرایی، تصویب مقرره ای را به مراجع ذیصلاح پیشنهاد می نماید، مکلف است پیشنهاد خود به همراه

اطلاعاتی از قبیل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات مرتبط، آثار وضع مصوبه جدید بر مقررات پیشین، نظرات دریافتی از تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط و گزارش توجیهی پذیرش یا رد آنها را در قالب دستورالعمل ابلاغی توسط معاونت حقوقی رئیس جمهور به مراجع تصمیم‌گیرنده ارسال نماید.

ماده ۳- دستگاه‌های اجرایی مکلفند، پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستورالعمل موضوع ماده (۲) این آئین‌نامه یک هفته قبل از صدور، در تارنمای (سایت) خود به اطلاع عموم و فعالان اقتصادی برسانند تا فرصت لازم برای اعلام نظرات عموم یا فعالان اقتصادی و تشکل‌ها وجود داشته باشد. اجرای تکلیف موضوع این ماده، ساقط‌کننده تکالیف دستگاه اجرایی، مقرر در ماده (۲) این آئین‌نامه نیست.

تبصره - دستگاه‌های اجرایی مکلفند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آئین‌نامه نشانی دقیق تارنمای خود، جهت اجرای این ماده را به معاونت حقوقی رئیس‌جمهور اعلام کنند تا در پایگاه منتشر گردد.

ماده ۴- کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات خود که مرتبط با محیط کسب و کار می‌باشند را مطابق با این آئین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی ورود اطلاعات که حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آئین‌نامه توسط معاونت حقوقی رئیس‌جمهور ابلاغ می‌گردد، در پایگاه ثبت نمایند.

تبصره - مسئولیت صحت اطلاعات وارد شده بر عهده دستگاه اجرایی واردکننده آن به پایگاه است.

ماده ۵- تشخیص دستگاه‌های اجرایی و مراجع وضع مقررات مرتبط با محیط کسب و کار موضوع این آئین‌نامه و همچنین مرتبط بودن مقرره با محیط کسب و کار با وزیر امور اقتصادی و دارایی است.

ماده ۶- از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸ لازم‌الاجرا شدن مقررات، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه است.

تبصره - مقررات موجد حق یا تکلیف عمومی، قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی نیست و ثبت و انتشار آنها در پایگاه الزامی است.

ماده ۷- مقرراتی که علاوه بر دستگاه‌های اجرایی و کارکنان آنان، برای سایر مردم حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه لازم‌الاجرا است؛ مگر اینکه در خود مقرره مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد.

تبصره ۱- در مواردی که اجرای مقرره بنا به ملاحظات اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، اقتضای اعطای مهلتی بیش از (۱۵) روز را دارد، دستگاه اجرایی مکلف است با رعایت ماده (۲۴) قانون، مهلت بیشتری را برای لازم‌الاجرا شدن مقرره در نظر گیرد.

تبصره ۲- دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی شدن احکامی از مقرره را که موجد تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرره در پایگاه تسری دهند. رعایت حقوق مکاتبه شهروندان در هر حال، الزامی است.

ماده ۸- معاونت حقوقی رئیس‌جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، موظفند نسبت به ارائه آموزش‌های لازم به دستگاه‌های اجرایی، فعالان اقتصادی و عموم شهروندان در خصوص نحوه اجرای این آئین‌نامه و کاربری پایگاه اقدام کنند.

ماده ۹- مسئولان بهبود محیط کسب و کار دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱۴) قانون، ضمن همکاری با وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی رئیس جمهور، مسئولیت اجرای این آئین‌نامه را در دستگاه‌های اجرایی مربوط به عهده دارند.

ماده ۱۰- نهاد ریاست جمهوری (مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت) با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات زیرساخت‌های فنی، نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و امنیتی مورد نیاز اعلامی معاونت حقوقی رئیس جمهور را جهت نگهداری و ارتقای مستمر پایگاه تأمین می‌نماید. انعقاد قرارداد توسط معاونت یاد شده جهت تأمین امکانات و خدمات مورد نیاز این ماده با رعایت قوانین و مقررات مربوط، بلامانع است.

تبصره - نهاد ریاست جمهوری (مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت) مکلف است اتصال دستگاه‌های اجرایی به پایگاه برای ثبت مقررات موضوع این آئین‌نامه از طریق شبکه دولت و نیز دسترسی عمومی به پایگاه در بستر اینترنت را تا یک هفته پس از ابلاغ این آئین‌نامه فراهم آورد.

ماده ۱۱- هزینه‌های اجرای این آئین‌نامه (از جمله هزینه نگهداری، راهبری و ارتقای مستمر پایگاه) از محل اعتبارات مصوب مربوط تأمین می‌گردد.

ماده ۱۲- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری معاونت حقوقی رئیس جمهور گزارش مشترکی از اجرای این آئین‌نامه را در پایان هر سال به هیئت وزیران ارسال کند.

۲۲۹۵۹۲ / ۶۱۳۵۸ هـ

شماره
تاریخ ۱۳ / ۷ / ۱۴۰۲

بسمه تعالی

آئین نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی رئیس جمهور (با همکاری شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی) و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ با اصلاحات بعدی آن آئین نامه اجرایی ماده مذکور را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: در این آئین نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروع مربوط به کار می روند:

۱- قانون: قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ با اصلاحات بعدی.
۲- سیاست: خط مشی های بنیادین که تصمیمات مقامات و مراجع ذیصلاح در دستگاه های اجرایی براساس آنها اتخاذ می شود.

۳- مقررات: هرگونه مقررہ اقتصادی تحت هر عنوان از قبیل آئین نامه، دستورالعمل با بخشنامه که در دستگاه های اجرایی وضع می شود.

۴- رویه: شیوه های اجرایی، مرسوم که مورد عمل مقامات و مراجع ذیصلاح در دستگاه های اجرایی است.

۵- آئین نامه: آئین نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار موضوع تصویب نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت ۶۱۱۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹

۶- دستگاه های اجرایی: دستگاه های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶

۷- مرکز: مرکز اطلاعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی

۸- شورای گفت و گو: شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی، موضوع ماده (۱۱) قانون.

۹- پایگاه: پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب نامه شماره ۸۷۲۷۷ / ت ۵۸۱۱۵ هـ مورخ ۱۳۹۹/۸/۳ و موضوع ماده (۳۰) قانون.

ماده ۲- کلیه دستگاه های اجرایی مکلفند ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این آئین نامه **مراجع و مقامات صلاحیت دار جهت وضع مقررہ در دستگاه خویش** را با امضای بالاترین مقام دستگاه به معاونت حقوقی رئیس جمهور ارسال نمایند. ثبت و انتشار مقررہ در پایگاه صرفاً از سوی مراجع و مقامات ذیصلاح معرفی شده امکان پذیر است.

ماده ۳- دولت و دستگاه های اجرایی مکلفند هر گونه تغییر در سیاست ها، مقررات و رویه های اقتصادی را مطابق حداقل زمان مندرج در جدول پیوست این آئین نامه که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است، پیش

از اجرا ضمن ارسال به مرکز (از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی)، با روش‌هایی مانند درج در تارنمای خویش، خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرگزاری صدا و سیما و پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور (معاونت حقوقی رئیس‌جمهور) از محل اعتبارات مصوب مربوط، به اطلاع عموم برسانند. مقررات صرفاً پس از انتشار در پایگاه و گذشت مدت‌های مذکور لازم‌الاجرا می‌شوند.

تبصره ۱- تارنمای موضوع این ماده همان تارنمای موضوع تبصره ماده (۳) آئین‌نامه است که نشانی دقیق آن باید حداکثر ظرف یک ماه به مرکز اعلام گردد.

تبصره ۲- معاونت حقوقی رئیس‌جمهور مکلف است صفحه ویژه‌ای با پیوند (لینک) در صفحه اصلی پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور مخصوص اعلام خبرهای تغییرات آتی در مقررات کشور ایجاد کند. دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش‌نویس مقررات خود را مطابق دستورالعمل ابلاغی معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، یک هفته قبل از صدور علاوه بر تارنمای خود، در این پایگاه منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرصت لازم برای دریافت نظرات عموم و فعالان اقتصادی و تشکلات (جمع‌سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود.

ماده ۴- دستگاه‌های اجرایی مکلفند با رعایت این آئین‌نامه و ماده (۷) آئین‌نامه، مدت زمانی که مقرر پس از انتشار در پایگاه لازم‌الاجرا می‌شود را صراحتاً درج نمایند.

تبصره: در محاسبه مدت زمان لازم‌الاجرا شدن مقرر، روز انتشار در پایگاه جزو مدت محسوب نمی‌شود. همچنین از نظر احتساب مواعد مندرج در جدول پیوست این آیین‌نامه هر ماه سی روز است. ماده ۵- در صورتی که اجرای فوری مقرر مشمول جدول پیوست این آئین‌نامه، مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد، اجرای مقرر به محض انتشار در پایگاه با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی بلامانع است.

ماده ۶- مواردی که محرمانه بودن آن اقتضا داشته باشد، تابع قوانین و مقررات مربوط است.

ماده ۷- چنانچه در قوانین، مدت یا زمان دیگری برای لازم‌اجرا شدن و یا تصویب مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت و زمان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۸- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری معاونت حقوقی رئیس‌جمهور و شورای گفت‌وگو گزارش سالانه اجرا و بازخورد و اثربخشی این آئین‌نامه را به هیئت وزیران ارائه نماید.

ماده ۹- این آئین‌نامه پس از انتشار در پایگاه و از تاریخ ۱۴۰۳/۴/۱ لازم‌الاجرا است.

پیوست جدول موضوع تبصره ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

ردیف	سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی راجع به	زمان انتشار قبل از اجرا
۱	صادرات و واردات (اعم از انواع تعرفه‌ها و محدودیت‌های تجاری)	۱ ماه
۲	امور گمرکی	۱ ماه
۳	نرخ آب و برق بنگاه‌های اقتصادی	۱ ماه
۴	اعمال محدودیت در ارائه برق و گاز به واحدهای تولیدی	۱ ماه
۵	معاملات بخش عمومی اعم از مناقصه و مزایده	۱ ماه
۶	ضوابط محیط زیستی و بهداشتی واحدهای تولیدی و شهرک‌های صنعتی	۳ ماه
۷	استانداردهای اجباری سازمان ملی استاندارد	۳ ماه
۸	مالیات	۳ ماه
۹	بیمه تأمین اجتماعی	۳ ماه
۱۰	صدور پروانه احداث بنا و پایان کار در داخل محدوده و خارج حریم شهرها و روستاها	۶ ماه

دستورالعمل نحوه تدوین پیش نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار

با عنایت به بند ۹ سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری مصوب ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری و ضرورت ساماندهی مقررات و افزایش کیفیت آنها و اطمینان از عدم مغایرت مقررات با هنجارهای بالادستی نظام حقوقی کشور و در اجرای ماده (۲) آئین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت ۶۱۱۳۴۵ هـ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ و تبصره ۲ ماده (۳) آئین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۹۵۹۷/ت ۶۱۳۵۷ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هیأت وزیران «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» به شرح زیر تصویب می‌گردد:

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱- قانون: قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰ - با اصطلاحات و الحاقات بعدی آن.
- ۲- مقررات: کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آئین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود. صرف تغییر عنوان مقرر به اطلاعیه یا مکاتبه یا مشابه آن مانع شمول عنوان مقررات بر حکم وضع شده نمی‌باشد.
- ۳- آئین‌نامه ماده (۳۰): آئین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت ۶۱۱۳۴۵ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۹
- ۴- پایگاه کسب و کار: پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع ماده (۳۰) قانون و آئین‌نامه به نشانی (qavanin.ir)
- ۵- پایگاه اطلاع‌رسانی: پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی (dotic.ir)
- ۶- دستگاه‌های اجرایی: دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸
- ۷- معاونت تنقیح: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری
- ۸- اتاق‌ها: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران)، اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران و اتاق اصناف ایران.
- ماده ۲- کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند در راستای اجرای ماده (۲) آئین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون، مراجع و مقامات ذی‌صلاح جهت وضع مقرر مرتبط با محیط کسب و کار در دستگاه خویش را به همراه مبانی قانونی و حدود صلاحیت آنها با امضای بالاترین مقام دستگاه به معاونت حقوقی رئیس‌جمهور معرفی نمایند.

تبصره: معاونت تنقیح مکلف است فهرست مراجع و مقامات یاد شده را در پایگاه کسب و کار منتشر و بروزرسانی نماید.

ماده ۳- دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند در مراحل تدوین یا اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی نظر کتبی اتاق‌ها و آن دسته از تشکلهای اقتصادی ذی‌ربطی که عضو اتاق‌ها نیستند و در صورت لزوم، ذینفعان، مراکز علمی معتبر از جمله دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، بنیاد ملی نخبگان و همچنین نهادهای قانونی مردم‌نهاد تخصصی و صنفی را اخذ و مورد توجه قرار دهند و در صورت اقتضاء از آنها، برای شرکت در جلسه دعوت کنند. پس از تدوین پیش‌نویس مقرر دستگاه اجرایی مکلف است حداقل یک هفته قبل از صدور مقرر، پیش‌نویس اخیر را علاوه بر تارنمای خود، در پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر نماید تا زمینه جمع‌سپاری در تدوین مقررات فراهم گردد. پیش‌نویس موضوع این ماده حتی‌الامکان با رعایت بندهای زیر تنظیم و توسط دستگاه اجرایی در پایگاه یاد شده بارگذاری می‌شود:

- ۱- درج مقدمه توجیهی مبنی بر ضرورت و مطلوبیت وضع مقرر
- ۲- ذکر مبنای قانونی وضع مقرر مانند اصل (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۳- پیوستی حاکی از نظرخواهی و توجه به این نظرات در راستای رعایت ماده (۳) قانون
- ۴- اخذ نظر بالاترین مقام حقوقی دستگاه واضع مقرر جهت حصول اطمینان از عدم مغایرت مقرر با قوانین

۵- تعیین اثر وضع مقرر بر مقررات پیشین به نحو صریح و دقیق در انتهای پیش‌نویس.

ماده ۴- در مواردی که دستگاه اجرایی، تصویب مقرره‌ای را به مراجع ذی‌صلاح پیشنهاد می‌نماید مکلف است پیشنهاد خود به همراه اطلاعاتی از قبیل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات مرتبط، آثار وضع مصوبه جدید بر مقررات پیشین، نظرات دریافتی از تشکلهای اقتصادی ذی‌ربط و گزارش توجیهی پذیرش یا رد آنها را در قالب جدول مقایسه‌ای متضمن متن فعلی مقرر (در صورت وجود) متن پیشنهادی و نظرات واصله در خصوص هریک از احکام پیشنهادی به نحوی که وضع یا اصلاح هریک از احکام و دلایل توجیهی آنها مشخص باشد به مراجع تصمیم‌گیرنده ارسال نماید. مراجع اخیر مشمول ماده (۳۰) قانون، مکلفند یک هفته قبل از صدور، پیش‌نویس مذکور را علاوه بر تارنمای خود در پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرصت لازم برای دریافت نظرات عموم و تشکلهای (جمع‌سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود.

ماده ۵- دستگاه اجرایی واضع مقرر مکلف است ضمن رعایت ساختار متعارف مقررات (مشمول بر تاریخ تصویب، مرجع تصویب، شماره و تاریخ ابلاغ)، تاریخ لازم‌الاجرا شدن مقرر را با لحاظ موارد زیر در پیش‌نویس تعیین نماید:

- ۱- مقرراتی که علاوه بر دستگاه اجرایی و کارکنان آنان، برای سایر اشخاص حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه کسب و کار، لازم‌الاجرا است؛ مگر اینکه مقرر مشمول بندهای (۲) و (۳) این ماده بوده و یا در خود مقرر، با رعایت بند (۴) مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد.

۲- در مواردی که اجرای مقرر بنا به ملاحظات اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، اقتضای اعطای مهلتی بیش از (۱۵) روز را دارد، دستگاه اجرایی مکلف است با رعایت جدول

پیوست آئین‌نامه ماده (۲۴) قانون، مهلت بیشتری را برای لازم‌الاجراء شدن مقرر در نظر گرفته و تاریخ اجرایی شدن مقرر را صراحتاً در متن آن درج نماید. در صورتی که اجرای فوری مقرر مشمول جدول پیوست آئین‌نامه یاد شده مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد، اجرای مقرر به محض انتشار در پایگاه کسب و کار، با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی بلامانع است.

۳- چنانچه در قوانین، مدت دیگری برای لازم‌الاجراء شدن مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت ملاک عمل خواهد بود.

۴- دستگاه اجرایی نمی‌تواند اجرایی شدن احکامی از مقرر را که موجب تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرر در پایگاه کسب و کار تسری دهد. رعایت حقوق مکتسبه شهروندان در هر حال، الزامی است.

۵- در محاسبه مدت زمان الاجراء، شدن مقرر روز انتشار در پایگاه کسب و کار، جزء مدت محسوب نشده و هر ماه سی روز است.

ماده ۶- ثبت و انتشار مقرر در پایگاه کسب و کار با رعایت آئین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون، شیوه‌نامه ورود اطلاعات (موضوع ماده ۴ آئین‌نامه ماده ۳۰) و این دستورالعمل صورت می‌گیرد.

ماده ۷- دستگاه‌های اجرایی مکلفند گزارش اجرای آئین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون و این دستورالعمل را در پایان هر سال برای معاونت حقوقی ریاست جمهوری جهت انعکاس به هیأت وزیران ارسال نمایند.

ماده ۸- نحوه پیشنهاد و تدوین مصوبات هیأت وزیران تابع راهنماهای دفتر هیأت دولت موضوع تبصره ۲ ماده ۲۲ (الحاقی ۱۴۰۲/۳/۲۴) آئین‌نامه داخلی هیأت دولت است. در موارد سکوت راهنماهای مذکور، این دستورالعمل اعمال می‌گردد.

ماده ۹- پیش‌نویس این دستورالعمل در ۱۴۰۳/۱/۵ در پایگاه اطلاع‌رسانی بارگذاری و متعاقباً در تاریخ ۱۴۰۳/۱/۳۰ (۹) ماده به تصویب معاون حقوقی رئیس‌جمهور رسیده و پس از انتشار آن در پایگاه کسب و کار، از تاریخ ۱۴۰۳/۰۴/۰۱ برای دستگاه‌های اجرایی لازم‌الاجراء است.

۲۵۰۷۱ / ت ۵۴۹۹۱

شماره.....

تاریخ: ۱۳۹۸/۳/۱

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

«باصلووات بر محمد و آل محمد»

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

معاونت علمی و فناوری رییس جمهور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۸/۲/۲۹ به پیشنهاد شماره ۱/۱۹۷۸۷ مورخ ۱۳۹۷/۲/۲۴ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آیین نامه حمایت از شرکت های نوپا را به شرح زیر تصویر کرد:

آیین نامه حمایت از شرکت های نوپا

ماده ۱- در این آیین نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف- شرکت های مورد حمایت: هر شرکت خصوصی و تعاونی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات که

کمتر از سه سال از تاریخ ثبت آن گذشته است، مادامی که از تمام شرایط زیر برخوردار باشد:

۱- حداکثر سرمایه ثبتی شرکت دو میلیارد و پانصد میلیون (۲.۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد.

۲- درآمد شرکت در سال کمتر از پنج میلیارد (۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد. این مبلغ در سال ۱۳۹۸ ملاک

است و در سال های بعد براساس نرخ تورم اعلامی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران توسط کارگروه موضوع

تبصره ماده (۱۰) این تصویب نامه تعدیل و اعلام خواهد شد.

۳- مؤسسين و صاحبان سهام شرکت نسبت به توزیع سود اقدام نکنند و با رعایت قانون تجارت به حساب

افزایش سرمایه شرکت منظور نمایند و دریافتی ماهانه آنها از سه برابر حداقل حقوق و دستمزد سالیانه

کارگران مشمول قانون کار بیشتر نباشد.

۴- مشخصات شرکت در سامانه متمرکز درخواست خدمات سازمان فناوری اطلاعات ایران موضوع ماده (۱۱)

این تصویب نامه ثبت شده باشد.

ب- قانون: قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب

۱۳۹۵-.

پ- سازمان: سازمان فناوری اطلاعات ایران.

ت- وزارت: وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.

ماده ۲- صدور پروانه بهره‌برداری فناوری اطلاعات توسط وزارت انجام می‌شود.

ماده ۳- وزارت موظف است در اجرای بند (ث) ماده (۴) قانون، از راه‌اندازی و توسعه مراکز و واحدهای تحقیق و توسعه، پژوهشی یا مراکز، شرکت‌ها و مؤسسات پژوهشی دانش‌بنیان با اولویت تسری در رشد و همچنین سرمایه‌گذاری در شرکت‌های مورد حمایت با رعایت قوانین و مقررات مربوط، حمایت نماید.

ماده ۴- وزارت موظف است براساس آیین‌نامه اجرایی ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور موضوع تصویب‌نامه شماره ۷۳۳۱۸/ت/۵۵۲۳۱ هـ مورخ ۱۳۹۴/۶/۸ و اصلاحات بعدی آن، در صندوق پژوهش و فناوری نوآفرین که با مأموریت توسعه شرکت‌های مورد حمایت و با سرمایه حداقل یک هزار میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل اعتبارات مصوب مربوط بودجه سالانه با مشارکت بخش غیردولتی تشکیل می‌شود، مشارکت نماید. وزارت و سازمان‌ها و شرکت‌های تابع آن مجازند از محل وجوه اداره شده در اختیار، در تأمین منابع مالی صندوق مزبور براساس ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی یاد شده مشارکت نمایند. سهم وزارت و سازمان‌ها و شرکت‌های تابع آن از سرمایه و منابع مالی این صندوق حداکثر چهل درصد (۴۰٪) خواهد بود.

ماده ۵- کلیه مشوق‌هایی که بر اساس بند (ز) ماده (۴) قانون در زمینه‌های مهارت‌افزایی و ارتقای دانش حرفه‌ای و حمایت از مشاغل کوچک خانگی و دانش‌بنیان از سوی دولت اعمال می‌شود، با تأیید سازمان شامل شرکت‌های مورد حمایت می‌شود.

ماده ۶- شرکت‌های مورد حمایت، مشمول مزایای آیین‌نامه اجرایی ماده (۷۱) قانون می‌باشند.

ماده ۷- در شرکت‌های مورد حمایت، سهامدارانی که کارفرما محسوب می‌شوند، تکلیفی به پرداخت حق بیمه تأمین اجتماعی ندارند.

ماده ۸- مراکز نوآوری (اعم از شتاب‌دهنده‌ها)، مراکز رشد، مناطق ویژه علم و فناوری و پارک‌های علم و فناوری به منظور تسهیل در همکاری‌های بین‌المللی، با رعایت قوانین و مقررات اشتغال اتباع خارجی و ماده (۱۲۱) قانون کار، مجاز به استفاده از نیروهای تخصصی خارجی خصوصاً در زمینه مربی‌گری، حقوق بین‌الملل، ثبت اختراعات بین‌المللی و مشاوره هستند. به منظور احراز شرایط مذکور در ماده یاد شده، سازمان به عضویت هیئت فنی اشتغال اتباع خارجی موضوع ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۲۹) قانون کار موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۵۴۱۴/ت/۱۵۴ هـ مورخ ۱۳۷۱/۴/۱۷ و اصلاحات بعدی آن در می‌آید.

ماده ۹- در صورت واگذاری حداقل شصت و هفت درصد (۶۷٪) از سهام یک شرکت مورد حمایت به یک شرکت دیگر یا ادغام آن در شرکت دیگر، کلیه مجوزهای دولتی دریافت شده اعم از مجوزهای غیرقابل خرید و فروش و قراردادهای در حال اجرا و قرارداد با دستگاه‌های اجرایی، با رعایت قوانین قابل واگذاری است.

ماده ۱۰- در صورتی که شرکت‌های مورد حمایت ساکن مراکز رشد، فضاهای کاری اشتراکی و شتاب‌دهنده‌ها باشند، سازمان‌های امور مالیاتی کشور و تأمین اجتماعی مکلفند نسبت به تخصیص شناسه (کد)های مؤدی و کارگاهی اقدام نمایند. صدور هرگونه مفاصا حساب شناسه (کد)های مزبور با رعایت قوانین و مقررات مربوط خواهد بود.

تبصره- فهرست مراکز رشد، فضاهای کاری اشتراکی و شتاب‌دهنده‌ها توسط کارگروهی مرکب از وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات و علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور و سازمان‌های امور مالیاتی کشور و تأمین اجتماعی اعلام می‌شود.

ماده ۱۱- سازمان موظف است ضمن راه‌اندازی سامانه متمرکز درخواست خدمات سازمان فناوری اطلاعات ایران، جهت ثبت اطلاعات شرکت‌های متقاضی و تعریف حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به صورت سالیانه، کلیه فرآیندهای موضوع این تصویب‌نامه را به صورت الکترونیکی طراحی و پیاده‌سازی نماید و همچنین اسامی شرکت‌های موضوع حمایت را به صورت شفاف و برخط در دسترس عموم قرار دهد.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رییس‌جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رییس‌جمهور، دفتر رییس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رییس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت حقوقی رییس‌جمهور، معاونت امور مجلس رییس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

تصویب نامه در خصوص بهبود محیط کسب و کار و ثبت و دریافت شناسه یکتای مجوز بر روی

درگاه ملی مجوزهای کشور

مصوب ۱۳۹۹/۷/۲۷ هیأت وزیران

۱- به منظور یکپارچگی و انسجام نظام صدور مجوز در کشور، مراجع صدور مجوز مکلفند ظرف شش ماه ترتیبی فراهم نمایند که کلیه مجوزهایی که پس از ابلاغ این تصویبنامه صادر، تمدید یا اصلاح می‌شوند، بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور، ثبت و شناسه یکتای مجوز دریافت نمایند. هر مجوزی که بعد از زمان راه اندازی این درگاه صادر شده و فاقد شناسه یکتای مجوز باشد، معتبر نیست. مراجع صدور مجوز مکلفند با اتصال الکترونیکی سامانه‌های صدور مجوز خود به درگاه فوق و آرایه داده‌های خواسته شده، این شناسه را دریافت و بر روی مجوزهای صادره ثبت نمایند.

۲- در اجرای ماده (۹) قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور - مصوب ۱۳۹۳^(۱) - کلیه دستگاه‌هایی که مراجع قانونی استعلام حریم‌ها و زیرساخت‌ها می‌باشند، مکلفند ظرف چهار ماه از تاریخ ابلاغ این تصویبنامه، پس از تهیه لایه‌های اطلاعات مکانی عارضه‌های خود، بر اساس آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۹) قانون مذکور موضوع تصویبنامه شماره ۷۳۴۶۳/ت/۵۴۳۷۷ هـ. مورخ ۱۳۹۸/۶/۱۳^(۲)، نسبت به پاسخ استعلامات مذکور به صورت الکترونیکی هوشمند و بدون نیاز به دخالت کاربر اقدام نمایند.

مسئولیت به روزرسانی و نگهداری لایه‌های اطلاعات مکانی به عهده دستگاه اجرایی مربوط است.

۳- مراجع صادرکننده استعلام مرتبط با حریم‌ها و زیرساخت‌ها از جمله خطوط انتقال گاز و نفت، منابع آب و خطوط انتقال، دکل فشار قوی، میراث فرهنگی، شهر، حریم‌های زیست محیطی، منابع طبیعی و مراتع، صنایع دامپزشکی، امنیتی، فرودگاه‌ها، راه آهن، جاده و تأسیسات اتمی مکلفند به درخواست‌های دریافت شده از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور، ظرف پانزده روز کاری به صورت واضح، غیرمشروط و غیرقابل تفسیر پاسخ دهند. عدم پاسخ در مهلت یاد شده، به منزله موافقت با درخواست می‌باشد.

تبصره ۱- پاسخ ثبت شده به منزله پاسخ قطعی مرجع صادرکننده استعلام می‌باشد و غیرقابل تغییر است.

تبصره ۲- مراجع موضوع این بند موظفند تا پایان آبان ماه ۱۳۹۹، حریم‌های مرتبط با اعلام و در پایگاه اطلاع‌رسانی اینترنتی خود اعلام نمایند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه، هیئت وزیران

تصویب نامه شماره ۱۸۵۴۹ / ت/ ۵۳۰۹۷ هـ ۱۳۹۵/۲/۱۹ در خصوص استثناء شرکت ها و واحدهای کوچک و متوسط تولیدی صنعتی، کشاورزی و خدماتی از شمول تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۴۹ / ت/ ۳۹۳۹۹ هـ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۵/۲/۱۵ به پیشنهاد شماره ۹۵/۳۴۱۰۳ مورخ ۱۳۹۵/۲/۷ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در راستای اجرای کامل سیاست های دولت برای خروج غیرتورمی از رکود، تصویب کرد:

۱- شرکت ها و واحدهای کوچک و متوسط تولیدی صنعتی، کشاورزی و خدماتی به منظور بهره مندی از تسهیلات و تعهدات از شمول تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۴۹ / ت/ ۳۹۳۹۹ هـ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶، بندهای (۳) و (۴) جزء (ج) تصمیم نامه شماره ۵۰۵۸۲/۸۴۵۷۰ مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۶ و نیز شرط عدم بدهی غیر جاری و چک برگشتی مستثنی می باشند.

۲- منظور از شرکت و واحدهای کوچک و متوسط مذکور در بند (۱) این تصویب نامه، به ترتیب بنگاه های اقتصادی دارای تعداد کارکنان کمتر از (۵۰) نفر و بنگاه های اقتصادی دارای تعداد کارکنان بین (۵۰) تا (۱۰۰) نفر می باشد.

معاون اول رئیس جمهور - اسحاق جهانگیری

رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ۱۳۹۹/۱۱/۷

الف: مطابق اصل ۲۸ قانون اساسی هرکس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند و با عنایت به مفاد دادنامه شماره ۲۰۴۹-۲۰۴۷ مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، از آنجا که عموم و اطلاق تعریف مندرج در ماده ۱ قانون اصلاح مواد ۶ و ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مصوب سال ۱۳۹۳، لفظ «مجوز کسب و کار» شامل پروانه کسب نانوائی می‌شود، از طرفی طبق تبصره ۲ ذیل ماده ۷ قانون اخیرالذکر، صادرکنندگان مجوز کسب و کار اجازه ندارند به دلیل «شیاع بودن بازار»، از پذیرش تقاضا یا صدور مجوز کسب و کار امتناع کنند، هم‌چنین سابقاً هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۸۰۷-۱۳۹۵/۱۰/۱۴ در رسیدگی به شکایتی به خواسته ابطال بخشنامه شماره ۶۰/۲۱۷۱۳۰-۱۳۹۳/۱۰/۲۰ معاون توسعه بازرگانی داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت مبنی بر برخورداری از صدور مجوز برای نانوائی‌های جدید، با استدلالی مشابه استدلال پیش گفته، رأی به ابطال بخشنامه یادشده به جهت مغایرت با حکم تبصره ۲ ماده ۷ قانون اصلاح مواد ۶ و ۷ و ۱ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ مصوب سال ۱۳۹۳ صادر کرده است.

بنابراین بندهای ۴ و ۱ بخشنامه مورد شکایت به لحاظ ممنوعیت پذیرش درخواست جدید برای تأسیس نانوائی تحت هر عنوانی و تحمیل شرایطی مغایر با حق آزادی انتخاب شغل و رویه‌های ضدرقابتی مورد نظر مقنن و نیز عدم پاسخگویی به متقاضیان مجوز نانوائی مغایر قانون است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود. تحمیل شرایطی مغایر با حق آزادی انتخاب شغل و رویه‌های ضدرقابتی مورد نظر مقنن و نیز عدم پاسخگویی به متقاضیان مجوز نانوائی مغایر قانون است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

ب: مطابق ماده ۱۸ قانون نظام صنفی اصلاحی ۱۳۹۲، در صورتی که دارنده پروانه کسب بخواهد محل کسب خود را به دیگری واگذار کند، باید درخواست کتبی خود را به اتحادیه تسلیم کند. اتحادیه در صورتی که فرد معرفی شده را واجد شرایط قانونی بداند با رعایت سایر مقررات، پس از ابطال پروانه کسب قبلی، پروانه جدیدی به نام فرد معرفی شده صادر می‌کند. براین اساس، مطابق حکم ماده ۱۸ قانون اخیرالذکر، واگذاری محل کسب دارنده پروانه کسب منوط به تأیید اتحادیه بوده و بند ۲ نامه مورد شکایت به لحاظ درج شرط «تأیید سازمان صنعت، معدن و تجارت استان» جهت انتقال یا واگذاری محل کسب نانوائی، مغایر با حکم ماده ۱۸ قانون نظام صنفی و توسعه دامنه شمول آن است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

ج: مطابق تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون نظام صنفی، صدور بیش از یک پروانه کسب برای هر فرد صنفی واجد شرایط قانونی برای یک یا چند محل کسب به شرط معرفی مباشر، براساس آیین‌نامه اجرایی موضوع این ماده بلامانع است. براین اساس، بند ۳ نامه مورد شکایت به لحاظ ممنوعیت صدور پروانه کسب برای پخت چند نوع نان در قالب مجتمع‌های نان به یک شخص، مغایر با حکم مندرج در تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون نظام صنفی است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

د: با توجه به اینکه مطابق ماده ۱۲ قانون نظام صنفی افراد صنفی موظفند قبل از تأسیس هر نوع واحد صنفی یا اشتغال به کسب و حرفه نسبت به اخذ پروانه کسب اقدام کنند و در ماده ۲۷ از همان قانون مقرر شده محل دایر شده به وسیله هر شخص حقیقی یا حقوقی که پروانه کسب دائم یا موقت برای آن صادر نشده باشد با اعلام اتحادیه رأساً از طریق نیروی انتظامی پلمپ می‌گردد. بنابراین اقدام به تأسیس و راه‌اندازی ثانوایی بدون مجوز مصرح در بند ۵ بخشنامه مورد اعتراض با قانون مغایرت ندارد و ابطال نشد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری – محمدکاظم بهرامی

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

مصوبات شورای عالی اداری

دوشنبه، ۲۱ فروردین ۱۳۹۶

مرجع تصویب: شورای عالی اداری

سال هفتاد و سه شماره ۲۰۹۹۵

شماره ویژه نامه: ۹۴۶

مصوبه شورای عالی اداری در خصوص منشور حقوق شهروندی در نظام اداری

شماره ۱۱۲۷۱۲۸

۱۳۹۵/۱۲/۲۸

مصوبه شورای عالی اداری در خصوص منشور حقوق شهروندی

تمامی وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، استانداری‌ها و سایر

دستگاه‌هایی که به نحوی از بودجه عمومی استفاده می‌کنند

شورای عالی اداری در یکصد و هفتاد و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۹ به پیشنهاد سازمان اداری و استخدامی کشور، به منظور رفع تبعیض و ایجاد نظام اداری پاسخگو و کارآمد، با هدف بهبود و ارتقای سطح حقوق شهروندی، بهره‌مندی شهروندان از ظرفیت‌های ایجادشده، تسهیل در تحقق اهداف سیاست‌های کلی نظام اداری، فصل سوم قانون مدیریت خدمات کشوری، بخش هفتم از «برنامه جامع اصلاح نظام اداری» مصوب ۱۳۹۳/۱۰/۲۸ هیأت وزیران و همچنین «منشور حقوق شهروندی»، ابلاغ شده در تاریخ ۱۳۹۵/۹/۲۹، «حقوق شهروندی در نظام اداری» را به شرح پیوست (ممه‌ور به مهر دبیرخانه شورای عالی اداری) تصویب نمود.

این مصوبه در ۱۹ ماده تدوین و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجراء می‌باشد.

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی اداری - حسن روحانی

حقوق شهروندی در نظام اداری

فصل اول: اصول و مبانی

- ماده ۱- اصول و مبانی حقوق شهروندی در نظام اداری** منبعث از منشور حقوق شهروندی عبارتند از:
- ۱- اداره شایسته امور کشور بر پایه‌ی قانون‌مداری، کارآمدی، پاسخگویی، شفافیت، عدالت و انصاف توسط همه مسئولین و کارکنان دستگاه‌های اجرایی الزامی است.
 - ۲- رعایت قانون و انجام امور اداری مردم مبتنی بر اصل بیطرفی و پرهیز از هرگونه پیش‌داوری، منفعت‌جویی یا غرض‌ورزی شخصی بدون در نظر گرفتن گرایش‌های سیاسی، قومی و رابطه خویشاوندی، توسط همه مسئولین و کارکنان دستگاه‌های اجرایی الزامی است.
 - ۳- امکان دسترسی سهل و بدون تبعیض شهروندان به مراجع صالح و بی‌طرف قضایی، اداری و نظارتی، به منظور دادخواهی آزادانه برای شهروندانی که، تصمیمات نهادهای اداری و یا کارکنان را خلاف قوانین و مقررات بدانند.
 - ۴- الزام به اطلاع‌رسانی تصمیمات و اقدامات اداری همه مسئولین و کارکنان دستگاه‌های اجرایی، که به نوعی حقوق و منافع مشروع شهروندان را تحت تأثیر قرار می‌دهند.
 - ۵- امکان دسترسی مستمر شهروندان به مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی برای پاسخگویی و ارائه راهنمای‌های لازم در چارچوب وظایف محوله.
 - ۶- الزام به ارائه و انتشار مستمر اطلاعات غیرطبقه‌بندی شده و مورد نیاز شهروندان توسط دستگاه‌های اجرایی.
 - ۷- امکان دسترسی شهروندان به اطلاعات شخصی خود که توسط اشخاص و مؤسسات ارائه‌دهنده خدمات عمومی جمع‌آوری و نگهداری می‌شود و اجتناب از ارائه اطلاعات خصوصی شهروندان به دیگران، بدون وجود قانون الزام‌آور یا رضایت خود فرد.
 - ۸- امکان بهره‌گیری غیرتبعیض‌آمیز شهروندان از مزایای دولت الکترونیک و خدمات الکترونیکی، فرصت‌های آموزشی و توانمندسازی کاربران در نظام اداری.
 - ۹- فراهم کردن زمینه قانونی بهره‌گیری شهروندان از فرصت‌های شغلی مناسب و حقوق و مزایای برابر زنان و مردان در قبال کار یکسان و اجتناب از رویکردهای سلیقه‌ای، جناحی، تبعیض‌آمیز و روش‌های ناقض حریم خصوصی در فرآیند جذب و گزینش.

فصل دوم - مصادیق حقوق شهروندی در نظام اداری

- ماده ۲- مصادیق حقوق شهروندی در نظام اداری عبارتند از:**
- ۱- حق برخورداری از کرامت انسانی و رفتار محترمانه و اسلامی
 - ۲- حق برخورداری از اعمال بی‌طرفانه قوانین و مقررات
 - ۳- حق مصون بودن از تبعیض در نظام‌ها، فرآیندها و تصمیمات اداری
 - ۴- حق دسترسی آسان و سریع به خدمات اداری
 - ۵- حق حفظ و رعایت حریم خصوصی همه افراد
 - ۶- حق آگاهی به موقع از تصمیمات و فرآیندهای اداری و دسترسی به اطلاعات مورد نیاز

- ۷- حق اظهارنظر آزاد و ارائه پیشنهاد در مورد تصمیمات و فرآیندهای اداری
- ۸- حق مصون بودن از شروط اجحاف‌آمیز در توافقات، معاملات و قراردادهای اداری
- ۹- حق اشخاص توانخواه در برخورداری کامل و سریع از امتیازات خاص قانونی
- ۱۰- حق رسیدگی به موقع و منصفانه به شکایات و اعتراضات
- ۱۱- حق جبران خسارات وارده در اثر قصور یا تقصیر دستگاه‌های اجرایی و کارکنان آنها

فصل سوم- تکالیف کارکنان و دستگاه‌های اجرایی نسبت به حقوق شهروندی در نظام اداری

ماده ۳- حق برخورداری از کرامت انسانی و رفتار محترمانه و اسلامی

- ۱- دستگاه‌های اجرایی در تمامی فعالیت‌های اطلاع‌رسانی، دعوت‌نامه‌ها، آگهی‌ها، ابلاغ‌ها و هشدارها باید از ادبیات محترمانه و غیرتحکم‌آمیز استفاده نمایند.
- ۲- دستگاه‌های اجرایی مکلفند محیط ارائه خدمت، امکانات و تسهیلات مناسب و شرایط حاکی از احترام به مراجعین را فراهم نمایند.
- ۳- در مکان‌های ورودی و خروجی دستگاه‌های اجرایی، رعایت حرمت مراجعین ضروری است و در موارد خاصی که بازرسی مراجعین ضرورت داشته باشد باید تا حد ممکن به جای بازرسی بدنی، از وسایل و تدابیر بازرسی نامحسوس و الکترونیکی استفاده شود.
- ۴- دستگاه‌های اجرایی موظفند دلایل منع همراه داشتن وسایلی نظیر گوشی تلفن همراه و ... به هنگام ورود به دستگاه را حسب ضرورت‌های قانونی اطلاع‌رسانی نمایند و برای امانت‌سپاری وسایل همراه مراجعین، مکان مطمئنی در نظر بگیرند به نحوی که دسترسی به آن نباید مراجعین را دچار مشقت کند یا هزینه‌هایی را متوجه آنان نماید.
- ۵- مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی باید در گفتار، رفتار و مکاتبات خود با مراجعین، ادب و نزاکت را رعایت و از به کار بردن الفاظ و عبارات عرفاً اهانت‌آمیز و غیرمحترمانه و یا انتساب هرگونه اتهام یا عناوین مجرمانه به آنها احتراز نمایند.
- ۶- رفتار توأم با احترام متقابل میان کارکنان و مراجعین در هر شرایطی باید رعایت و کرامت انسانی آنان حفظ گردد.

ماده ۴- حق برخورداری از اعمال بیطرفانه قوانین و مقررات

- ۱- بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و مکاتبات اداری در دستگاه‌های اجرایی، باید به گونه‌ای تنظیم و ابلاغ شوند که برای مردم ساده، شفاف و قابل دسترس بوده و از هرگونه تبعیض در ابلاغ و اجرای بخشنامه‌ها، شیوه‌نامه‌ها، تصمیمات و دستورات اداری نسبت به مردم اجتناب شود. بدیهی است رفتار متفاوت حمایتی که بر مبنای معلولیت، سالمندی یا سایر وضعیت‌های نوعاً قابل توجه صورت می‌گیرد، تبعیض محسوب نمی‌شود.
- ۲- دستگاه‌های اجرایی مجاز به مطالبه مدارک یا اطلاعاتی، اضافه بر آنچه در قوانین و مقررات پیش‌بینی شده از مراجعین نیستند و نباید هزینه‌های، بیش از آنچه در قوانین و مقررات تصریح گردیده دریافت کنند. در مواردی که مطابق مقررات، باید هزینه‌ای دریافت شود، مراتب با ذکر مستند قانونی به مراجعین اعلام گردد.

۳- دستگاه‌های اجرائی باید وظایف خود را در مدت زمان تعیین شده در قانون یا مقررات مصوب انجام دهند و چنانچه در قانون و مقررات مربوط، زمان معین نشده باشد، زمان مناسب برای هریک از خدمات را تعیین و از قبل به مراجعین اطلاع‌رسانی کنند.

۴- دستگاه‌های اجرائی باید دانش و مهارت تخصصی لازم و همچنین رعایت انضباط اداری و حقوق شهروندی مرتبط با وظایف و اختیارات را به همه کارکنان خود آموزش دهند.

۵- مدیران و مراجع اداری باید تصمیمات خود را براساس ادله معتبر اتخاذ کرده و استدلال‌ها و استنادهای قانونی مورد استفاده در اعلام تصمیم خود را بیان کنند.

۶- پذیرش هرگونه درخواست حضوری خدمات اداری از سوی مردم توسط مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی، صرفاً در محیط و ساعات اداری قابل پذیرش است. از پذیرش درخواست‌ها در خارج از محیط یا ساعت غیراداری، باید اکیداً اجتناب شود.

۷- مراجع اداری و مدیران دستگاه‌های اجرایی باید قابل تجدیدنظر بودن تصمیمات خود، مرجع، مهلت و نتیجه تجدیدنظر را در تصمیمات خود اعلام کنند.

ماده ۵- حق مصون بودن از تبعیض در نظام‌ها، فرآیندها و تصمیمات اداری

۱- دستگاه‌های اجرائی باید فرآیند و رویه مشخص و اعلام شده‌ای برای ارائه خدمات خود داشته باشند و آن را به طور یکسان نسبت به همه مراجعین رعایت کنند.

۲- مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی باید تصمیمات و اقدامات خود را مستند به قوانین و مقررات مربوط انجام دهند و از هرگونه تبعیض یا اعمال سلیقه در اجرای قوانین و مقررات اجتناب نمایند.

۳- کارکنان دستگاه‌های اجرایی در همه سطوح باید در اعمال صلاحیت‌ها و اختیارات اداری خود نظیر احراز صلاحیت‌ها، جذب نیرو، صدور مجوزها و نظایر آن بدون تبعیض عمل کنند.

ماده ۶- حق دسترسی آسان و سریع به خدمات اداری

۱- مردم حق دارند شخصاً و یا از طریق نماینده قانونی خود به خدمات دستگاه‌های اجرائی، دسترسی آسان و سریع داشته باشند.

۲- دستگاه‌های اجرائی باید نهایت تلاش خود را به کارگیرند تا دسترسی مردم به خدمات آن‌ها به طریق غیرحضوری و یا استفاده از خدمات دولت الکترونیک و به طور کلی ابزارها و فناوری‌های نوین انجام گیرد. تضمین کیفیت این دسترسی از نظر سرعت، امنیت و پایین بودن هزینه با دستگاه مربوط خواهد بود.

۳- چنانچه دریافت خدمات از دستگاه اجرایی، مستلزم مراجعه حضوری باشد باید نکات زیر رعایت شوند:

الف- تجمیع فرآیندهای اداری مربوط به هرخدمت در یک مکان.

ب- نصب تابلوهای راهنما در اطراف، ورودی و داخل ساختمان اداری.

ج- پیش‌بینی امکانات و تسهیلات فیزیکی برای رفاه مراجعین از جمله مبلمان، آب آشامیدنی، سرویس بهداشتی و حتی المقدور آسانسور و پارکینگ.

د- رعایت دقیق ساعت کار اداری و ارائه خدمات در تمام ساعت کار اداری.

هـ- پرهیز از ایجاد مزاحمت برای همسایگان، ساکنان محلی و سایر مردم.

- ۴- دستگاه‌های اجرائی موظفند براساس نوع فعالیت و خدمات، فرم‌های مرتبط را تهیه و به سهولت در اختیار مراجعه‌کنندگان قرار دهند.
- ۵- تمامی تقاضاهای مراجعین (اعم از مکتوب یا الکترونیک)، باید ثبت شده و شماره پیگیری در اختیار آنان قرار داده شود. همچنین دستگاه‌های اجرایی باید به روشنی، مراجعین را با فرآیند رسیدگی، واحد و فرد رسیدگی‌کننده به تقاضای آن‌ها آشنا سازند.
- ۶- رسیدگی به تقاضای مراجعین باید بلافاصله بعد از ثبت آن با رعایت نوبت و ترتیب آغاز شود. چنانچه تقاضا یا مدارک ناقص بوده و نتوان رسیدگی را ادامه داد، لازم است سریعاً مراتب به اطلاع متقاضی رسانده شده و تکمیل اطلاعات و مدارک از وی درخواست شود.
- ۷- دستگاه‌های اجرائی مکلفند خدمات خود را در همه روزهای کاری و در طول ساعات اعلام شده به طور پیوسته ارائه دهند و تعطیلی موقت ارائه خدمات در اوقات اداری، حتی به مدت کوتاه مجاز نیست.
- ۸- دستگاه‌های اجرائی باید با بررسی و بازنگری مکرر فرآیندهای ارائه خدمت خود، نسبت به روان‌سازی و حذف رویه‌های زاید یا مغل در خدمت‌رسانی مطلوب به مردم اقدام نمایند.
- ۹- چنانچه کارمند یا مأمور ارائه خدمات عمومی به هر علتی در محل کار خود حاضر نباشد، مقام مافوق او باید ترتیبی اتخاذ کند که ارائه خدمات به مراجعین متوقف یا موقوف به مراجعه مجدد نشود.
- ۱۰- در ساعات مراجعه مردم، همواره باید مقام تصمیم‌گیر و امضاءکننده یا مقامات مجاز از سوی ایشان در محل ارائه خدمت حضور داشته باشد.
- ۱۱- تمامی کارکنان مکلف به راهنمایی و ارائه کمک‌های ضروری به مراجعین هستند و چنانچه تقاضای مراجعین در حیطه وظایفشان نباشد، باید آن‌ها را به نحو مناسب راهنمایی کنند.
- ۱۲- کارکنان دستگاه‌های اجرائی باید از انجام امور شخصی در منظر مراجعین و به طور کلی در ساعات اداری اجتناب کنند.

ماده ۷- حق حفظ و رعایت حریم خصوصی همه افراد

- ۱- اگر فردی اثبات کند که اطلاعات شخصی مربوط به او نادرست، ناقص یا روزآمد نیست، دستگاه اجرایی دارنده اطلاعات، باید نسبت به اصلاح اطلاعات مذکور اقدام نماید. چنانچه فرد و دستگاه درباره صحیح، کامل و روزآمد بودن اطلاعات جمع‌آوری شده اختلاف داشته باشند، فرد می‌تواند از دستگاه بخواهد تا ادعای وی در این زمینه، در پرونده او منعکس شود. چنانچه اطلاعات شخصی وی در اختیار دیگر دستگاه‌های اجرایی قرار گیرد اعتراض فرد نیز باید به آن‌ها منعکس گردد.
- ۲- جمع‌آوری اطلاعات شخصی از افراد توسط دستگاه‌های اجرایی، تنها در حد ضرورت و با استفاده از طرق و وسایل قانونی و شفاف مجاز بوده و استفاده از وسایل و روش‌های غیرقانونی و نامتعارف ممنوع است. این اطلاعات تا حد امکان، باید از خود اشخاص اخذ و جمع‌آوری شود.
- ۳- دستگاه‌های اجرایی باید اطلاعات شخصی افراد را فقط در جهت منظور و هدف اولیه از جمع‌آوری آن‌ها به کار برده و نباید برای اهداف و مقاصد دیگر از آن‌ها استفاده و یا در اختیار سایر دستگاه‌ها و اشخاص غیرمسئول قرار دهند.

۴- دستگاه‌های اجرایی باید تدابیر ضروری جهت پیشگیری از مفقود شدن، افشا یا سوء استفاده از اطلاعات افراد، که به مناسبت وظایف و اختیارات خود از آن‌ها مطلع شده‌اند را اتخاذ کنند.

۵- رهگیری و شنود ارتباطات اینترنتی، تلفنی و کلامی حضوری افراد در دستگاه‌های اجرایی ممنوع است و در صورت ضرورت، در چارچوب قوانین مربوطه انجام خواهد گرفت.

۶- دستگاه‌های اجرایی مجاز به استفاده از نظارت‌های الکترونیکی مغایر با حریم شخصی افراد نیستند، مگر آنکه بر مبنای دلایل قوی، احتمال ارتکاب فعالیت‌های مجرمانه در محیط کار از قبیل سرقت، تخریب اموال یا سوء استفاده از اموال محل کار وجود داشته، یا این امر برای تأمین امنیت و بهداشت محل کار یا کارکنان ضروری باشد.

۷- در صورت ضرورت برای اعمال نظارت الکترونیکی و نصب دوربین، دستگاه اجرایی باید مراتب را با هشدار مکتوب و استفاده از علایم قابل رویت، به اطلاع مردم و مراجعین برساند.

ماده ۸- حق آگاهی به موقع از تصمیمات و فرآیندهای اداری و دسترسی به اطلاعات مورد نیاز

۱- مردم حق دارند براساس اطلاعاتی که دستگاه‌های اجرایی در دسترس قرار می‌دهند یا منتشر می‌کنند، برنامه‌های خود را تنظیم کنند. چنانچه دستگاهی بر خلاف اطلاعاتی که قبلاً اعلام کرده و آن اطلاعات، مبنای تصمیمات و اقدامات مردم قرار گرفته عمل نماید، باید پاسخگو باشد.

۲- در راستای تحقق نظارت واقعی مردم، دستگاه‌های اجرایی باید به طور سالانه، گزارش عملکرد خود را در دسترس عموم قرار دهند.

۳- با رعایت قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب سال ۱۳۸۸ و آیین نامه‌های اجرایی آن و سایر قوانین و مقرراتی که حق دسترسی افراد به اطلاعات موجود در دستگاه‌های اجرایی را تصریح کرده‌اند، دستگاه‌های اجرایی موظفند اطلاعات درخواستی مردم را در دسترس آن‌ها قرار دهند.

۴- به موجب ماده (۱۰) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، هر دستگاه اجرایی باید راهنمای دسترسی مردم به اطلاعات خود مشتمل بر انواع و اشکال اطلاعات موجود در آن مؤسسه و نیز نحوه دسترسی به آن‌ها را در سامانه اطلاع‌رسانی خود منتشر کرده و به صورت مکتوب نیز در اختیار متقاضیان قرار دهد.

۵- برای آشنا نمودن مردم با حقوق خود و فرآیندهای اداری، دستگاه‌های اجرایی باید به آموزش همگانی از طریق وسایل ارتباط جمعی اقدام، تا مردم ضمن آشنایی با حقوق و تکالیف خود در تعامل با آن سازمان، انتظارات خود را تنظیم نمایند.

۶- اطلاعات مورد نیاز مردم می‌بایست از طرق مختلف نظیر موارد ذیل در اختیار آن‌ها قرار داده شوند:
الف- نصب تابلو راهنما در مبادی ورودی و معرض دید مراجعین و نیز تارنما (وب سایت) و درگاه (پرتال) اینترنتی.

ب- تهیه و توزیع بروشور و کتاب راهنمای مراجعین.

ج- راه‌اندازی خط تلفن گویا.

د- نصب نام، پست سازمانی و رؤس وظایف متصدیان انجام کار در محل استقرار آنان.

- ۷- دستگاه‌های اجرایی باید در ابلاغ تصمیمات خود به مراجعین، ضمن رعایت نکات زیر، نسخه‌ای از تصمیم اتخاذ شده را به ذینفع تحویل نمایند.
- الف- تاریخ و شماره تصمیم.
- ب- مشخصات متقاضی.
- ج- مستندات قانونی و استدلال‌های منجر به تصمیم اتخاذ شده.
- د- مفاد اصلی تصمیم.
- ه- اعلام مرجع و مهلت اعتراض به تصمیم.
- و- نام و سمت صادرکننده ابلاغیه.
- ۸- دستگاه‌های اجرایی مکلفند فرآیند انجام کار مراجعین را به صورت مرحله به مرحله، از طرق مقتضی نظیر ارسال پیامک به اطلاع آن‌ها برسانند.
- ۹- دستگاه‌های اجرایی مکلفند اطلاعات راجع به نحوه استفاده مردم از خدمات و فرآیندهای اداری، نحوه مشارکت در آن‌ها و نحوه اعتراض به تصمیمات و اقدامات خود را در اختیار عموم قرار دهند، به نحوی که امکان تصمیم‌گیری آگاهانه را برای آن‌ها فراهم کنند.
- ۱۰- دستگاه‌های اجرایی باید متناسب با مراجعات، به منظور بهبود مستمر نظام ارائه خدمت و افزایش رضایت‌مندی مراجعان، به طرق مناسب اطلاع‌رسانی نموده و حسب میزان اهمیتی که اطلاع مردم از فعالیت‌های آن‌ها دارد، جلسات پرسش و پاسخ با اصحاب رسانه برگزار کنند.
- ۱۱- در جلسات پرسش و پاسخی که از سوی سخنگوی دستگاه اجرایی یا روابط عمومی دستگاه برگزار می‌شود، نباید تبعیضی از حیث دعوت، شرکت، طرح پرسش، ارائه پاسخ و سایر موارد، علیه رسانه‌های منتقد صورت گیرد.
- ۱۲- دستگاه‌های اجرایی باید در فعالیت‌های اطلاع‌رسانی خود نکات زیر را مورد توجه قرار دهند:
- الف- مفید بودن اطلاعات قابل دسترس یا ارائه شده؛ یعنی اطلاعاتی که علم به آن‌ها، توان تشخیص و قضاوت و آگاهی افراد را افزایش می‌دهد.
- ب- درست بودن اطلاعات ارائه شده؛ بدین معنا که هم اسناد و مدارک و ابزارهای حاوی اطلاعات باید واقعی و صحیح بوده و هم مفاد و مندرجات آن‌ها عاری از خدشه باشد.
- ج- به روز بودن اطلاعات قابل دسترس یا ارائه شده؛ یعنی اطلاعات باید حاوی آخرین تحولات، مصوبات، اصلاحیه‌ها و تفسیرها باشد.
- د- به موقع بودن اطلاع‌رسانی؛ یعنی اطلاعات باید در زمانی که نیاز به آن وجود دارد ارائه شود به نحوی که مخاطبان، فرصت معقول برای واکنش و تصمیم‌گیری پس از آگاه شدن از آن را داشته باشند.
- ه- کامل بودن اطلاع‌رسانی؛ یعنی تمام اطلاعاتی که واکنش یا اقدام یا تصمیم مخاطبان به آن‌ها منوط است، نظیر زمان، مکان، اسناد و ادله، هزینه و مدارک هویتی لازم، به صورت یکجا اعلام شوند.

ماده ۹- حق اظهار نظر آزاد و ارائه پیشنهاد در مورد تصمیمات و فرآیندهای اداری

۱- هر فردی حق دارد در صورت مشاهده یا اطلاع از تخلفات اداری و نقض قوانین و مقررات در هریک از دستگاههای اجرایی، موارد مشاهده یا اطلاع خود را به مراجع نظارتی درون سازمانی و برون سازمانی گزارش کند.

۲- شهروندان حق دارند تا سیاستها، فرآیندها، تصمیمات و اقدامات دستگاههای اجرایی را نقد نموده و نظر انتقادی خود را در چارچوب مقررات ابراز کنند.

۳- دستگاههای اجرایی به آزادی بیان نظرهای شخصی، ارزیابیهای انتقادی و پیشنهادهای اصلاحی مراجعین و رسانهها احترام گذاشته و فضای تحمل نظرات مخالف را در درون خود نهادینه کنند.

۴- دستگاههای اجرایی باید از نصب هرگونه آگهی در محیطهای اداری که مراجعین را از بیان نظر انتقادی منع کرده یا بترساند، اجتناب کنند.

۵- دستگاههای اجرایی موظفند هنگام ورود مراجعین، برگ نظرسنجی (به صورت فیزیکی یا الکترونیکی) در اختیار آنها قرار دهند و نظر ایشان را در خصوص نحوه گردش کار، تطبیق یا عدم تطبیق آن با اطلاعات اعلام شده قبلی و رفتار متصدیان انجام کار جویا شوند و نتایج آن را به طور منظم در اصلاح فرآیندها و تشویق و تنبیه کارکنان خود مورد استفاده قرار دهند.

۶- دستگاههای اجرایی میبایست حسب شرایط، نسبت به راهاندازی، استقرار و یا روزآمد کردن سیستمهای ارتباط دوسویه نظیر صندوق پیشنهادهای و انتقادهای، پست صوتی و درگاه (پُرتال) سازمانی، به منظور ارائه شناسنامه خدمات و فعالیتها و اخذ دیدگاههای مردم اقدام نمایند.

ماده ۱۰- حق مصون بودن از شروط اجحاف آمیز در توافقات، معاملات و قراردادهای اداری

۱- دستگاههای اجرایی باید از تحمیل قراردادهای اجحاف آمیز به مردم خودداری کنند. منظور از قرارداد اجحاف آمیز قراردادی است که به موجب آن دستگاه اجرایی با استفاده از موقعیت برتر خود یا ضعف طرف مقابل، شرایط غیرعادلانه‌ای را به ایشان تحمیل کند.

۲- قراردادهایی که شروط زیر در آنها گنجانده شوند، اجحاف آمیز تلقی می‌گردند:

الف- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی طرف مقابل خود را به انجام یا عدم انجام کاری متعهد می‌سازد که پیش از انعقاد قرارداد هیچ فرصتی برای آگاه شدن از مفاد آن شرط نداشته است.

ب- شرطی از سوی دستگاه اجرایی که طرف مقابل آن به دلیل کهولت سن، بیماری، ناتوانی ذهنی، فشارهای روانی، کم‌سوادی، بی‌سوادی یا جهل نسبت به امور مرتبط، از ارزیابی مفاد یا آثار آن ناتوان باشد.

ج- شرطی که به موجب آن، هیچ نسخه‌ای از قرارداد در اختیار طرف دیگر قرارداد قرار نمی‌گیرد.

د- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی خود را مجاز می‌سازد تا در زمان تحویل کالا یا ارائه خدماتی که قرارداد آن قبلاً منعقد شده است، به تشخیص خود و رأساً قیمت را افزایش دهد.

هـ- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی، حق مراجعه به مراجع قضایی را از طرف دیگر سلب نماید.

و- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی خود را مجاز بداند هرزمان که بخواهد یک‌طرفه قرارداد را فسخ کند بدون آنکه خسارت عادلانه‌ای از این بابت به طرف دیگر قرارداد بپردازد.

ز- شرطی که به موجب آن، دستگاه اجرایی خود را حتی در صورت ارتکاب تقصیر، از مسؤولیت معاف سازد.

ک- شرطی که به موجب آن، حقوق معنوی ناشی از مالکیت‌های فکری، بدون پرداخت بهای عادلانه به دستگاه اجرایی منتقل شود.

ل- شرطی که بدون وجود هرگونه توجیه معقول، استفاده طرف قرارداد از تضمین یا بیمه‌ای که به موجب مقررات به نفع او برقرار شده است را غیرممکن یا بسیار دشوار سازد.

ث- واحدهای حقوقی، امور قراردادها و یا عناوین مشابه در دستگاه‌های مشمول این مصوبه مکلفند براساس مفاد این ماده نسبت به بازبینی و اصلاح فرم قراردادهای خود اقدام نمایند.

ماده ۱۱- حق اشخاص توان‌خواه در برخورداری از امتیازات خاص قانونی

۱- دستگاه‌های اجرایی مکلفند مطابق مفاد آیین‌نامه اجرایی ماده (۲) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان (شماره ۱۴۲۷۷/ت/ ۳۱۹۶۰ هـ مورخ ۱۳۸۴/۳/۹ و اصلاحیه آن به شماره ۴۵۵۱۵/ت/ ۴۷۴۵۷ ک مورخ ۱۳۹۱/۳/۸)، به سرعت دسترسی اشخاص توان‌خواه (معلول) به محیط‌های ارائه خدمت را از جمیع جهات تسهیل کنند.

۲- دستگاه‌های اجرایی باید در ساختمان‌ها و محیط کاری خود، علائم و اشکالی را که برای اشخاص توان‌خواه به آسانی قابل فهم و خواندن باشد نصب کنند.

۳- دستگاه‌های اجرایی باید حسب میزان و نوع مراجعات اشخاص توان‌خواه، آموزش‌های کافی را به کارکنان خود در خصوص نحوه رفتار با این مراجعه‌کنندگان ارائه دهند.

۴- دستگاه‌های اجرایی باید سامانه‌ها و فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات خود را جهت استفاده مستقلانه اشخاص توان‌خواه از خدمات آنها ارتقاء دهند.

ماده ۱۲- حق رسیدگی به موقع و منصفانه به شکایات و اعتراضات

۱- مردم حق دارند در تمامی مراجع اداری که به اختلاف، اعتراض یا شکایت آن‌ها رسیدگی می‌کنند از رسیدگی منصفانه و بی‌طرفانه برخوردار شده و حقوق آن‌ها رعایت شود.

۲- هر فردی در همه مراحل رسیدگی اداری حق استفاده از وکیل را دارد و باید از مهلت کافی جهت تنظیم و تکمیل پرونده، ارائه ادله، معرفی شهود یا پاسخ به مطالب مطرح شده علیه خود برخوردار باشد.

۳- شخصی که در چارچوب قوانین و مقررات و بدون استفاده از الفاظ توهین‌آمیز، از تصمیمات و اقدامات دستگاه اجرایی یا فرد مسئول در سطح رسانه‌ها انتقاد می‌کند، نباید به دلیل این انتقاد، با تعقیب یا پیامد اداری یا قضایی از سوی مسئولین دستگاه مواجه شود.

۴- در صورت بروز اختلاف بین مراجعان و متصدیان ارائه خدمت، مسئول واحد ذیربط باید بلافاصله به موضوع رسیدگی و آن را در چارچوب مقررات و با رعایت اخلاق اسلامی حل و فصل نماید.

۵- اعتراض شخصی که مدعی است در حق او ظلم شده، باید توسط مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی با مدارا و اخلاق اسلامی، تحمل و با سعه صدر پاسخ داده شود.

ماده ۱۳- حق جبران خسارات وارده در اثر قصور یا تقصیر دستگاه‌های اجرائی و کارکنان آن‌ها

۱- دستگاه‌های اجرائی مکلفند حسب وظایف قانونی خود، در صورت وجود احتمال هرگونه تهدید علیه سلامت عمومی و یا بلایای طبیعی، نسبت به پیش‌بینی و هشدار به موقع و راه‌های دفع یا رفع آن به عموم مردم و به خصوص افراد در معرض تهدید، اقدام نمایند.

۲- دستگاه‌های اجرائی، مسئول جبران خساراتی هستند که در نتیجه عیب و خرابی اشیاء یا اموال منقول یا غیرمنقول متعلق یا تحت تصرف آن‌ها، به جان، مال و سایر حقوق دیگران وارد می‌شود. دستگاه‌های اجرائی، «تقصیرات مقامات و مأمورین دولتی»

۳- مطابق فصل دهم از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی تحت عنوان مسئول جبران آن دسته از خسارات مادی، معنوی و بدنی هستند که مستخدمان و کارکنان آن‌ها در نتیجه بی‌احتیاطی، بی‌مبالاتی یا عدم رعایت قوانین، مقررات یا نظامات مربوط، در حین انجام وظیفه یا به مناسبت آن به دیگران وارد یا در نتیجه نقص یا کمبود غیرمتعارف امکانات و وسایل، به اشخاص وارد می‌شود.

۴- دستگاه‌های اجرائی باید در حفاظت از اشیاء، اموال، اسناد، مدارک و اطلاعاتی که در جهت انجام مأموریت‌های خود از مردم دریافت می‌کنند، تدابیر و احتیاط‌های متعارف را به عمل آورند.

فصل چهارم- انتظارات از شهروندان برای رعایت حقوق دیگر شهروندان در نظام اداری

ماده ۱۴- از شهروندان انتظار می‌رود به منظور احترام و رعایت حقوق سایر افراد در مراجعه به دستگاه های اجرائی، نکات ذیل را مورد توجه قرار دهند:

۱- به منظور رعایت حقوق سایر شهروندان و مساعدت در تأمین بهتر حقوق خود، همکاری لازم را در رعایت نظم و نوبت، ارائه مدارک هویتی برای ورود و خروج، ارائه اطلاعات و مدارک صحیح، به موقع و کامل برای تسریع در ارائه خدمت داشته باشند.

۲- تصمیمات و اقدامات اداری مادام که نقض نشده‌اند، محترم شمرده شده و رعایت شوند و اعتراض به تصمیمات و اقدامات و درخواست تجدیدنظر در آن‌ها با طرق پیش‌بینی شده در قوانین و توسل به مراجع قانونی صورت گیرد.

۳- خدمات و درخواست‌های اداری تنها در محیط اداری مطالبه شده و از درخواست خدمت توسط کارکنان در خارج از محیط اداره اجتناب شود.

۴- به منظور مساعدت برای تأمین حقوق شهروندان در نظام اداری؛ کلیه آحاد جامعه در صورت مشاهده یا اطلاع از تخلفات اداری و نقض قوانین و مقررات در دستگاه‌های اجرائی، لازم است مشاهده یا اطلاع خود را به مراجع ذیربط گزارش کنند.

۵- شایسته است جهت تسریع در رسیدگی، موارد مربوط به تخلفات اداری و نقض قوانین و مقررات، ابتدا به مراجع نظارتی درون سازمانی هر دستگاه گزارش و در صورت عدم دریافت پاسخ قانع‌کننده، به مراجع نظارتی برون‌سازمانی ارائه شود.

تبصره- عدم ترجیح شهروندان به یکدیگر توسط مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرائی در مراحل رسیدگی، الزامی است.

فصل پنجم- سازوکار اجرایی حقوق شهروندی در نظام اداری

ماده ۱۵- قلمرو شمول مصوبه

تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (ب) ماده (۱) قانون برگزاری مناقصات مصوب سال ۱۳۸۳ و دستگاه‌های موضوع تبصره ذیل آن و نیز سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از بودجه عمومی دولت استفاده می‌کنند، مشمول این مصوبه بوده و در این تصویب نامه، «دستگاه اجرایی» نامیده می‌شوند.

تبصره: دستگاه‌های اجرایی موظفند در چارچوب وظایف نظارتی خود بر مراکز ارائه‌دهنده خدمات عمومی، مؤسسات خصوصی حرفه‌ای عهده‌دار ارائه خدمات، نهادهای صنفی و هرنوع مراکز یا مؤسساتی که با اخذ مجوز از دستگاه‌های اجرایی، به ارائه خدمت به مردم می‌پردازند، رعایت تمام یا بخش‌های مرتبط این مصوبه را از سوی آن‌ها الزامی و بر این امر نظارت کنند.

ماده ۱۶- مسئولیت و فرآیند اجرا

۱- بالاترین مقام دستگاه اجرایی، مسئول اجرای این مصوبه بوده و مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی مشمول در تمامی سطوح سازمانی، مکلف به رعایت مفاد آن هستند؛ همچنین مدیران موظفند متناسب با اختیارات، مأموریت‌ها و وظایف محوله، در جهت حسن اجرای این مصوبه، رفع موانع و همچنین ارزیابی نحوه اجرای آن، اقدامات لازم اعم از برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، بهبود روش‌ها، آموزش کارکنان و تجهیز واحدهای مدیریت عملکرد، بازرسی و رسیدگی به شکایات (یا عناوین مشابه) را مطابق با دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان اداری و استخدامی کشور، از جمله دستورالعمل اصلاح فرآیندها و روش‌های انجام کار، دستورالعمل استاندارد تارنماهای دستگاه‌های اجرایی و درگاه‌های استانی، آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر موارد ابلاغی، انجام دهند.

۲- دستگاه‌های اجرایی مکلفند با اهتمام و اقدام سریع در جهت توسعه دولت الکترونیک، نیاز به مراجعه حضوری مردم را به حداقل برسانند.

ماده ۱۷- ایجاد میز خدمت

۱- در آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که به طور متعارف مراجعین زیادی دارند؛ لازم است علاوه بر رعایت مفاد این مصوبه، واحد هماهنگ‌کننده‌ای تحت عنوان «میز خدمت» با حضور کارشناسان مطلع دستگاه، با اعطای اختیارات لازم تعبیه شود، به نحوی که مراجعین ضمن استقرار در محل انتظار مناسب، حتی‌المقدور بدون حضور در واحدهای داخلی دستگاه، خدمت یا پاسخ مورد نیاز خود را صرفاً از طریق این میز دریافت نمایند. «میز خدمت» عهده‌دار وظایف مشروح زیر می‌باشد:

الف- ارائه اطلاعات و راهنمایی‌های لازم به مراجعین در ارتباط با امور مربوط،

ب- دریافت مدارک و درخواست‌های مراجعین.

ج- انجام امور و درخواست‌های متقاضیان در صورت امکان و در غیر اینصورت، اعلام تاریخ مراجعه بعدی یا زمان ارائه خدمت نهایی به مراجعین.

د- دریافت نتایج اقدامات انجام شده از واحدهای ذیربط و اعلام آن به مراجعین.

هـ- هدایت مراجعین به واحدهای مرتبط در موارد ضروری پس از انجام هماهنگی با واحد ذیربط.

۲- واحدهای مدیریت عملکرد، بازرسی و رسیدگی به شکایات یا عناوین مشابه در دستگاههای اجرایی موظفند هر ۳ ماه یکبار گزارشی از عملکرد «میز خدمت» را به بالاترین مقام دستگاه ارایه دهند.

ماده ۱۸- مسئولیت راهبری و نظارت

۱- مسئولیت هدایت، راهبری، پیگیری و نظارت بر اجرای این مصوبه در سطح ملی به عهده سازمان اداری و استخدامی کشور و در سطح استان به عهده استاندار است.

۲- نظارت نظام یافته بر حسن اجرای این مصوبه و ارتقای مستمر حمایت از حقوق مردم در نظام اداری، تهیه و ابلاغ شیوه نامه‌های اجرایی و همچنین تدوین برنامه‌های اطلاع‌رسانی، آموزش و فرهنگ‌سازی بر عهده سازمان اداری و استخدامی کشور است و سازمان می‌تواند کارگروه‌های ضروری را با حضور نمایندگان دستگاه‌های اجرایی و همچنین تشکلهای مردم نهاد قانونی تشکیل دهد. همچنین سازمان با اعزام بازرسان و گروه‌های بازرسی مطلع و مجرب، بر حسن اجرای این مصوبه در دستگاه‌های مشمول نظارت خواهد کرد.

۳- وزارت کشور موظف است با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور زمینه شکل‌گیری تشکلهای مردم نهاد در امر مراقبت از حقوق شهروندان در نظام اداری را فراهم نماید، به گونه‌ای که این تشکلهای بتوانند در چارچوب موازین قانونی برای تأمین حقوق شهروندان در نظام اداری، ایفای نقش نمایند.

۴- بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی مشمول و استانداران موظفند گزارش‌های تحلیلی نحوه اجرای مصوبه را به صورت دوره‌ای تهیه و به سازمان اداری و استخدامی کشور ارسال نمایند.

۵- پس از دریافت و تجمیع گزارش‌های دستگاهی و استانی، گزارش تحلیلی تفصیلی نحوه اجرای مصوبه در سطح ملی به صورت سالانه، توسط رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور به رئیس جمهور، شورای عالی اداری و هیأت وزیران ارایه خواهد شد.

۶- سازمان اداری و استخدامی کشور موظف است با همکاری مرکز آمار ایران سالیانه نسبت به اجرای طرح افکارسنجی و سنجش میزان رضایت مردم از عملکرد دستگاه‌های اجرایی در سطوح ملی و استانی اقدام و نتایج به دست آمده را به تفکیک دستگاه‌ها و استان‌ها به هیأت وزیران ارائه نماید.

ماده ۱۹- ضمانت اجرا

نقض یا عدم رعایت حقوق و الزامات مندرج در این مصوبه و دستورالعمل‌های آن؛ در چارچوب ماده (۲۰) آیین‌نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان، حسب مورد از مصادیق بندهای ماده (۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان محسوب می‌شود و شکایات واصله از مردم یا دستگاه‌های نظارتی، ضمن بررسی و تطبیق با مقررات توسط واحدهای ذیربط، برای احقاق حقوق آنان از منظر تخلفات مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی، در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری مربوط مورد رسیدگی قرار خواهند گرفت.

تبصره ۱- در مورد مراکز و مؤسسات کارگزاری موضوع تبصره ذیل ماده (۱۵) این تصویب‌نامه مطابق مقررات و ضوابط اعطای مجوز مربوطه اقدام خواهد شد.

تبصره ۲- اجرای این ماده نافی حقوق قانونی مردم برای مراجعه و طرح شکایات احتمالی در سایر مراجع قانونی و قضایی نمی‌باشد.

شماره: ۱۹۷۷۷۷

تاریخ: ۱۳۹۸/۱۰/۸

پرست:-

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور اقتصادی و دارایی

بسمه تعالی

مصوبات سی و یکمین و سی و دومین نشست هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

«تسهیل و تسریع شرایط و مراحل مجوز واگذاری زمین و تغییر کاربری اراضی»

هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در جلسه‌های مورخ ۱۳۹۸/۸/۱۳ و ۱۳۹۸/۸/۲۷ به استناد ماده ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصلی ۴۴ قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن به منظور تسهیل و تسریع شرایط و مراحل مجوز «واگذاری زمین» و «تغییر کاربری اراضی» به شرح زیر تصویب نمود:

۱. وزارت جهاد کشاورزی مکلف است در صورتی که متقاضی به صورت کتبی و با قید در مجوز تعهد نماید قادر به تأمین زیرساخت‌های موردنیاز مانند برق، گاز و امثال آن است و به تأمین آن از سوی دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوطه نیازی ندارد الزام به اخذ استعلام‌های مربوط را حذف نماید.

تبصره: در خصوص تأمین آب برای صدور پروانه تأسیس و بهره‌برداری از واحدهای پرورش دام و طیور با حداکثر مصرف ۲/۵ مترمکعب در شبانه‌روز و برای پرورش زالو و ماهی‌های زینتی با حداکثر مصرف ۳/۵ مترمکعب در شبانه‌روز با خود اظهاری و تعهد کتبی با قید در مجوز مبنی بر تأمین آب مطمئن، بهداشتی و با کیفیت و تعیین محل تأمین آن نیازی به اخذ استعلام از شرکت‌های آب منطقه‌ای استان و شهرستان نیست.

۲. سازمان امور اراضی کشور مکلف است آن دسته از اراضی را که از فرآیند تخصیص آنها به متقاضی بیش از پنج سال سپری نشده باشد و به هر دلیل به متقاضی دیگری با فعالیت و ظرفیت مشابه در حال واگذاری است، بدون نیاز به انجام مجدد مراحل نسبت به صدور مجوز «واگذاری زمین» اقدام نماید. در صورت تفاوت در نوع فعالیت یا ظرفیت، سازمان مذکور می‌باید تنها به استعلام‌های مربوط به آن نوع خاص، فعالیت اکتفا نماید و بدون دریافت سایر استعلام‌های مشابه، واگذاری را انجام دهد.

۳. سازمان امور اراضی کشور مکلف است ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این مصوبه نسبت به انتشار اطلاعات اراضی واگذار شده و تغییر کاربری داده شده تا پایین‌ترین سطح جغرافیایی به تفکیک نوع مالکیت (حقیقی، حقوقی)، نوع کسب و کار و امثال آن بر روی پایگاه اطلاع‌رسانی خود اقدام نماید.

۴. سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است ظرف مدت یک ماه از ابلاغ این مصوبه ضوابط زیست محیطی مصرح در تبصره (۴) ماده ۲ قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب ۱۳۸۵/۸/۱ را تعیین نماید.

۵. دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه نسبت به امکان‌سنجی استقرار بنگاه‌های اقتصادی مختلف در مناطق ویژه اقتصادی اقدام و ظرفیت‌های خالی را (به تفکیک واگذار نشده و یا واگذار شده تعطیل شده) بر روی پایگاه اطلاع‌رسانی خود درج نمایند.

۶. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است با رعایت ماده ۶۴ قانون مالیات مستقیم و تبصره‌های آن ترتیبی اتخاذ نماید تا پایان بهمن‌ماه هر سال، جداول مربوط به ارزش معاملاتی املاک سال آینده برای کلیه مناطق کشور تعیین و در اختیار مراجع رسمی قرار گیرد.

۷. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است، ظرف مدت چهارماه از ابلاغ این مصوبه امکان محاسبه ارزش معاملاتی املاک را با استفاده از روش‌های هوشمند برای مرجع رسمی از جمله سازمان امور اراضی کشور و دفاتر اسناد رسمی فراهم نماید به نحوی که نیاز به گرفتن استعلام از سازمان امور مالیاتی کشور نباشد.

۸. سایر بندهای پیشنهادی به شرح پیوست به تصویب رسید و مقرر شد مراتب از سوی رییس هیأت برای تصمیم‌گیری به هیأت محترم وزیران ارسال گردد.

فرهاد دژپسند

وزیر امور اقتصادی و دارایی

و رییس هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

شماره: ۸۰/۵۲۱۱۸

تاریخ: ۱۳۹۹/۰۴/۱۸

پوست: ندارد

وزارت امور اقتصادی و دارایی

«تسهیل صدور مجوز طرح‌های توسعه‌ی صنایع تبدیلی و غذایی»

مصوبات سی و هفتمین نشست هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۲/۲۹ به استناد ماده ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن در راستای تسهیل صدور مجوز طرح‌های توسعه صنایع تبدیلی و غذایی به شرح ذیل اتخاذ تصمیم نمود:

۱. برای تأسیس و یا توسعه زنجیره صنایع تبدیلی و غذایی و تکمیلی بخش کشاورزی و صنایع مرتبط با رعایت سایر ضوابط جواز تأسیس و یا پروانه بهره‌برداری براساس اطلاعات ثبت شده و تأیید شده توسط هیأت بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور G4B.Ir، استفاده از یک مکان اعم از عرصه یا اعیان یک ملک ضمن رعایت حقوق مالکیت و ترهین توسط همان مالک و یا دو یا چند واحد تولیدی دیگر بلامانع بوده و در صورت عدم نیاز مطابق با جواز یا پروانه، الزامی به درخواست و دریافت انشعابات از قبیل آب، برق و گاز نیز نمی‌باشد.

۲. وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت حداکثر ظرف مدت دو ماه ارتباط سیستمی صدور مجوزها را به گونه‌ای برقرار نمایند که متقاضیان ایجاد زنجیره ارزش بتوانند از دستگاه متوالی صادرکننده مجوز، مجوزهای تکمیلی و جدید را دریافت نمایند. همزمان با درخواست صدور مجوز جدید توسط وزارت صادرکننده مجوز اولیه، مراتب به وزارت متولی صدور مجوز جدید اعلام می‌شود، وزارت متوالی صدور مجوز جدید مکلف است حداکثر ظرف مدت پانزده روز اقدام لازم را به عمل آورد و نتیجه را اعلام کند. نظارت بر فعالیت‌ها در چارچوب قوانین و مقررات برعهده دستگاه ذی‌ربط باقی خواهد ماند.

۳. دبیرخانه هیأت مکلف است تسری اقدام مشابه بندهای (۱) و (۲) را برای دیگر دستگاه‌ها ظرف مدت دو ماه بررسی و نتیجه را به هیأت اعلام نماید.

شماره: ۸۰/۱۱۳۹۷۶

تاریخ: ۱۳۹۹/۰۷/۲۸

پوست: ندارد

وزارت امور اقتصادی و دارایی

هیأت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

امکان صدور بیش از یک مجوز بر روی یک پلاک ثبتی یا یک کد پستی

بسمه تعالی

مصوبات چهل و دومین نشست هیأت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

وزارت امور اقتصادی و دارایی – وزارت صنعت، معدن و تجارت

هیأت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۴ به استناد ماده ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن در خصوص «اصلاح رویه صدور بیش از یک پروانه در یک پلاک ثبتی» به شرح زیر اتخاذ تصمیم نمود:

وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است به منظور بهره‌برداری از ظرفیت‌های بلااستفاده نسبت به صدور یک یا چند مجوز برای متقاضی یا متقاضیان در یک پلاک ثبتی یا یک کد پستی، مشروط به توافق مالک یا مالکین و ذی‌نفعان آن پلاک ثبتی و تعیین حدود زمین و یا محل استقرار بنگاه و امکانات میان طرفین حسب مورد با رعایت دستورالعمل صدور جواز تأسیس، پروانه بهره‌برداری و قوانین و مقررات محیط زیست، سلامت و ایمنی برای مدت یک سال اقدام نماید. اعتبار مجوز مزبور تا زمان استمرار اجاره‌نامه پابرجا خواهد بود.

تبصره: کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط مکلفند همکاری لازم را با وزارت صنعت معدن و تجارت بنمایند.

فرهاد دژپسند

وزیر امور اقتصادی و دارایی

و رئیس هیأت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

شماره: ۸۰/۲۲۷۳۵۶

تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۲۸

پیوست: دارد

بنایت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار

جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

مصوبات پنجاه و ششمین نشست هیأت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار

حذف گواهی عدم سوء پیشینه از شرایط صدور مجوز

هیأت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲ به استناد قانون اصلاح مواد ۱ و ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۱۵، در خصوص موارد زیر اتخاذ تصمیم نمود:

الف) حذف گواهی عدم سوء پیشینه کیفری از شرایط صدور آن دسته از مجوزهای کسب و کار که قانوناً در شرایط صدور مجوزهای آنها عدم سوء پیشینه قید نشده است.

۱) فهرست مجوزهایی که دارای مبنای قانونی برای دریافت گواهی عدم سوء پیشینه کیفری از نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران هستند، به شرح فهرست پیوست می‌توانند در شرایط مجوزشان از متقاضی، گواهی مذکور را درخواست نمایند. دبیرخانه هیأت مقررات زدایی موظف است مجوزهایی که براساس مصوبه هیأت محترم وزیران یا دیگر مراجع تدوین مقررات، برای صدور مجوزهایشان اخذ گواهی عدم سوء پیشینه کیفری لازم است را تهیه و از مراجع مربوطه، حذف این شرط را درخواست و پیگیری نماید.

تبصره: در صورتی که در فرآیند بررسی مجوزها از سوی دبیرخانه هیأت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار علاوه بر فهرست مذکور، مجوزهای دیگری به لحاظ قانونی نیازمند دریافت گواهی عدم سوء پیشینه باشند، دبیرخانه هیأت موظف است، حکم فوق را در ارتباط با این مجوزها اجرا نموده و عناوین آنها را به فهرست پیوست در بند (۱) اضافه نماید.

۲) مراجع صادرکننده مجوزهایی که حسب بررسی‌های دبیرخانه هیأت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار (به شرح فهرست پیوست) در شرایط صدور آنها دریافت گواهی عدم سوء پیشینه کیفری قید شده است ولی فاقد مبنای قانونی هستند، مکلفند شرط دریافت گواهی عدم سوء پیشینه کیفری را از شرایط صدور مجوز حذف نمایند. همچنین دبیرخانه هیأت مقررات زدایی موظف است، شرط مذکور را در درگاه ملی مجوزهای کشور از شرایط صدور مجوز این دسته کسب و کار حذف کند.

بسمه تعالی

عدم نیاز به اخذ پروانه کسب برای مشاغل دارای قانون خاص (مانند داروخانه)

معاون محترم امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی

با سلام و احترام؛

بازگشت به نامه شماره ۸۰/۱۸۰۲۷ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۸ در خصوص اظهارنظر راجع به «تداخل صنفی و فروش اقلام آرایشی و بهداشتی در داروخانه‌ها» اعلام می‌دارد:

۱- داروخانه بعنوان یک مؤسسه پزشکی مستند به قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ با اصلاحات بعدی، قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۴ و قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۷ دارای قانون خاص بوده و با توجه به ماده (۲) قانون نظام صنفی که واحدهای صنفی دارای قانون خاص را از شمول قانون نظام صنفی خارج دانسته است، داروخانه مشمول قانون نظام صنفی نمی‌باشد.

۲- عرضه اقلام آرایشی و بهداشتی توسط داروخانه، که به تجویز ماده ۲۱ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی درمانی مصوب ۱۳۶۷ انجام می‌پذیرد، موجب سلب ویژگی «خاص بودن» این واحد صنفی و تسری قانون نظام صنفی به آن نمی‌گردد.

۳- ماده (۹۱) قانون نظام صنفی، ناظر بر نظارت دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی غیردولتی بر فعالیت افراد صنفی از جهت وظایف و سیاست‌های حاکمیتی بوده و متضمن شمول این قانون به صنف خاص و اعمال دو دسته قوانین و مقررات در موضوعات واحد (برای مثال رسیدگی به تخلفات، اعمال مجازات و ...) بر فرد صنفی نمی‌باشد. تفکیک مرجع صدور مجوز فعالیت از مرجع صدور پروانه کسب، در مورد اصناف دارای قانون خاص با هدف قانونگذار که به منظور جلوگیری از تشتت، صنوف خاص را بطور کلی از شمول قانون نظام صنفی خارج ساخته مغایر به نظر می‌رسد.

لذا، با عنایت به مراتب فوق و نظر به لزوم پرهیز از تعداد مراجع صدور مجوز و اصل وحدت مجوزها منعکس شده در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و اصلاحات اخیر آن، عرضه اقلام آرایشی و بهداشتی در داروخانه‌ها با مجوز و نظارت وزارت بهداشت نیازمند اخذ پروانه کسب جداگانه از اتحادیه صنفی مربوط موضوع قانون نظام صنفی نمی‌باشد.

برهان محمدی

معاون هماهنگی و برنامه ریزی
امور حقوقی دستگاههای اجرایی

جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۳۹۸/۰۷/۰۶

شماره: ۹۰۰۰/۸۰۰/۱۱۰۹۸

قوه قضائیه

پرست: دارد

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم

رؤسای محترم دادگستری‌های کل استان‌های سراسر کشور

با سلام و تحیت:

توقیراً، با عنایت به تأکیدات ریاست معزز قوه قضائیه مبنی بر لزوم رفع مشکلات و موانع تولید و حمایت از فعالان اقتصادی و تکالیف رؤسای محترم دادگستری‌های کل استان‌ها در راستای مفاد ماده ۲۰ دستورالعمل پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در قوه قضائیه و نظر به ضرورت حفظ توان و ظرفیت تولید و تداوم اشتغال واحدهای تولیدی؛ شایسته است، دستور فرمایید، ترتیبی اتخاذ گردد، از صدور احکام توقیف و ضبط ماشین‌آلات و مواد اولیه که منتج به تعطیلی واحدهای تولیدی شده و نیز فروش اموال توقیف شده‌ی مذکور از طریق مزایده، از سوی مراجع مربوطه خودداری شود و هرگونه اقدام لازم به منظور نظارت و هدایت رؤسای محترم شعب حقوقی و دادورزان اجرای احکام در جهت استفاده از سایر دارایی‌های محکوم‌علیه‌هم (واحدهای تولیدی) در مقام اجرای حکم، معمول گردد.

محمدباقر الفت

معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم

رئیس ستاد مرکزی پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد

مقاومتی

قوه قضائیه

رونوشت:

حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای محسنی اژه‌ای؛ معاون اول محترم قوه قضائیه و رئیس ستاد مرکزی پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در قوه قضائیه جهت استحضار (بازگشت به مکاتبه شماره

(۱۳۹۸/۰۶/۱۲ مورخ ۹۰۰۰/۲/۱۴۶۹/۱۰۰۰)

توقید

بسمتعالی

تاریخ: ۹۸/۸/۲۱

شماره: ۱۴۰/۹۸۳۲/۲/۳۳۸/۱۴۲

دادستانی کل کشور

پرونده:

معاونت قضایی

عضو قرارگاه رونق تولید

جناب آقای جمیدی

دیرمقام محترم بانک دادمواسسات اعتباری خصوصی

باسلام و احترام؛

با عنایت به فرمایشات مقام معظم رهبری در راستای حفظ رونق تولید و امنیت اقتصادی و تداوم فعالیت‌های اقتصادی واحدهای تولیدی و به منظور جلوگیری از اخلاف در نظام اقتصادی با تعطیلی کارخانه‌ها و اقدامات اتخاذی بانک‌ها در ممانعت از حق شرکت‌ها و واحدهای صنعتی و صیانت از سرمایه‌گذاری‌های مشروع، با استناد به ماده «۷۸۰» قانون مدنی که به موجب آن مرتهن نسبت به عین مرهونه دارای حق اولویت است، لذا در صورتی که محل اجرای طرح جزو وثایق رهنی بانک باشد و میزان ارزش آن براساس نظر کارشناسی رسمی دادگستری (در صورت اختلاف، تعیین کارشناس توسط نماینده ستاد تسهیل و رفع موانع تولید) کفاف پرداخت بدهی‌های شرکت و واحد تولیدی به بانک یا مؤسسه مالی و اعتباری را بکند، **بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری حق اقدام اجرایی نسبت به سایر وثایق را نداشته و در صورت رضایت بدهکار اولویت در صدور اجرائیه و اقدام اجرایی با محل طرح خواهد بود.**

از سوی دیگر به استناد ماده واحد قانون عدم الزام سپردن وثیقه ملکی به بانک‌ها و دستگاه‌ها و سایر مؤسسات و شرکت‌های دولتی مصوب ۱۳۸۰/۳/۲۷، اخذ وثیقه ملکی خارج از محل طرح منوط است به «رضایت تسهیلات گیرنده» و اسناد ترهین تنظیمی غیر از محل طرح که بدون اخذ رضایت از تسهیلات گیرنده تنظیم گردیده غیرنافذ می‌باشد.

از طرفی براساس تبصره یک ماده واحد قانون منطقی کردن نرخ سود تسهیلات بانکی متناسب با نرخ بازدهی در بخش‌های مختلف اقتصادی مصوب ۱۳۸۵/۲/۳۱ در عقود امور مشارکت برای تولید، بانک‌ها نمی‌توانند از شریک، وثیقه خارج از محل طرح بخواهد لذا اخذ وثایق ترهینی خارج از طرح توسط بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری از تسهیلات گیرنده اقدامی برخلاف قانون بوده و می‌تواند موجب اخلاف در نظم و امنیت اقتصادی باشد و مشمول ضمانت اجرای قانون خواهد بود.

همچنین در صورتی که ارزش وثایق ترهینی نزد بانک یا مؤسسه مالی و اعتباری طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری کفاف بازپرداخت و تسویه بدهی به میزان مبلغ اعلامی بانک که مطابق با قوانین آمره کشور و مورد تأیید کارشناس رسمی دادگستری در امور بانکی یا حسابداری است را داشته باشد؛ بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری حق ندارند نسبت به انسداد حساب‌های جاری شرکت‌ها و واحدهای تولیدی اقدام نموده و یا از ارایه دسته‌چک به آنها خودداری نمایند و یا

اینکه اقدام به جلب یا ممنوع‌الخروجی مدیران واحدهای مذکور نمایند. بدیهی است هر نوع اقدام در این رابطه، از مصادیق بارز جرم ممانعت از حق و سلب آزادی مشروع افراد بوده و تعقیب کیفری متخلف را در پی خواهد داشت:

با استناد به بخشنامه شماره ۱۰۲۶۴ ریاست جمهوری مورخ ۱۳۷۳/۷/۲ و همچنین براساس دادنامه شماره ۶۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۹۸/۱/۲ و بخشنامه بانک مرکزی به شماره ۱۵۸۷۱۶/۹۸-۱۳۹۸/۵/۱۰، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری در مورد تسهیلاتی که وثایق تهرین آنها با اولویت محل طرح، کفاف بازپرداخت بدهی مرتبط با تسهیلات مأخوذه را دارد، حق مراجعه مستقیم به ضامنین و اقدامات تأمینی و تهرینی علیه ضامن و اقدام نسبت به اسناد ذمه‌ای (چک، سفته و ...) را نداشته و ملزم هستند طلب خود را ابتدا از محل وثایق تهرینی محل طرح تسویه نمایند و تنها در صورت اتمام عملیات اجرایی و تنظیم صورت مجلس مزایده و عدم کفایت ارزش وثایق بابت تسویه مابقی طلب تسویه نشده خود حق رجوع به ضامنین را براساس قرارداد اولیه خواهند داشت.

علیهذا با استناد به مانحن فیه و مواد «۲۹۰» ق.آ.د.ک. و «۷۸۰» ق.م و ماده واحده قانون عدم الزام سپردن وثیقه ملکی به بانک‌ها و دستگاه‌ها و سایر مؤسسات و شرکت‌های دولتی مصوب ۱۳۸۰/۳/۲۷ و ماده واحد قانون منطقی کردن نرخ سود تسهیلات بانکی متناسب با نرخ بازدهی در بخش‌های مختلف اقتصادی مصوب ۱۳۸۵/۲/۳۱ و بخشنامه شماره ۱۰۲۶۴ ریاست جمهوری مورخ ۱۳۷۳/۷/۲ و دادنامه شماره ۶۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۰ و بخشنامه بانک مرکزی به شماره ۱۵۸۷۱۶/۹۸-۱۳۹۸/۵/۱۰، شایسته است به فوریت نسبت به اجرای موارد مارالذکر اقدام و دستورات مقام قضایی مشمول ضمانت اجرای کیفری مندرج در مواد «۵۷۰» و «۵۷۶» ق.م.ا. بخش تعزیرات خواهند بود. ر/م ۹۸-۲

سیدمرانی

شماره: ۹۰۰۰/۷۷۵۲۹/۱۰۰

تاریخ ۱۳۹۸/۶/۱۶

نحوه احضار اشخاص حقوقی:

دادگستری‌های سراسر کشور

نظر به اینکه در پاره‌ای از پرونده‌های مطروحه مرتبط با اشخاص حقوقی به ویژه مراکز اقتصادی و تولیدی نظیر پرونده‌های مربوط به حوادث حین انجام کار، احضار مدیرعامل ممکن است در روند تولید و فعالیت اقتصادی بنگاه مربوط اثرات منفی داشته باشد لذا با عنایت به تأکیدات مقام معظم رهبری «مد ظله تعالی» مبنی بر ضرورت حمایت از رونق تولید و تقویت اقتصاد کشور به دادرها و محاکم دادگستری ابلاغ می‌گردد با عنایت به مفاد مواد ۶۸۸ و ۶۸۹ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۲/۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی در مورد پرونده‌های مرتبط با اشخاص حقوقی لازم است به جای احضار مدیرعامل با رعایت مقررات مربوط به احضار به شخص حقوقی اخطار شود تا نماینده قانونی یا وکیل خود را معرفی نماید و با حضور نماینده شخص حقوقی تحقیقات مقدماتی برابر ضوابط صورت پذیرد و در ادامه چنانچه اتهام متوجه مدیرعامل باشد، به گونه‌ای که اقدامات قضایی موجب اخلال در روند تولید و اشتغال نگردد رسیدگی قضایی انجام شود.

رئیس قوه قضائیه - سید ابراهیم رئیسی

تارنما	نهادهای و صندوق‌های حمایتی کسب و کار
nsfund.ir	صندوق نوآوری و شکوفایی
karafariniomid.ir	صندوق کارآفرینی امید
patentoffice.ir	کانون پتنت ایران (وابسته به ریاست جمهوری)
nano.ir	ستاد توسعه فناوری نانو
Nftd.ir	بنیاد ملی توسعه فناوری
utspark.ir	پارک علم و فناوری دانشگاه تهران
techpark.ir	پارک فناوری پردیس (وابسته به معاونت علمی ریاست جمهوری)
sharifve.ir	صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی توسعه صادرات و فناوری شریف
hitechfund.ir	صندوق توسعه فناوری‌های نوین
irtechfund.ir	صندوق توسعه فناوری ایرانیان
esfrd.ir	صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک (صحا) (وابسته به وزارت صمت)
insfoorg	صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور
spfst.ir	صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی سلامت تهران
pdartf.com	صندوق پژوهش و فناوری غیر دولتی پرشین داروی البرز
sandoghmed.ir	صندوق پژوهش و فناوری غیر دولتی تجهیزات پزشکی ایران
srt.mumsac.ir	صندوق پژوهش و فناوری غیر دولتی سلامت ثامن
barakat foundation.com	بنیاد برکت (وابسته به ستاد اجرایی فرمان امام ره)
irvs.ir	انجمن صنفی کارفرمایی صندوق‌ها و نهادهای سرمایه‌گذاری خطرپذیر
Karafarini.mcsl.gov.ir	معاونت توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت کار
fast-iran.ir	بنیاد پیشبرد علم و فناوری در ایران
techngo.ir	انجمن خیریه توسعه علم و فناوری ایرانیان

دادبانان: پیوند آموزش و اشتغال

دادبانان در سال ۱۳۸۸، با مدیریت دکتر فرهاد بیات (مدرس و مولف کتب حقوقی)، به عنوان یکی از مؤسسات پیشرو در جذب و به کارگیری نخبگان و متخصصان در رشته حقوق با هدف ارائه خدمات حقوقی، تشکیل و راه اندازی گردید.

علاوه بر ارائه خدمات آموزشی کاربردی و مهارت محور به عنوان خدمت اصلی مؤسسه، انتشار کتب حقوقی کاربردی، ارائه خدمات مشاوره، وکالت، داوری و عارضه یابی شرکت ها از دیگر خدمات دادبانان است. در راستای شعار دادبانان یعنی "پیوند آموزش و اشتغال"، صفحه ای تحت عنوان "فرصت های شغلی" در تارنمای دادبانان (dadbanan.com) راه اندازی شده و هر هفته حدود دوست فرصت شغلی به دانشپذیران دادبانان معرفی می شود. همچنین دادبانان با برگزاری آزمون مشاور حقوقی برتر در هر سال، نفرات برتر را به شرکت های متقاضی معرفی و توصیه می نماید. دادبانان با تمرکز بر روی آموزش و انتشار کتب کاربردی در حوزه های مالی، اقتصادی و به ویژه حقوق کسب و کار (از جمله انتشار کتاب آنچه مشاور حقوقی از حقوق کسب و کار باید بداند) در تلاش است تا از یک سو به ارتقای جایگاه شغلی فارغ التحصیلان رشته حقوق کمک نماید و از سوی دیگر با پیاده سازی طرح عارضه یابی (مبتنی بر تجربه عملی شبکه متخصصان، مدرسان و مولفان دادبانان) به کاهش چالش های حقوقی بنگاه ها و شرکت های تجاری کمک نماید.

دادبانان به عنوان مرکز آموزش های حقوقی کاربردی، توجه ویژه ای به شناسایی نیازهای واقعی جامعه، آموزش های تخصصی و کاربردی متناسب با آن و جلب رضایت شما مخاطبان عزیز دارد.

دوره‌های کاربردی آموزشگاه دادبانان دانا

۱	اصول قرارداد نویسی	۲۲	آموزش تنظیم قرارداد حق الوکاله و کار با سامانه خود کاربری وکلا
۲	حقوق شرکت‌های تجاری	۲۳	کارگاه جامع پرورش مشاور حقوقی
۳	حقوق مالیاتی	۲۴	کارگاه وکیل حرفه‌ای در دعاوی ملکی
۴	حقوق اسناد تجاری (چک)	۲۵	کارگاه وکیل حرفه‌ای (مهارت‌های بنیادین وکالت)
۵	حقوق کار	۲۶	کارگاه مشاور حقوقی تخصصی استارت‌آپ‌ها
۶	حقوق بیمه تأمین اجتماعی	۲۷	کارگاه مشاور حقوقی تخصصی بین‌المللی
۷	حقوق مالکیت فکری و تجارت الکترونیکی	۲۸	الزامات حقوقی راه اندازی استارت‌آپ‌ها
۸	دادرسی مالیاتی، بیمه و کار	۲۹	ابعاد حقوقی قراردادهای سرمایه‌گذاری استارت‌آپ‌ها
۹	دادخواست نویسی	۳۰	رویه قضائی در دعاوی استارت‌آپ‌ها
۱۰	لایحه نویسی و فن دفاع	۳۱	بایسته‌های یک مشاور بین‌المللی و زبان تخصصی
۱۱	داوری	۳۲	اصول مذاکره، مکاتبه و مدیریت پرونده
۱۲	دیوان عدالت اداری	۳۳	حقوق قراردادهای حل و فصل اختلافات
۱۳	پرونده خوانی	۳۴	حقوق بازرگانی
۱۴	حقوق اراضی و اصلاحات ارضی	۳۵	قراردادهای اجاره املاک تجاری
۱۵	دعاوی قراردادهای مشارکت در ساخت	۳۶	قراردادهای پیمانکاری
۱۶	مقررات شهرداری	۳۷	قراردادهای بین‌المللی
۱۷	دعاوی پرکاربرد ملکی	۳۸	دعاوی پرکاربرد قراردادی در رویه قضائی
۱۸	تغییر کاربری اراضی	۳۹	حقوق بانکی و بخشنامه‌های پرکاربرد
۱۹	حقوق ثبت املاک کاربردی	۴۰	حقوق گمرکی
۲۰	اجرای احکام و اسناد	۴۱	حقوق بازار سرمایه
۲۱	تعزیرات	۴۲	حقوق ارزی

اطلاعات تماس مؤسسه حقوقی دادبانان

دپارتمان آموزش و ثبت نام: ۲۵ ۲۵ ۴۵۰ ۰۹۱۰	وب سایت: www.dadbanan.com
دپارتمان مشاوره حقوقی: ۳۷ ۸۰۱ ۲۲۵ -۰۲۱	تلگرام: dadbanandalawfirm
دپارتمان انتشارات: ۷۸۹ ۵۰ ۵۰ ۰۹۹۱	اینستاگرام: @dadbanan / @dadbananpub

حقوق قراردادها

آنچه مشاور حقوقی باید بداند

شرح جامع قانون مدنی

درسنامه جامع حقوق تجارت

مالیات بر اموال و مستغلات

با رویکردی نظری و عملی

تکالیف مالیاتی

وکلاهی دادگستری

بایسته‌های حقوق ثبت اموال

در نظام حقوقی ایران

چک

نکات کاربردی از صدور تا پرداخت

قراردادهای پیمانکاری

در پرتو مقررات کاربردی سازمان تأمین اجتماعی

بازرسی از دفاتر قانونی

در پرتو مقررات کاربردی سازمان تأمین اجتماعی

قراردادهای استارت‌آپی

با تأکید بر قراردادهای مالکیت فکری

شرح جامع قوانین و مقررات

شرکت‌های تعاونی

تخلفات و جرایم شغلی مالیاتی

مختصر جرم‌شناسی

گزیده متون حقوقی

فرهنگ واژگان حقوقی

ثبت شرکت‌ها در رویه عملی